

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 20 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A nagyenyedi hős.

Irta: gróf Károlyi Mihály.

Budapest, augusztus 16.

Az egész ország azt várta a zajos felhivatalos reklám után, hogy a miniszterelnök ur nemcsak a többségi elvnek agyoncsépett munkapárti teóriáját fogja Nagyenyeden megismételni, hanem végre fel fogja lebbenteni azt a sűrű fátyolt is, amelylyel a kormány eddig a választójogi törvényjavaslatot takarta.

E helyett a miniszterelnök ur kétes értékű Sybilla-mondásokkal intézte el ezt a kérdést.

Hogy ennyi idő után még most sincs a miniszterelnök ur abban a helyzetben, hogy megmondhassa, hogy az értelmi cenzust mire alapítja és az értelmiség alacsony fokának mi legyen a korrektívuma, — ez valóban meglepő, ugyancsak az is, hogy nem tud nyilatkozni, hogy a titkosságot hol vagy milyen arányban akarja behozni.

De vajjon miért tapogatózik a miniszterelnök ur e kérdések körül? Miért ennyire óvatos?

Most, mikor hónapok állottak rendelkezésére, nem tud e fontos kérdésekről nyilatkozni, holott miniszterelnöksége első idejében ugyancsak gyorsan volt készen részletes, igaz ugyan, fantasztikus, tervezetekkel. Minek tulajdo-

nítható az ő nyilatkozástól való félelme?

Az ellenzékétől ugyan nem kell, hogy tartson, mert azt a Pavlik-sereg által ugys eltávolíthatja. Az ország hangulatától sem tarthat, mert hisz ugys csak a hivatalos és erőszakkal berendelt közvélemény-nyilvánítást veszi figyelembe.

Nem marad tehát más feltérés hátra, mint hogy ez a tojástáncz a munkapárt egysége kedvéért történik. Egy olyan választójog, mely Tisza Istvánnak és Sándor Pálnak egyaránt tetsék — melylyel a szocialistákkal, nemzetiségekkel és a főrendiház uraival egyszerre lehessen kaczerkódni, valóban lehetetlen. A miniszterelnöknek, jól tudjuk, hisz ő maga sem tagadta, e tekintetben nincs véleménye. Ő egy jószívű ember, elfogadna bármit bárkitől és csak egy óhaja van öcczellencziájának, hogy tovább maradhasson miniszterelnöknek, mert ez, amint ő ezt oly szerényen kifejzi, nem személyi kérdés, hanem a munkapártra és az országra egyaránt elsőrendű fontosságú követelmény.

Beszédének egy nagy részében az ellenzékkel foglalkozik, amelyet azzal tisztel meg, hogy a történeteknek egész felelősségét reá áthárítja, lemondván ezáltal arról az erkölcsi súlyról, mely minden parlamentáris országban a többséget és a miniszterelnököt szokta első sorban megilletni. Beszédének minden-

esetre egyik legérdekesebb részét képezi új politikai elmélete az ellenzék hivatásáról. Eddig ugyanis az volt az általános nézet, hogy az a parlament él egészséges életet, ahol a váltógazdaság érvényesül.

A miniszterelnök urnak ezzel szemben egy egészen új és mindenestre a kormánypártra nézve igen kényelmes teóriája van. Ő ugyanis azt tartja, hogy az ellenzéknek az ellenőrzési tevékenység mellett legfontosabb feladata az, hogy programokat gyártson a kormánypárt részére, amelyekkel ez, természetesen Bécs engedelmével, a saját ürességét betakarhatja. Ezt a plagizálást az ellenzéknek szó nélkül kell tennie, úgy, mint a rezolúció alkalmával, midőn a munkapárt hevében odáig ment, hogy az apaságot vindikálta magának. Az természetesen egy kis szépséghiba volt, hogy utólag a rezolúció a munkapárti babák kezében halva született.

Kormányra jutni természetesen ne gondoljon az ellenzék.

Egyet valóban nem értek, hogy a miniszterelnök ur, de különben a munkapárt is, egyáltalán a békéről minek beszélt, hacsak nem azért, hogy éppen létre ne jöjjön az a béke, melyről ő igen jól tudja, hogy a fejébe kerül.

Mindig azt halljuk és a miniszterelnök ur szavaiból is kitünik, hogy a

Don Juan halála után.

Irta: Cserna Andor.

(Utánnomlás tilos.)

Ez este is, mint rendesen, Alba hercegnő szalonjában gyűltek össze valamennyien. Ott volt a szeretetreméltó Villajos gróf, kinek keskeny ujjaira lomhán omlottak le a vörös csipkekézeltök, akárcsak azok a véresepek, melyek kardja nyomán fakadtak a legutolsó háboruban. Most nem harcokon járta a gondolatai. Félig nyitott ajkakkal mélabús, szerelmes kasztíliai nótákat dudolt, mielőtt keze önfelédten pihent a karsu gitár húrjain. Ott volt Castelmare hercege is, akiről azt beszéltek, hogy több diadalt aratott az asszonyok, mint az ellenség fölött. Büszke, örökké gúnyos arczával a szende Consuelo Torjana felé fordult, bohóságokat sugva a szép, fiatal lánynak, kinek üde, galambbúgásra emlékeztető kacagása a beszélő szellemessége mellett vallott. Ott volt még Roquevilla, a kártyás is, aki az életet egy játszmára föltett ezüstpénznek tekintette. Rüdersmann, a nehézkes német komoly nézésű kék szemével, melyeknek gyenge felragyogása is oly veszedelmes tudott lenni az asszony népszámára, a portugál Van Roquez, a vihar-edzett tengerésznek jellegzetes napbarnított arczával és még sokan mások. Megint egyszer, mint minden esőtörtökön, összegyűlt a kis társaság ragyogó szépségű elnöknője köré. A hercegnő, mint valamennyinek királynője, pompás új rubájában, melyhez egyenesen Brüsszeltől hozták a csikét, imádként méltóságteljes mosolylyal fogadta egy-

egy ifjú gavallér hódolatát, amint meghajolva előtte, elfoglalta helyét.

Aki azonban ennek az előkelő kis társaságnak életét ismerte, annak feltünhetett, hogy a hangulat ezuttal nem volt olyan derült, mint máskor. A lovagok és hölgyeknek egyébkor természetes mosolygása erőltettedásra méltóan trónolt vendégei élén és időnként látszott és a csevegés időnként hirtelen és diszsonzánsan szakadt félbe, mint mikor durva kéz érinti a dallamos akkordokat zengő harfa rezgő húrjait. A kandalló előtt, amelynek világosan fel-felvillanó parázsa néha erős kontúrokkal világította meg az egybegyűlteket, üres szék állott, támlájára esavart fekete fátyollal, a társaság egyik tagját gyászolva.

— Szépen halt meg, — mondta egyik hosszú esendőt megtörve érdekes, sötétzsinű alt-hangján Alba hercegnő. — Ő maga sem választhatott volna magának szebb halált, ha a sors ebben a rendkívüli kedvezményben részesítette volna. Mikor a kastélyát földig elhamvasztó lángok a szobájába értek, ott találták őt egy szerető asszony karjai között szunnyadva. Még mielőtt felébredt volna, megfullasztották a füst és a tűz. Álmában ölték meg, talán éppen abban a pillanatban, amikor egy még át nem élt gyönyörről, az eddigieknél is nagyobb, magasztosabb kéjről álmodott. Utolsó gondolata bizonyára boldogság volt, ahogyan boldogságban telt el egész élete is. Tulajdonképpen nem is volna szabad sajnálnunk őt és panaszkodnunk elvesztése felett. Még a fekete flórt is biborpirossal kellene feleserélni. Mert boldog halál még a boldog életnél is több és jobb.

A társaság előkelő társra verte össze tenyerét tetszése jeléül. A feketeszemű Torjana szép ujjai már a fátyolt bontogatták a kandalló előtti szék támlájáról, mikor a német Rüdersmann ülésen emelte fel kezét, jelezve egyúttal, hogy valami mondánivalója van. Elült megint a zsbongás, mindenki fülelve figyelt a német durva haraggal kifakadó, izgatott szavaira.

— Jól tudjátok valamennyien, hogy egész életében gyűlöltem Don Juant és vallásom parancsa ellenére nem tudom szeretni a holtat sem. Igazad van szépséges urnóm: Don Juan boldog és szerencsés volt. Ismertem egy fiatal lányt Barcelona egyik csendes utcájában, aki nem látott a világból még mást, mint a napot és a holdat és az ablakában virító két eserep virágot, mindaddig, amíg Don Juan fel nem fedezte a két eserep virág mögött a legszebbik harmadik virágot. Ma is hallom még a folyó zugását és érzi kezem a belőle kifogott kis sápadt holttest érintését. Don Juan azonban boldog lehetett, mert egy szál virággal többet tüzhettett gavalléros kalapja szalagja mellé. Mit törődött ő vele, hogy a folyó vize elhervasztotta, feláztatta a virágot! Egyikötök se találta meg ennek a boldogságnak a titkát. Don Juan boldog volt, mert szivtelen volt. A mi gondjaink nem érintették őt, a szivtelen embernek nincsenek gondjai. És azok az emberek, akik nem ismerik a gondot, semmit se érnek. Felnőnek, mint a kúszó elősdi növények, melyek társaik legjobb erőit kiszívják s abból élnek, hogy másokat megölnek. Ilyen volt Don Juan. Ezért volt boldog. Távolsuk el körünkől ezt az üres széket és igyekezzünk

mai állapotot nem tartják veszélyesnek a parlamentarizmusra nézve, sőt egyesek azt mondják, hogy most van az igazi rend s az, hogy katonaság veszi körül a parlamentet, hogy a képviselők ki lesznek onnan dobva s majdan még mandátumaiktól is megfosztva — az egyáltalán nem ártalmas az országra nézve.

Hát akkor minek a békéről beszélni? Nem sokkal kényelmesebb, nem sokkal jobb, ha a többség tényleg zavartalanul egymaga hozhatja a törvényeket? A miniszterelnök ur ugyis azt mondja, hogy nem is kívánatos, hogy az egy akol, egy pártor állapota álljon be, mert hisz a jogos küzdelem szükséges.

Nos hát nincs meg az a jogos küzdelem? Az igaz, hogy Pavlik közvetítése útján, de hiszen ez nem árt a parlamentarizmusnak! Minek fásarsztja magát tehát a miniszterelnök ur, a békéről beszélve, erőltetett szójátékaival? — Vagy talán mégis alkalmatlan volna a katonai kordon? És a mandátumfosztás még sem fogja meghozni azt a nyugalmat, amely után a kormány és a többség vágyódik?

Mindebből a kivezető utat, a békét megtalálni, éreznie kell a miniszterelnök urnak, hogy erre ő a legkevésbé alkalmas s azért addig, ameddig ő azt hiszi, mint XIV. Lajos, hogy utána a vizözön következnek, mert az ő személye annyira szükséges a pártnak és a hazának — ne is keresgéljen az Ariadne fonala után. Lukács és Tisza, ha maradni akarnak, maradhatnak, de csak az erőszak fentartásával, mert hogy velük az ellenzék kössön békét, amely miatt szerintük az erőszakot kellett alkalmazni, erre józanul gondolni nem lehet.

Végül még csak a miniszterelnök egy malicziájára kívánok röviden reflektálni, amely ha nem tévedek, különösen reám céloz. A szocialistákkal való

szövetkezés kapcsán a földosztásról volna szó.

Hát ezt ugyan maga a miniszterelnök ur se gondolja komolyan. Ez a dajkamese csak a maliczia kedvéért van feltalálva. De azért megfelelek rá. Egyelőre annyit kívánok mondani, hogy helyeslem ma és helyeselni fogom mindenkor, hogy saját egyéni érdekeit rendelje *mindenki* alája a haza érdekeinek. Én is, más is. Mindenesetre megnyugtathatom Lukács László miniszterelnök urat, hogy ha igazán arról lesz szó, hogy mit kíván a haza s mit nem, én nem fogok a függetlenségi párt háta mögé bujni, ahogyan most Lukács László ur a munkapárttal takarózik.

A horvátországi abszolutizmus.

Budapest, augusztus 16.

A horvát kérdést nem lehet olyan gyakran felvetni, hogy az elég gyakori legyen, de úgy mint a betegségeknek krónikussá válásánál, úgy itt is már csak legfeljebb a rezignáltság egy bizonyos érzésével lehet beszélni Horvátországról, amelyet feldult, tönkretett és az abszolutizmus legalsó fokára sülyesztett egy kormányzati rendszer.

Vannak azonban szempontok, nagy, fontos szempontok, amelyek mellett másodrendűvé kicsinyesednek a horvát abszolutizmusnak egyébként jelentékeny részletkérdései, vannak szempontok, amelyek túlnőnek azon, ami Horvátországnak legégetőbb kérdése. Horvátország teljes elnyomása, a sabor szétkergetése, a gyülekezési, szólás- és sajtószabadság megvonása, diákoknak, gyermekeknek összeesküvőkké való neveléses megbejégzése, az a rettenetes, félelmetes abszolutizmus, amely Horvátországban dühöng, mind, mind csak kiinduló pontja egy sokkal nagyobb veszedelemnek. És ez a veszedelem, amely a horvát abszolutizmus következménye, észrevétlenül, de nagyon logikusan kapcsolja be Horvátországot és az összes horvát

kérdéseket a nemzetközi politikába, abba, amelyet a külügyminiszter van hivatva képviselni és fejleszteni a monarchia javára.

A monarchia egyedüli terjeszkedési terénuma a Balkán és hogy csak a legközelebb példát említsük, most indult meg az az akció, amely Törökország békéjének helyreállítására, az albánok felszabadítására irányul s amely akció lehet, hogy nagy eredményeket hoz az osztrák-magyar külügyi politikának. A monarchiának tehát, — amint ebből is látható, — megvan a módja annak, hogy kifelé eredménnyel kecségető politikát folytasson és most következik az a „ha“, az az „azonban“, amelyen minden kifelé irányuló helyes akciónk megtörik és ez a „ha“: Horvátország.

A Balkánon való terjeszkedési törekvéseinknek első feltétele, hogy bizonyos békés kapcsolatok létesüljen a monarchia és ama szláv nemzetek között, amelyek a monarchia törekvéseit, ha nem is segítenék elő, de legalább meg nem gátolják. A monarchiának délen erős háttvédekre van szüksége és vajjon megtaláljuk-e ezt Szerbiában, ahol a horvátországi abszolutizmus következtében eddig soha el nem ért fokra jutott el a délszláv egyesülés eszméje, ahol titokban a legerősebb akció folyik Horvátország, az elnyomott horvát testvérek érdekében Magyarország ellen és vajjon számíthatunk-e a drága pénzen megszerzett Boszniára, amelynek még létezésvételre sem volt ideje, még meg sem barátkozhatott azzal a gondolattal, hogy egy alkotmányos nagybatalomba kapcsolódott bele és máris a legelrettentőbb abszolutizmus példáját látja maga mellett Horvátországban. A horvátországi abszolutizmusnak olyan erős és káros hatása mutatkozik délfelé, hogy ezen megtörik és meghiusul minden helyes külpolitikai akció. Szerbia titokban a legnagyobb ellenségünk és számítani sem lehet arra, hogy Bosznia, amelynek primitív, kezdetleges és szűknarkuan mért alkotmányát katonai szuronnyokkal őrzik Bosznia népe elől, hogy ez az ország a monarchiáért ontsa a véréit, akkor, amikor maga mellett a legvé-

még azt is elfelejteni, hogy Don Juan valaha közénk tartozott.

Roquevilla, a kártyás, elámulva tekintett a haragos németre és gunyosan mosolygott.

— Meg tudom érteni, hogy ti németek lebecsülitek Don Juan szerencsésjét. De furcsák is vagytok ti érzelmeitekkel, amelyek mindig lehetővé teszik számotokra, hogy az életet józanul tudjátok élvezni. Komolyak és hidegek vagytok és az élet mégis úgy játszik veletek, mint a kis gyerek a kőzék bujával. Mi déliek azonban más fából vagyunk faragva, forróbb a vérünk a tiéteknél, üstökénél ragadjuk meg a szerencsét ott, ahol érjük és hévvel nyomjuk piros ajkaira a férfiúi esőket, még ha védekeznek és tiltakoznak is ellene, még ha a pillanatnyi boldogságon túl minden egyéb meg is semmisül. A miénk volt Don Juan, ti nem fogjátok őt megérteni soha.

Szeretve őt, magunkat szeretjük benne. Pekolba minden „finom“ érzellemmel! Ha azzal akarnánk törődni, meghalhatnánk, anélkül, hogy megtudtuk volna legalább egyszer, mi a boldogság. Egy vérvörös rózsát s egy pohár tüzes spanyol bort Don Juan székére, ezek méltóbban jelképezik őt, mint a fekete fátyol!

Roquevilla heves kifakadásai után megkönnyebbülten lélegzett fel az egész társaság és újból felesendült a sokáig nélkülözött kazaj. A lovagok vállalkozó kedvvel huzták közelebb hölgyeikhez a széket. A kis Consuelo Torjana fénylő szemének ragyogását küldte hálából Roquevilla felé, mintha biztatni akarná, hogy keresse nála azt a boldogságot, amiről az imént beszélt. Még Alba

herezegnő komoly arcán is végigsuhant a belső mosoly halvány visszfénye. A beállott esendben azonban még hevesebben folytatta érveit Rüdersmann és homlokán vastagon dagadtak ki beszéd közben az erek.

— Ez tehát a szerelem, amiről költőitek oly édes dalokat énekelnék? A pillanatnak könnyelmű, felületes, gondtalan kiélvezése, nem törődve a kegyetlen következményekre. Hiszen akkor a költészet nem más, mint egy szép hazugság. Barátságos lényetek, szeretetreméltó szavaitok, kedvességeitek és mindaz, amiről azt állítjátok, hogy komolyan vesztetek, nem volna tehát egyéb, mint szép felszín, amely alatt szivtelen és értelmetlen vad hajszá folyik a pillanat értéktelen örömei után? Ha Roquevillának igaza van, akkor ennek a társaságnak ékessége sem más, mint a tarka virágtakaró egy ásitó sir fölött és ti elvetemültek vagytok, méltatlanok apáitok magasztos gondolataihoz, elkoresosodtak, fehéregy romlottak, a legszomorubb megsemmisülésre értek!

Az egész társaság felugrált helyéből. Dorgáló szavak hangzottak minden oldalról, meztelen kardpengék félelemkeltően villantak meg a gyertyák sárga fényében, mintha Alba herezegnő is kiejtette volna kicsiny fehér kezéből a kormányzás gyepeljét, félt volt, hogy az eddigi szép egyetértés véres és borzalmas befejezésben fog szertelomlani. Mély és nyugodt hang szólalt meg ekkor a handalló felől.

— Csak nyugalom. Egyikötöknek sincs igaza, mert nem is tudjátok, mi felett vesztetek. Én tudom, Don Juan maga gyújtotta fel a kastélyát,

A csodálkozás tompa moraja futott végig a hirtelen lecsendesedett társaságon. Minden szem a beszélő Castelmare herezege felé tekintett, aki nyugodtan, mintha valami mindennapi dologról volna szó, beszélni kezdett Don Juan életéről.

— Láttatok már kalitkája véletlenül nyitva felejtett ajtaján kiröppenni a fogoly madarat, amint vidám, örömteljes szárnyacsapkodással használja fel az őrizetlen pillanatot és száll ki messze, távolba, a szabadságba? Ha láttatok, úgy könnyen elképzelhetitek, mit jelentett nekünk, Don Juannak és nekem, mikor feltárult előttünk a jámbor sen isidoroi barátok klastromának nehéz tölgyfakapuja és mi, két jó barát, gyermekből ifjúvá serdülve kiléphettünk az életbe. Öreg ember vagyok már, — igaz spanyol léte nem mulasztotta el a herceg, hogy a szavaknál kaczer tekintetet ne vessen a kis Consuelo felé, várva, hogy az hasonlóval igyekezzék megezáfolni állítását — öreg ember vagyok már, de sohasem fogom elfelejteni, milyen boldog volt Don Juan azon a napon. Mindig szép volt, hiszen tudjátok ez jól valamennyien, de az a nap földöntulivá tette szépségét. A fiatal Adonisra emlékeztetett, amikor a napsugaras reggelen mosolyogva, ragyogó fiatalágában kilépett velem a világba. Mosolyogva, ragyogón és — ártatlanul. Mert ha tizenhétévesét évét be is föltötte már, egészen gyermek volt még akkor Don Juan.

Három év telt el, anélkül, hogy láttuk volna egymást. Hallottam ugyan néha beszélni valami Don Juan nevű fiatal lovagról különös dolgokat, de elűztem magamtól min-

resebb abszolútizmust látja és félnie kell attól, hogy a maga kicsiny, védtelen, alig érvényesíthető alkotmányával szintén Horvátország sorsára jut.

Nagy és talán helyes törekvések hiúsulhatnak meg egészen kicsiny akadályokon. Ez az akadály pedig, amelyen sok, Horvátországgal látszólag semmiféle kapcsolatban nem lévő törekvésünk megbukhatik, nem is olyan kicsiny akadály. Kicsinynek talán csak azok látják, vagy azok akarják látni, akik a horvát abszolútizmust teljes tökéletességre fejlesztették, Cuvaj bánnak a kezébe tudatosan a legnagyobb hatalmat adták, pedig amit Cuvaj elkövetett és még el fog követni Horvátországban, az a mostani kormány akaratából történik.

Es így ezek a nagy kérdések már egy egészen más szempontból is csoportosulnak Horvátország körül. Jelentékeny külső és belső politikai kérdéseink akadályairól szólva Horvátország az a nagy gát, amelyen a mai abszolutisztikus helyzetben keresztülbukik minden törekvés és akármennyire vigyáztunk is arra, hogy a kicsinyes és személyi szempontokat kikapcsoljuk, nagy törekvések akadályairól szólván Cuvajon keresztül elérkeztünk Lukács Lászlóig, aki két kézzel tartja a helyén Cuvajt és diktálja a horvát abszolútizmust és most már anélkül, hogy tudna róla, elérkezett oda, hogy nemcsak a magyarországi helyzet kibontakozásának akadályá is, hanem öntudatlanul is, közvetve akadály minden olyan nagyjelentőségű külpolitikai törekvésnek, amely egészen helyesen indul, de amely megtörik azokon a következményeken, amelyeket Lukács jóvoltából Cuvaj a horvátországi abszolútizmussal teremtett.

A horvátországi kérdés már régen ugyszólván csak személyi változások kérdése. És most már be kell ismerni, hogy a Horvátországhoz kapcsolódó még sokkal nagyobb és fontosabb kérdéseink is, — amelyek végeredményben igen szépen levezetődtek egészen Lukács Lászlóig, — szintén csak személyi kérdések. A horvátországi helyzet még

den gyanút, — az nem lehet ő, az én szép, fiatal pajtásom. Egyszer azután Sevillába jöttem és mindjárt megérkezésem után be kellett látnom, hogy mindaz, amit kőszá hírek, alaptalan gyanunak hittem, igaz és való. Don Juanhoz siettem azonnal. Kastély küszöbén fogadtott mosolyogva, homlokán ugyanazzal a gyermeki ragyogással, amelyet elválásunkkor láttam utóljára, arca mit sem vesztett úde ifalagságából.

— Hvennek ismertük őt valamennyien, — szakítá félbe a herceget a szép háziasszony. — Don Juan tükrör volt, amely csak az élet kellemességeit tükrözte vissza.

Castelmare szertartásos, mély bókot csinált a hercegnő felé, azután folytatta.

— Mikor gyalázatos élete miatt szemrehányásokkal illetem, nevetett és büszkén hátravetette fejét, miközben aranyos hajfürtjei hullámoztak. „Igen, én boldoggá tesztek mindenkit!” Vidáman, mohón mesélni kezdett. Ah, ennél csodásabb, különösebb valamást nem hallottam egész életemben. Don Juan még mindig az a gyermek volt, akitől a kolostor kapuja előtt elbuesztam. Még mindig nem tudta, mi a szerelem. De sokat tudott beszélni az asszonyok titkos pillantásairól, forró esókokról és örült ölelésekről. Hihetetlen és nem tudom, vajjon meg tudják-e egyáltalában érteni az én egyszerű szavaim után, ami a beszélgetés folyamán mind világosabb lett előttem, hogy tudniillik a hirhede és félve csodáit csábító tulajdonképpen csak elesábitott.

Don Juan elbeszélte, milyen csábosan hívogatóan tekintenek rá az asszonyok, illatos levélkét küldenek neki és mennyire

sohasem kapcsolódott be ilyen jelentőségteljesen a monarchia politikájába és ennek a helyzetnek a megváltoztatása ezért égetőbb, sokkal égetőbb kérdés, mint az, hogy miképpen maradhatna meg a helyén egy olyan kormányzati rendszer, amely ezt a helyzetet megteremtette.

Változatlan helyzet.

— Sorakezó Lukács László ellen. —

Ujabb harcok küszöbén.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, augusztus 16.

Elmult hát a nagyenyedi ezéző is. Elmult és semmi köszönet nem volt benne. Még csak azt sem lehet mondani, hogy a szenzációnak hirdett miniszterelnöki beszéd úgy pattant széjjel, akár a szappanbuborék. Mert ez legalább szép, amíg csillogva-villogva kacézkodik a levegőben, de az a beszéd még csak szép sem volt. Csak olyan üres, mint a buborék, s Nagyenyeden nem csillogott-villogott más, mint a csendőrszurony, meg a rendőrkard! A helyzeten egyébként a Lukács László nyilatkozata mit sem változtatott. A júniusi események szépitgetése, az újabb burkolt fenyegetések és a választójog körül való visszatetézó kertelés nem hogy leszerelné, hanem ismét harci sorakozóra hívja a küzdő pártokat. Nem, olyan módon, ahogy Lukács próbálja, valóban nem lesz, s nem lehet béke. Őszszel tehát meg fog indulni friss erővel a döntő mérkőzés, s reméljük, a nemzet azoknak a részén lesz, akik a hatalom maniakusaival szemben a szabadságért és a népjogok kiterjesztéséért viaskodnak hősi önfeláldozással.

Hireink itt következnek:

Lukács László Budapesten.

Lukács László miniszterelnök és kísérete ma reggel visszaérkezett Nagyenyedről Budapestre. Délután megvolt az első minisztertanács a nyári szünetben. Holnapután disz-

magukon kívül vannak, ha a kikönyörgött találgára elmegy. Ez a született asszonyok kegyence, mint majdnem minden közismert nőbarát, jobb volt a hírenél. Szívesen megajándékozta őket a boldogsággal szeretetreméltóságból, társadalmi szivességből, talán gyengédségből, de anélkül, hogy a szívének is köze lett volna a dologhoz. Az érzékisége pedig sokkal kisebb volt, mintsem gondolatok. Mikor viszontlátam, Sevilla legszebb asszonyai feküdtek már karjaiban, de ő sokkal kisebb lelkesedéssel beszélt róluk, mint egy régi görög szobor sikerült másolatáról, vagy egy szép Dante-kiadásról, amelyeket dolgozószobájában elém rakott. Mert Don Juan voltaképpen tudós volt.

A herceg itt elhallgatott és maga köré nézett.

Rüdersmann állát széles tenverébe támasztotta és komolyan elgondolkozva nézett maga elé, mint az, aki legtöbbet értett meg Castelmare szavaiból. A többiek félig meglepetve, félig gúnyosan hitetlenül néztek a beszélőre, Alba hercegnő azonban — akiről titokban beszéltek, hogy halálosan szerette Don Juant — ült gondolatokba mélyedve, mintha maga elé akarná varázsolni lelki szemével az elhunyt ártatlan homlokát és szöke, fús fejét. Csak Consuelo szólt hangosan, kelleetlenül: „Ugy látszik, herceg, ön végeredményben azt akarja elérni, hogy megállapíthassa: a csábítók mindig mi, az asszonyok vagyunk és önök férfiak az elesábitottak.”

Castelmare mosolygott:

— Ne felejtse el, szép hölgy, hogy én csak egy egészen rendkívüli esetről beszélek,

ebédet ad a miniszterelnök a király születésnapja alkalmából, azután pedig Iechlbe utazik, ahol kihallgatáson jelenik meg az uralkodónál. Iechlből kététheti utókurára megy Lukács Gasteinba.

Minisztertanács.

Mint félhivatalosan jelentik, ma délután öt órakor a miniszterelnökségi palotában Lukács László miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, amelyen Beöthy László kereskedelemügyi és Hazai Samu honvédelmi minisztereken kívül a kormány valamennyi tagja jelen volt. A minisztertanács, amely félnyolc óráig tartott, kizárólag folyó ügyeket intézett el.

Apponyi hazaérkezése.

Apponyi Albert gróf, aki családjával egyik francia fürdőhelyen nyaral, e hónap végén érkezik vissza eberhardi birtokára, ahonnan szeptember elején jön a fővárosba.

Justh Gyula gyengéikeffk.

Tornyáról jelentik: Justh Gyula, a független párt vezére, aki néhány nap óta tornyai birtokán tartózkodik, augusztus második felében nagy agitációs körútra készült. Politikai körökben különös érdeklődéssel várták Justh első beszédét, amelyben a népjogok tántoríthatatlan harcosa ki akarta fejteni, hogy a jogtörések végtelen sorozatával szemben, milyen álláspontot foglal el pártja az őszi ülészek megnyitása után. Ez a nagyfontosságú nyilatkozat, — amely valószínűleg kiterjesztett volna Lukács László nagyenyedi beszámolójára is — néhány nappal későbbre marad, Justh ugyanis a napokban meghült, ágyának esett s most betegesen fekszik tornyai kastélyában. Betegsége egészen könnyű természetű ugyan, de orvosai szerint jó néhány napig eltarthat, amíg egészsége annyira helyreáll, hogy elindulhat országos körújtára.

Gál Sándor nyilatkozata.

Az ellenzéknek Budapesten időző vezetői közül Gál Sándor, a képviselőház volt elnöke Lukács tegnapi beszédéről ma így nyilatkozott:

— Ha csak ennyit akart mondani Lukács, akkor kár volt a két különvonatra a szentet poszekolni. Őszintén megvallva, én nem vártam valami égetverő dolgot a miniszterelnöktől. De akik azt várták Lukácsától, hogy meg fogja jelölni a békés kibontakozás útját, azok ala-

egy férfiról, aki az asszonyok szenvedélyeit akarata ellenére szabaddította fel bilincseiből, ugyszólván anélkül, hogy ő csak valamit is érzett volna a szenvedélyből. Egy kivételről beszéltek, az asszonyok kedvencéről, és én meg vagyok róla győződve, hogy ez a vonás megvan minden asszonyi kegyencében, akár csak az én Don Juan barátomban. Mindig csak az asszonyok kedvence volt, aki hideg és nyugodt szívvel tette őket magáévá. De későre jár már az idő, most még csak Don Juan örök szerelméről akarok néhány szót szólni.

Gyönyörű szép asszony volt, előkelő hercegnő, magasztos és hideg. Először egyetlen alkalommal udvarolt Don Juan. Először, egyetlen egyszer tették őt is boldoggá. Minden nap felkeresett, hogy udvarlásáról beszéljen, a legkisebb kegy is gyönyört szerzett neki. Ekkor ismertem meg Don Juan tisztaságát a maga teljes csodás varázsában. Mikor azután a nemes hölgy végre meghallgatta a szerelmes ifju kitartó esdeklését, mikor odaigértte neki egész életére arisztokratikusan keskeny kicsiny kezét, úgy látszott, mintha az egész mindenség szük volna a nagy boldogság számára. És nyolc álló napig nem hallottam semmit Don Juannól.

Azután megint eljött, teljesen megváltozva, elszomorodva. „Beszéltem vele a múltamról.” „És mit mondott?” „Hiszen tudott jól mindenről és megbocsátott.” „És most boldog vagy?” „Hogyan legyek az? Hát odaadhatem neki a testemet tisztán, ahogyan joggal várhatná tőlem? Nem ezer és ezer kisapongástól bemocskolt-e? Mint tisztátlan, fekélyes feküdjem a nászi ágyba. Hogy is le-

posan csalódtak. Kinosan hoeszu beszédében nem mondott ő semmit, csak a győztes hadvezér elbizakodott hangján, *harczra hívta fel az ellenzékét*. És a beszédre nem is lehet más a válasz, mint a harcz. De most már a végletekig. Legyen ez a harcz a *legélesebb élet-halál harcz*. Az ellenzék végleg összekovácsolta Lukács, s most már nem gondolva a következményekkel, nem számolva a veszélyekkel, megyünk előre. Egyetlen nyilatkozat van Lukács beszédében, amelylyel foglalkozni kell, s ez a választójog. De itt nem a politikus, hanem az *utcai demagóg* hangján szól a miniszterelnök, ezt mondta: „Szükséges, t. uraim, a választójogi reform, a legfontosabb politikai szempontokból. Az állam folytonosan *nagyobb és nagyobb szükségletekkel áll elő, nagyobb áldozatokat követel a társadalomtól.*” Hát aki ilyen szempontból szól ehhez a rendkívüli fontos reformhoz, annak a nyilatkozatához *komolyan nem is lehet hozzászólni*. Azon legfeljebb mosolyogni lehet.

A nagyenyedi cécéző után.

Nagyenyedről jelentik: Lukács László miniszterelnök tegnapi beszámolója alkalmából valóságos tobzódott a hivatalos hatalom mindenféle törvénytelenességben. Előző nap jelent meg az *Alsófehér* című ellenzéki hetilap, amely élesen támadta a munkapártot és Lukácsot, valamint a munkapárt helyi korifeusait. *Ince* Miklós rendőrkapitány megjelent erre a nyomdában és számon kérte, hogy miért nem mutatták be előre a kéziratokat.

Csütörtökre virradó éjszaka egyes polgárokat ágyukból hurdoztak kihallgatásra a rendőrök és faggatták a függetlenségi polgárok fogadási terve felől. A beszámoló napján a csendőrség durván lökdöste az utcán a békés járó-kelőket, nőket, gyermekeket s ismert hivatalnokokat, akikről köztudomású, hogy függetlenségi érzelműek. Dr. Asztalos Kálmán a függetlenségi párt alelnöke gyászfátyollal bevont nemzeti színű zászlót tüzött ki házára és mikor felszólítás-daczára sem akarta a zászlót bevonni, csendőri és rendőri kirendeltség vonult be házába és erőszakkal távolította el a zászlót. A *bűnrádi fejelentést* ezért dr. Asztalos Kálmán már be is adta. A város a beszámoló napján valóságos ostromállapotban volt és a csendőrség még ma is itt maradt.

A függetlenségi párt a beszámoló napjára rendkívüli közgyűlést hirdetett. Miután a gyűlést nyit-

hettem oly ostoba, hogy magam semmisítem meg az életemet!

Azután nem hallottam róla megint sokáig semmit. Egészen tegnap reggelig. Ugyanabban az órában, mikor a kastély lángokban állott, a következő levelet kaptam:

Kedves barátom. Egy haldokló ir neked, aki nagyon könnyen vette az életet és akinek épp azért oly nehéz azt tovább viselnie. Ine végre leszállt hozzám a szerelem, hogy egy reá érdemtelenre találjon. Meg akarok halni, mielőtt még megfosztanám színétől multam romlottságával, a gyengéd szárnyakat. Tudom jól, azt fogod mondani, a lelke tiszta maradt — de vajon az-e a testem is? Görög vagyok, aki nem tudom elválasztani a testtől a lelket. Ezért tehát ki akarom lopni magamat végtelen boldogsággal az életből, mielőtt még az élet elronthatta volna azt is. Üdvözlödd nevében a hercegnőt.

Castelmare hercege elhallgatott. Mély, nyomasztó csend nehezedett a kis társaságra. Valamennyi tekintet, közös érzéstől hajtva hirtelen Alba hercegnő felé fordult, aki anélkül, hogy a többiekre nézett volna, mereven ült helyén és fénytelen szemekkel nézett a messze ürességre, mintha egy árnyék hivatására figyelne.

A kis Consuelo hangtalanul a kandalló előtti székhöz ment és ráhajolt támlájára. Forró, nehéz asszonyi könnyecsek gördültek végig a fekete fátylon. Csendesen sutogta:

— Milyen komoly és nehéz dolog is a szerelem! — és forró pillantást küldött Castelmare hercege felé.

vános helyen nem engedélyezte a rendőrkapitány, a pártját helyiségében gyűlt össze. A lelkes hangulatban lefolyt ülés megállapítja, hogy a beszámoló napján ostromállapot volt Nagyenyeden és a szabadságjogok durva önkényvel felfüggesztettek. Az oktalan rémuralom ellen tiltakoznak és a nemzet itéletét kérik a történetek fölött. Végül kimondták, hogy ebből a nemzetirtó állapotból nincs más menekvés, mint a Lukács—Tisza-uralom gyors bukása és az általános, egyenlő, titkos választói jog törvénybeiktatása.

Lukács László beszámolójára különben nem engedtek be függetlenségiakat. A termet az idegenből jött vendégek és küldöttségek töltötték meg. A bejutott közbeszólókat azonnal eltávolították a detektívek és a rendőrök. Nagyenyedről csak a kirendelhető hivatalnokok voltak ott. A városba bevonuló miniszterelnököt kinos esőnd, vagy heves abczugolás fogadta, ami láthatólag kellemetlenül érintette őt. Alig volt mindössze husz-harmincz fellebogozott ház.

Kassáról jelentik: A kassai függetlenségi és 48-as párt Lukács László tegnapi beszámolója alkalmából üdvözölte a nagyenyedi függetlenségi pártot, a miniszterelnökhöz pedig a következő táviratot intézte: „Nagyméltóságú Lukács László miniszterelnök urnak Nagyenyed. Beszámolójában *jelentse be lemondását*. A kibontakozásnak más módja nincs. *A kassai függetlenségi és 48-as párt.*” — Ezt a táviratot sem a beszámolón, sem a banketen nem olvasták fel.

A margittai függetlenségi párthoz.

Szatmári Mór, a margittai kerület volt országgyűlési képviselője, nyílt levelet intézett Balogh Ferenc református lelkészhez, a margittai függetlenségi párt elnökéhez. *Szatmári* levelében megköszöni a kerület választó polgárianak bizalmát, de kijelenti, hogy az egészségi okokra való tekintettel semmi esetre sem fogadja el a jelöltséget. Ha a zászlót most begöngyölve hagyják is, nem fog annak ártani, mert — ugymond — amely kétségtelen az önké politikai meggyőződésének tisztasága, épp oly kétségtelen, hogy nem a munkapárt elvei előtt való megadás okából nem állanak most harci sorompóba. A legutóbbi választásnál is csak a legdurvabb visszaélések győztek le bennünket. Mi lenne most, mikor az erőszak uralma üti a hatalom polczára, amikor ott, Bihar vármegyében, a bihari bálványának, gróf Tisza Istvánnak tisztán erőszakra épített politikáját kell igazolniok azoknak, akik Tiszát az ő félistenüknek tartják, most a kormányzó hatalom adott példát a nyers erőszakkal való rettenetes visszaéléseiről, most amikor szabadossá vált minden törvénytelenység és virtussá lett az ellenzéknek fegyveres erővel való kidobása még a törvényhozás csarnokából is, most amikor a szolgabíró-felfogások lettek urra s a csendőri készenlét vált döntő politikai tényezővé, most amikor az erőszakot a diadalmi mámor még eszeveszettebbé teszi: hát mit várhatnánk, mire lehetnének elkészülve most egy választási küzdelemben ott Biharban, szemben egy valóságos államtitkár jelölttel, akinek megválasztását kétszeresen életkérdésnek tekintik a hatalmon levő politika minden nagy és apró tényezője. Nem, tisztelt pártelnök ur, ne szerezzük meg ellenfeleinknek azt a gyönyörűséget, hogy bennünket erőszakkal letörjenek, hogy a meggyőződések szabad nyilvánulását durván bántalmazzák, hogy az elvek becsületes harczosait katonai és csendőri szuronyokkal terrorizálják, hogy népünk lelki-világát erkölestelen eszközökkel újra korrumpálják s azután ledér czinizmussal hirdessék, hogy im, a választási harczban — ők diadalmaskodtak. Zászlónk becsülete sokkal tisztább, semhogy azt érinthetné, ha ellenfeleink küzdelem nélkül adják át jelöltüknek a mandátumot, mert nem azért állunk félre, mintha magunkat és elveinket gyöngének hinnénk, hanem azért és csak azért, mert magunkat és a kerületet nem akarjuk kiténi a durva erőszak borzalmainak, népünket pedig egy undorító lelki vásár minden ocsmányságának.

Mint Nagyváradról jelentik, a margittai függetlenségi párt ma délután 4 órakor értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy *Madarassy Gábor államtitkárral szemben nem állít ellenjelöltet*. A hétfői választás ennél fogva minden valószínűség szerint egyhangú lesz.

Az ellenzék népgyűlései.

Szeptember 8-án a szövetségelt ellenzék *Hajduböszörményben* nagygyűlést rendez, amelyen a szövetségelt ellenzék pártjainak számos képviselő

tagja részt vesz. Képviselőket küld le a gyűlésre a szocialdemokrata párt és a Reform-klub is.

A biharvármegyei negyvennyolczas függetlenségi párt elhatározta, hogy a vármegye összes kerületében tiltakozó népgyűlést rendez szeptember hónap folyamán. Az első népgyűlést szeptember elsején *Biharon* tartják meg. A népgyűlésen az egyesült ellenzék számos tagja megjelenik. Tiltakozó népgyűlést fognak tartani *Ugrán* is.

Zichy Aladár Cuvaj bánról.

A bécsi „Zeit“ mai számában figyelemre méltó cikket közöl a horvátországi abszolutizmusról. A cikk, miután megállapítja, hogy a legújabb „hazafurási per“ lefolyása az osztrák és a magyar politikusra igen lehangoló benyomást gyakorolt, gróf Zichy Aladárnak adja át a szót. A néppárt elnöke annak a véleményének ad kifejezést, hogy a zágrábi törvényszék szigorú ítéletének egyes részeit revízió alá kell venni és így folytatja:

— A horvátországi állapotokat a legnagyobb mértékben kárhoztatom. A királyi biztosság nemcsak teljesen fölösleges, hanem valósággal káros is, mert nemcsak Horvátország és Magyarország közötti politikai viszonyt árt, hanem még a nemzetközi politikára nézve is komoly veszedelmet jelent, de különös veszedelmet hozhat a monarchia balkáni politikájára. A magyar koalíciónak gyakran szemérem vetették az ugynevezett fiúmei rezolúciót, pedig abban sokkal több politikai logika rejlett, mint abban a kezelési módszerben, amelybe a *Khuen-* és *Lukács-miniszterium* belezuhant. A koalíció szándéka az volt, hogy Horvátországot végre közelebb hozza *Magyarországhoz*; nem erőszakoskodás, hanem gyengédség és igazságosság által akarta a szerbeket és a horvátokat megnyerni. Sajnos, a céljukat nem érték el, nem pedig azért, mert a már legjobb uton vezetett törekvéseik elő mindenféle intrikákat gördítettek. A horvátországi állapotok csak a nemzeti munkapárt uralma alatt váltak teljesen végzetessékké. Első sorban is *Tomasics bán* és *Cuvaj királyi biztos*, valamint a magyar kormányok voltak az okai, akiknek nem lett volna szabad megengedniök, hogy a helyzet ennyire demoralizálódjék és elfajuljon.

Arra a kérdésre, hogy miképen lehetne a horvátországi állapotokon segíteni, gróf Zichy a következőket válaszolta:

— Az állapotok javulása vagy végleges meggyógyulása mindaddig ki van zárva, míg a királyi biztos Zágrábban székel. Első feltétel a normális politikai helyzet visszaállítására az alkotmányosság visszaállítása. Az új bännak minden tekintetben kifogástalan egyéniségnek kell lennie. Ezt *Tomasics bännak* a bankoknál és a takarékpénztáraknál viselt állása miatt hangoztatom, amiket állásával inkompatibilisnek tartottak és *Tomasicsnek* le is kellett vonnia a konkvenziákat. — Németországi lapok Cuvaj működése ellen még súlyosabb okokat hoznak fel. A postai szállítási jog megvonásával az ilyen vádak még nem némultak el. A horvát bán csak szeplőtlen hírnevű férfi lehet. Ha a német lapokban felhozott vádakkal csak a tizedrésze igaz, akkor akkor minél előbb új bännak kell a mostani horvát bán helyét elfoglalni. A mostani bännak a helyén való maradása csak az erőszak uralmának létesítését igazolja. — *Josipovich* horvát miniszter a *Zeit* hasábjain nemrégiben kijelentette, hogy a királyi biztosnak Horvátországban való kirendelése csak kivételes intézkedés volt. Itt az ideje, hogy ennek a kivételes intézkedésnek véget vessenek. . . . És még egy szót — mondotta gróf Zichy nyilatkozatának befejezésekor, — akarok a nyilvánosság előboesátani Magyarország és Horvátország viszonyára vonatkozólag. A *Zeit*-nak 13-i számában azt a megjegyzést találtam, hogy a horvátországi események a magyarság uralmi vágyása vezethetők vissza. Ez ellen azonban tiltakoznom kell. A mostani állapotokat Cuvaj királyi biztos, *Tisza István* és *Lukács László* uralmi vágya okozták. A magyarságnak, illetve Magyarországban ebben semmi szerepe sem volt. Mert minden egyes hazafias, önzetlen politikus nyugodt és rendezett viszonyokat óhajtana látni Horvátországban és az a lecszín-

több vágyuk, hogy a Magyarország és Horvátország közötti viszony a lehető legjobb és legbarátságosab legyen.

Budapest, augusztus 16.

Berchtold gróf kitüntetése. Bécsből jelentik: Hírlik, hogy a király *Berchtold* gróf külügyminiszternek az aranygyapjas rendet adományozta.

Tisza István Törökkanizsán. Nagybecskerekéről jelentik: Gróf Tisza István Törökkanizsán a tegnapi és a mai napot részben családi körben töltötte, részben több látogatást tett. Tisza ma délelőtt megtekintette a selyemgyárat, majd a törökkanizsai és környékbeli tanítók részére rendezett szőlő-tanfolyamot, mely iránt behatóan érdeklődött és szívesen elbeszélgetett a tanítókkal, meleg elismerését fejezve ki nekik. Gróf Tisza ma déli 12 órakor családjával Szegeden át hazautazott Gesztre.

Herczeg Ferenc beszámolója. Magyarpécskáról jelentik: Herczeg Ferenc, a pécskai kerület képviselője Szent István-napján tartja beszámolóját kerülete székhelyén, Magyarpécskán. Herczeget Hámory, Wittmann, Almay, Tagányi és Solymosy képviselők kísérik le. Herczeg Ferenc tiszteletére délben bankettet rendeznek.

A bácsostvárosi mandátum. Zomborból jelentik: Holnap megy végbe a bácsostvárosi kerületben a képviselőválasztás. A választópolgárság mind nagyobb számmal tömörül az egyesült ellenzék jelöltjének *Hadzsi Koszta* újvidéki ügyvédnek zászlaja alá. A küzdelem igen erős lesz, mert a munkapárt mindent elkövet, hogy jelöltjét győzelemre vigye és ebben egy a közigazgatási, mint a többi hatóságok minden eszközrel támogatják. Dr. *Hadzsi* e héten fejezte be körutját a kerület községeiben és mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadták a választópolgárok. A holnapi képviselőválasztásra az egyesült ellenzék több tagja leutazik. *Márton Sándor* választási elnök kérelmére Szabadkáról két század közös baka utazott egy őrnagy vezetésével Bácsostvárosra. A munkapárt részéről báró *Vojnits István*, *Falcione Árpád*, *Konyovits Dávid* és *Zsuzsory József* tartózkodnak a kerületben, hogy támogatásukat plébánost.

A szerb egyházi autonómia. Újvidékről jelentik: A zágrábi önállópártiak és a nagyikindai demokráta a Szent István napjára a szerb egyházi autonómia tárgyában Budapestre összehívott értekezletre vonatkozólag elhatározták, hogy csatlakoznak a szerb liberálisoknak ez ügyben tegnapelőtt Újvidéken hozott ama határozatához, hogy ha az említett értekezleten *Tomics Jása* megjelenik, távoznia fognak az értekezletről, mert a pártvezérek *Tomics Jásával* személyesen érintkezni nem hajlandók. Biztos értesülésünk szerint emiatt sem *Tomics Jása*, sem dr. *Kraszojevic György*, a radikális párt elnöke nem fognak megjelenni az értekezleten, hanem a radikális pártot dr. *Milodanovic Zsarkó*, dr. *Hadzsi Koszta*, *Manojlovics Vladimir* és *Klicin Mita* fogják képviselni.

EGYHÁZAK.

— (A reformáció évfordulója.) A tiszai evangélikus egyházkerület püspöke, *Geduly Henrik*, körlevelet intézett az egyházmegyei lelkesítő értekezlethez s a következő kérdések tárgyalására hívta fel: Milyen intézményt létesítsen az ev. egyház a reformáció négyszázéves fordulójára emlékére? Meddig terjed az ev. teológus szabadkutatási joga s hol végződik a hitvallás kötelező ereje? Mik a teendők a gyermekistentiszteletek, vasárnapi iskolák adventi és böjti istentiszteletek meghonosítása körül? Mi az evangélium lényege? Milyen irányu legyen az új egyetemes magyar énekeskönyv szerkesztése? A tételek tehát egy pár ponton igen aktuális és igen alapvető kérdéseket érintenek, amik körül külföldön erős a esatározás.

— (Szlavóniai magyar reformátusok.) Zombori jelentés szerint az alsóbaranya—bácszlavóniai református egyházmegye augusztus 20-án tartja ezidei közgyűlését *Kozma László* elnöke alatt. A közgyűlésen behatóan fognak foglalkozni a szlavóniai magyarság ügyével.

— (A bányai evangélikus egyházkerület közgyűlése.) A bányai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület folyó évi szeptember hó 12-én és következő napjaiban tartja rendes évi közgyűlését

Budapesten az evangélikus egyház Deák-téri disztermében a következő napirenddel: szeptember 11-én délután 5 órakor a szokásos előértekezlet tartanak, szeptember 12-én délelőtt fél 12 órakor tartandó gyámintézeti istentisztelet után 9 órakor kerületi gyámintézeti közgyűlés, tíz órakor a kerületi közgyűlés megnyitása; szeptember 13-án délelőtt 10 órakor a kerületi közgyűlés folytatása.

A Balkán válsága.

— Berchtold gróf akciója. —

A törökországi helyzet.

— A háboru újabb eseményei. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 16.

A legközelebbi jövőre várható a nagyhatalmak válasza arra a meghívásra, amelyet gróf *Berchtold Lipót*, a monarchia közös külügyminisztere intézett a hatalmakhoz, hogy a balkáni helyzetben rendet teremtsenek. Minden törökországi aktuális kérdés is másodrendűvé süllyed a mellett a nagyfonságú akció mellett.

Gróf *Berchtold* akciójának határozottan békés jellege van és célja, hogy azt a nehéz helyzetet, amelyet az olasz-török háboru teremtett, a további esetleges bonyodalmak s főként a Balkánon támadható zavarok ne komplikálják. Ennek az akciónak e mellett még az a célja is megvan, hogy a Balkánon élő keresztény népeket biztossítsák az európai hatalmak jóindulatáról.

Ezzel az akcióval függ össze gróf *Berchtold* mai audienciája *Ischlben* is. És kétségtelen, hogy gróf *Berchtold* akciója, amely első sorban a balkáni béke megteremtésére irányul, szoros kapcsolatban van monarchiánk balkáni törekvéseivel és ebből a szempontból nagyfonságú jelentősége van.

A meginduló békéltető tárgyalásokból egyáltalában ki fogják kapcsolni a háboru kérdését, mert a nagyhatalmak akciója tisztán a törökországi belső kérdésekre fog irányulni. De nem a keleti kérdés megoldásáról, sem pedig a Kelet egyik vagy másik problémájának megoldásáról van szó. Várható azonban, hogy a török kormány ezáltal haladékat kap programjának megvalósítására és hogy a balkán népek között, amelyek a török alkotmányhoz oly nagy reményeket fűztek, ismét bizalomteljes hangulat fog keletkezni.

Mai táviratainkat a következőkben adjuk:

A hatalmak a Balkán békéjéért.

Konstantinápoly, augusztus 16. A porta értesülést kapott, hogy a nagyhatalmak Szófiában, Cettinijében és Belgrádban lépéseket tesznek és ki fogják jelenteni, miszerint nem engedik meg a Balkán békéjének és rendjének megbolygatását.

A külügyminiszter a királynál.

Ischl, augusztus 16. Gróf *Berchtold* külügyminiszter gróf *Kinsky* követségi titkár kíséretében ma reggel hat órakor ideérkezett. A külügyminisztert ő felsége délelőtt 11 órakor kihallgatáson fogadta. A kihallgatás egy óra hosszúra tartott.

Ischl, augusztus 16. Gróf *Berchtold* közös külügyminiszter kihallgatása a király előtt másfél óránál tovább tartott. Az audiencia előtt gróf *Berchtold* gróf *Paar* főhadsegédnél és báró *Schiessl* kabinetigazgatónál tett látogatást. A külügyminiszter a császári villában adott családi dîner után látogatást tett *Bilinski* lovag pénzügyminiszternél. Délután *Stroblba* utazott, hol *Fürstenberg* hercegnénél, a bukaresti követ feleségénél, *Weikersheim* herceg és hercegné, valamint gróf *Hoyos* szárnysgegd és felesége társaságában megva-

csorázott. *Stroblból* egyenesen a pályaudvarra hajtott és Bécsbe utazott vissza.

Berchtold gróf akciójának hatása.

Bécs, augusztus 16. Gróf *Berchtold* kezdeményezéséről a *Neue Freie Presse* a következőket írja: Mindenekelőtt határozottan hangsúlyozni kell, hogy gróf *Berchtold* lépése nem intervenciós politika kezdeményezésére irányul. Ilyen politika csak gyöngitené Törökországot és az ellenkezőjét érné el annak, amire a kezdeményezett akció irányul. Nincsen speciális program előkészítve, hanem egyelőre csak a felhívásokat küldték meg a hatalmaknak. Most fogják a politikai vezetők véleményüket kicserélni. Ausztria-Magyarország senkire sem akarja nézeteit rákényszeríteni. Az értekezletet a nagyhatalmaknak levő nagykövetek utján fogják folytatni. Nem nagyméretű akciónak van szó, nem a keleti kérdés megoldásáról, sem pedig a Kelet egyik vagy másik problémájának megoldásáról. Várható azonban, hogy a török kormány ezáltal haladékat kap programjának megvalósítására és hogy a balkán népek között, amelyek a török alkotmányhoz oly nagy reményeket fűztek, ismét bizalomteljes hangulat fog keletkezni.

Róma, augusztus 16. Gróf *Berchtold* külügyminiszter javaslatáról a *Giornale d'Italia* ezt írja: Ez a javaslat a legnagyobb figyelemreméltó javaslat és meglepéssel hangsúlyozzuk, hogy gróf *Berchtold* őszintén törekszik az európai kelet megnyugtatására. Törökország decentralizációja azonban nem jelenthet egyebet, mint Törökország végső felszámolásának elhalasztását. Ez mindenesetre súlyllyal bír az európai béke szempontjából. Gróf *Berchtold* javaslata alkalmas volna az óhajtott békés állapot helyreállítására Európa keleti részén.

Páris, augusztus 16. Ausztria-Magyarország akciója a párisi sajtót teljesen készületlenül találta. Nem akarnak előbb állást foglalni a tervvel szemben, míg pontosabb adatok nincsenek a lépés horderejéről és az Ausztria-Magyarország által vállalt felelőség terjedelméről. Gróf *Berchtold* kezdeményezése nem találta itt támogatásra, sőt erőlyes ellenszegülésben volna része, ha az volna az osztrák-magyar kormány szándéka, hogy minden áron kiérdemlje a keresztény balkán államok halálát és egyuttal gyöngítse az orosz befolyást Bulgáriában, Szerbiában és Montenegróban. Másodsorban lehet szó az az aggodalom, hogy talán az ottomán birodalom belső ügyeibe való avatkozás még korai. Minden körülmények közt jobb volna, ha a porta maga ragadná meg a kezdeményezést a török tartományok alkotmányos rendjének megváltoztatására. Általános itt az a benyomás, hogy ha a porta önként határozna el a decentralizációt és annak programját közölné a hatalmakkal, sokkal inkább hozzájárulna a kedélyek megnyugvásához Törökországban és a szomszédos államokban, mint bármely kívülről jövő, habár jóhiszemű kezdeményezés.

Berlin, augusztus 16. A „Lokalanzeiger“ *Berchtold* grófnak a hatalmakhoz intézett, a Balkán helyzetre vonatkozó indítványához a következőket írja: Ha a tervezett lépést elfogulatlanul megítéljük, nem tagadhatjuk a hatalmak ilyen szolidáris eljárásának kedvező esélyeit. Nem tévedünk talán abban a feltevésben, hogy *Wilhelmshöhében*, — hová *Kiderlen-Wachter* külügyi államtitkár és az osztrák-magyar nagykövet utaznak, hogy részt vegyenek *Ferencz József* császár és király tiszteletére tartandó születésnap ünnepen, — gróf *Berchtold* indítványa és a Balkán helyzet beható megbeszélések tárgyát fogja képezni.

Szögyény-Marich résztvesz a békatanácskozáson.

Pécs, augusztus 16. Gróf *Szögyény-Marieli László*, aki csóóri birtokán szabadságon volt, tegnap este megszakította szabadságát és Berlinbe utazott. Onnan *Wilhelmshöhe* megy, ahol *Vilmos* császár jelenleg tartózkodik és részt vesz a királyunk tiszteletére adott diszében. *Szögyény* aztán egyenesen Bécsbe utazik és audiencián jelenik meg a királynál, hír szerint ő is jelen lesz *Tschirschky* bécsi nagykövet, gróf *Berchtold* Lipót és *Bethmann-Hollweg* kancellár buchlaui találkozásán.

Vilmos császár a békéért.

Firenze, augusztus 16. Incontri marchese és Torlonia herceg és Guglielmi marchese olasz képviselők tiszteletüket tették a német császárnál, amikor az legutóbb Északon járt. A császár a Hohenzollern fogadta az urakat feleségükkel együtt. A császár behatóan beszélt az olasz politikusokkal a politikai helyzetről és kérte őket, hogy a beszélgetés részleteit tartsák titokban. Incontri marchese erre való tekintettel csak annyit közölt a *Nazione*-ban, hogy a német császár a legnagyobb rokonszenvvel említi Olaszországot és reményét fejezte ki, hogy a helyzet tisztázódni fog, annyival inkább, mert Németország mindent meg fog tenni, hogy a béke mielőbb helyreálljon.

Oroszország a status quo mellett.

Pétervár, augusztus 16. A külügyminisztérium a Balkán-államokban levő követeihez és konzulátusaihoz körjegyzéket intézett, amelyben utasítja azokat, hogy minden olyan Balkán-politika és nemzeti mozgalom ellen a legerélyesebben foglaljanak állást, amely Törökországban alkalmas a status quo megbolygatására.

A fegyverkező Balkán.

Konstantinápoly, augusztus 16. A montenegrói ügyvivő a portának jegyzéket nyújtott át, melyben Montenegro a határrendezésre vonatkozó jegyzőkönyv ratifikációját kéri. A jegyzőkönyv Montenegro számára kívánja *Eresnica* vidékét. Erről van szó a hatalmakhoz intézett körlevélben is, mely azt a passzust is tartalmazta, hogy Montenegro kénytelen lesz önállóan eljárni, ha a hatalmak nem lépnek közbe a jegyzőkönyv ratifikációjára érdekében. Az ügyvivő délután újra érkezett a külügyminiszterrel, ki állítólag azt válaszolta, hogy a jelen pillanat nem alkalmas a ratifikációra, mert ha a malisszorok területének egy részét idegen országnak engednék át, a malisszorok okvetlenül föllázadnak.

A porta hitelesen értesült róla, hogy Bulgária és Montenegro mozgósításra készül. Egyidejűleg a montenegrói diplomáciai ügyvivő hivatalosan kijelentette a török külügyminiszternek, hogy kormányja áll a mozgósítástól, ha a porta kedvezően intézi el a határbizottságnak közel két hónapja elkészült és előterjesztett jelentését.

Szofia, augusztus 16. A vidéki városokból minduntalan érkeznek jelentések népgyűlésekről a kocsani mézarlás miatt. A népgyűlés határozati javaslatai kivétel nélkül azt követelik, indítsák meg Törökország ellen a háborút. A lapok jelentése szerint Várnából 3000 aláírással ellátott távirati felszólítást intéztek Ferdinánd királyhoz, hogy a Macedóniát illető nemzeti ideál teljesítése miatt Törökországnak háborút üzenjen. A Balkanska Tribuna szerint egy macedon csoport azt kérelmezte, hogy sorozzák be a belgár hadseregbe katonai kiképzés céljából.

Harcz a török—montenegrói határon.

Cettinje, augusztus 16. (Hivatalos.) A montenegrói határ közelében lévő baranai járásban tegnap esütörtökön a Rudova nevű arnautatorzs megtámadta a keresztény lakosságot. Rendes török katonaság is beleváskozott. Számos keresztényt lemészároltak. Nagyszámu keresztény család montenegróba menekült. A határlakosság közt nagy izgatottság uralkodik.

Az albánok lázadása.

Üszküb, augusztus 16. Pénteken este négyezer arnauta érkezett Riza bég vezérletével Bardovcába, másfél órányira Üszkübtől. Az üszkübi szerb és bolgár internátus épületét kiürítették és az albánokat helyezték el bennük. Szombaton bevonultak az arnauták a városba. A békét nem zavarták meg. Hivatalosan azt mondják, hogy a kormány az albánok minden követelését teljesítette s így az albánok nemsokára el fogják hagyni a várost. Gyakóvából és Prizrendből szintén mintegy ötezer albán érkezett Üszkübbe. A katonaságot a kaszárnyákban készenlétben tartják. Az utcán és a bazároknak rengeteg fegyveres albánt lehet látni.

Az albán engedmények.

Konstantinápoly, augusztus 16. A „Jeune Turc“ hosszabb interjújában *Husszein Hilmi* basával a belügyi kérdésekről hangsúlyozta Hilmi basa, hogy a kormány az albánoknak különös engedményeket nem tesz. Az albánok csak azon alkotmányos jogokat kapják meg, amelyekből a lakosság többi része is élvez. Csak a luxus-fegyvereket adják vissza úgy az albánoknak, mint a görögöknek és bolgároknak. A kormánynak az a szándéka, hogy a határ biztosítására népmilizsiát szervez és a katonai hatóság ellenőrzése alatt ezekre szerez fegyverraktárakat fog felállítani. Ugy az albánoknak, mint az európai vilajetek lakosságának megengedik, hogy a katonai szolgálatot saját hazájukban teljesíthessék.

Az új török belügyminiszter.

Konstantinápoly, augusztus 16. Damad Serif közmunkaügyi minisztert belügyminiszterre nevezték ki. Hir szerint *Tevfik* bég államtanácsos veszi át a közmunkaügyi minisztérium vezetését.

Talaat bejt nem tartóztatták le.

Szaloniki, augusztus 16. Az a hir, hogy Talaat bejt letartóztatták, nem felel meg a valóságnak. Talaat Dsavid bejjel néhány nap előtt ideérkezett és itt tartózkodik anélkül, hogy bárki is bántaná. Hir szerint *Izmail Kemal* bég Velonából Konstantinápolyba utazott.

Mikor lesznek a választások?

Konstantinápoly, augusztus 16. A képviselőválasztások az egész országban október 14-én fognak végbemenni.

Leleplezések az ifju-török—olasz paktumról.

Konstantinápoly, augusztus 16. Said Halil Pascha az államtanács volt elnöke aki Svájcban tartózkodott tegnap visszaérkezett onnan. A *Tansimat*, a liberális entente lapja, leleplezéseket közöl a békétárgyalásokról, amelyeket Said Halil folytatott Svájcban az olasz delegátusokkal. A cikk szerint a békealkudozások Volpi olasz pénzügyi kezdeményezte, aki öt esztendő előtt Haladzian bey volt miniszter atyjával bányatársaságot alapított a herakleai szánbányák egy részének kiaknázására. Volpi három hónap előtt Konstantinápolyban járt, hogy látogatásokat tegyen és az ifju-török vezérekkel való megbeszélések után sikerült neki a Said pasa kabinetjét rábírn arra, hogy titkos békealkudozásokra megbízottakat küldjön Svájcba. Ilyen megbízattással delegálták Saidot, aki fűrdőhasználat ürügyén Svájcba utazott és ott Bertoni volt olasz közoktatásügyi miniszterrel, Fusinato volt külügyi államtitkárral, Volpival és Nogara delegátussal tárgyalt. Vele együtt rendelték ki Husszein Dzsahidot is. A tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy a már megállapított pénzügyi egyezményt akarták aláírni, amikor megérkezett a Said kormány bukásának híre. A *Tansimat* kijelenti, hogy az akkor megállapított békefeltételeket kénytelen titokban tartani és csak egy föltételt árul el, amely szerint *Olaszország kötelezte magát, hogy nagyobb pénzügyi utalást adjon az ifju-török párt pénztárának*, amelyet állítólag a komité által alapított vagy alapítandó iskolák támogatására fognak fordítani. Ezt az összeget persze nem állították volna be az olasz költségvetésbe, hanem egy titkos alaptól vagy a Banco di Roma és a Banco di Commercio Italiano által utalványoztatták volna ki.

A török államkincstár bajai.

Konstantinápoly, augusztus 16. A kormánynak nagy gondot ad, hogy a bevételek csökkennek. Juliusban 25.000 török fonttal kevesebb volt az államkincstár bevétele semmint tavaly hasonló időszakban.

A háború.

Magdeburg, augusztus 16. A „Magd. Ztg.“-nak jelentik Zürichből: London és Konstantinápoly között tárgyalás van folyamatban, amelynek az a célja, hogy *Anglia Kirenaikát megszerezze Törökországtól Egyiptom számára*. Olaszország állítólag

már lemondott Kirenaikára való igényéről, Anglia pedig ellenszolgáltatásként hadihajókat akar adni Törökországnak.

Páris, augusztus 16. Az „Echo de Paris“ jelenteti Toulonból: A tengerészeti miniszter utasította a flotta parancsnokát, hogy *tartsa készen egy pánczéloshajót a Dardanellákba való küldés végett*. A hajó, amelynek indulását minden órában várják, Jepecsélt parancssal megy.

Czáfölkék az olasz-török békétárgyalásokat.

Róma, augusztus 16. (Stefani-ünnepség.) A Temps tegnap este sürgönyt közölt Konstantinápolyból, mely az *Olaszország és Törökország közötti békétárgyalásokról* beszél és azt állítja, hogy Olaszország egyenesen beleegyezett a Cyrenaika visszaadásába és hogy az olasz kormány, mely az új afrikai birtokokat Lybiának kerestelte el, beleegyezett volna abbal, hogy ezen név alatt csak Tripolitánia értendő. Ezen hir, mely alkalmas azon hit felkeltésére, hogy Olaszország Cyrenaika fölötti suverénitásától lemond, ugy egészenben, mint részleteiben abszurdum. Hogy a hirt teljesen megegyeztetjük, elegendő, ha Olaszországnak a Tripolitánia és Cyrenaikára vonatkozó suverénitási nyilatkozatának szövegét idézzük: „Tripolitánia és Cyrenaika az olasz királyság teljes és egész suverénitása alá helyeztetnek.“ Lehetetlenség, hogy egy formula tekintetében szorizmákkal álljanak elé, mivel világos, hogy egyetlen olasz államférfi vagy kormány sem teheti túl magát a suverénitási okiraton, melynek a képviselőház megadta a szanckéziót. Ezen szanckézió által az okirat megmásíthatatlan államtörvénynyé lett. Az olasz kormány minden ténykedésével tudatta, hogy semmi formában nem akarja megengedni, hogy törvény valaha diskusszió tárgyává tétessék.

KÜLFÖLD.

Poincaré utja. Pétervárról jelentik: Poincaré visszaérkezett Moszkvából és a „Condé“ hadihajón visszautazott Franciaországba. Moszkvában a francia kolónia Poincaré tiszteletére díszbevetést adott, amelynél a moszkvai kormányzó Fallières elnökre, Poincaré miniszterelnökre és a francia népre mondott pohárköszöntőt. A francia főkonzul pohárköszöntőjében arra emlékeztetett, hogy a francia-orosz szövetség nemsokára ezüstlakodalmát fogja ünnepelni és Poincaréra emelte pohárát, mint ennek a szövetségnek egyik szörzőjére. Poincaré a pohárköszöntőkre válaszolva arra utalt, hogy a küszöbön álló emlékünnepet a francziák és az oroszok, akik nagy, barátságos érzéssel vannak összekötve, fenkölt érzéssel fogják megünnepelni. Berlini politikai körökben nagy feltűnést kelt, hogy — amint most kiderült — Poincaré összes megbeszélésein *Buchanan* angol nagykövet is jelen volt. Poincaré ma elutazása előtt, a „Condé“ hajón bucsureggelt adott, amelyen *Kokovez* miniszterelnök, *Szaszonov* külügyminiszter, *Louis* francia és *Bochuan* angol nagykövet vett részt.

Az osztrák-olasz határ. Villachból jelentik: Tegnap ült itt össze a nemzetközi bizottság az osztrák-olasz határ kiigazítása dolgában. A bizottság a tavaly megkezdett munkát folytatta. Ezen bizottság feladata, hogy a határ pontos megállapítása és áttekinthető jelzése által a határt a jövőben minden kétséget kizárólag megállapítsa. A bizottság legközelebb a karinthiai határral, azután a partvidék és Tirol határrészekkel fog foglalkozni. Az a szándék, hogy a bizottság feladatát még ebben az évben fejezze be. Ez azonban az időjárástól függ.

A marokkói trónváltozás. Muley Hafid marokkói szultán, mint ismételtelen jelentettük, keresztülvitte akaratát. Miként bátyja, Abd' el Aziz is otthagyta a marokkói trónt, mely a francia protektorátus alatt nem sok örömet kínált számára. Mielőtt Rabatból elutazott, Liautey főrezidenshez levelet írt, melyben azt mondja, hogy a francia kormánynyal a legjobb egyetértésben távozik és ücsesét, *Muley Jusufot* teszi meg utódjául. Az okmány tehát hivatalosan megállapítja, hogy Muley Hafid önként mondott le és hogy az új szultán kinevezése az ő hozzájárulásával történt. Az algéri-

raszi aktát aláírt hatalmukat Franciaország már értesítette Muley Hafid lemondásáról és Muley Jusuf trónralépéséről. Muley Hafidot senki sem sajnálja, mert népszerű sohasem volt és népe valószínűleg gyűlölte, amióta odaadta magát a franciáknak eszközül. Az új szultántól sem kell tartani a franciáknak, de ennek legalább semmi része sem volt azoknak az állapotoknak felidézésében, amelyek Marokkó függetlenségének megszűnésére vezettek. Ma délután 2 órakor Tangerben 101 ágyulós hirdette, hogy Muley Jusufot marokkói szultánná proklamálták. Muley Jusufról az új marokkói szultánról nem sokat tudnak. Pasa volt Fezben és amikor Muley Hafid Rabatba utazott, őt nevezték ki helyettesének. Ugy látszik, hogy a franciáknak teljesen szabad kezét biztosított a közigazgatásban. A marokkói és fezi viszonyok egyik alaps ismerője azt mondja Muley Jusufról, hogy nincs semmi kiváló szellemi tulajdonsága. Így például Casablancában egy gyógyszerész-től nagy vörös és zöld üveggyököket vásárolt, amiket gyógyszerárak jelzésére használnak és abban a hiedelemben, hogy valami érdekes trofeumokat szerzett, feldiszipette velük sátrát. Hiányos tudásának bizonyítékaként azt is beszélik, hogy Casablancában egy szivattyuskut külső alkatrészét is megvette és a sivatagban álló sátorában folyton huzogatta, abban a hiedelemben, hogy a csőből majd itt is kivesz a tiszta, friss víz és amikor ebbeli várakozásában megcsalázkodott, dühösen szidalmazta az európai családokat. Még sok ehhez hasonló történetet beszélnek róla, amelyek mind bizonyítják, hogy az új szultánnal könnyen bánunk majd el a franciák.

A perzsa vasutak. Londonból jelentik: A Times jeletli Teheránból: A perzsa kormány a teheriszi-urmiái vasútvonalra vonatkozó követelésre azt felelte, hogy hajlandó megadni a koncessziót, de az alkotmány értelmében ehhez a medzsisz hozzájárulása is szükséges.

Szerződés a fókavadászatról. Washingtonból jelentik: A szenátus elfogadta a Nagybritanniával, Japánnal és Oroszországgal a fókavadászatra vonatkozólag kötött szerződéseket.

TÁVIRATOK.

A nikaraguai forradalom.

Newyork, augusztus 16. Managuából érkező távirat szerint a fölkelők a fegyverszünet daczára megtámadták a fővárost, azonban az amerikai kővetségi őrség segítségével sikerült őket visszaverni.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND: Naptár. Szombat, augusztus 17. — Róm. kath.: Anasztáz. — Prot.: Alfonz. — Görög-orsz.: augusztus 4. Efezi 7. gyér. — Zsidó: Elul 4. — A nap két reggel 4 óra 59 perczkor, nyugszik este 7 óra 8 perczkor. — A hold két reggel 10 óra 46 perczkor, nyugszik este 10 óra 8 perczkor.

A miniszterek nem fogadjak.

Balogh Jenő közoktatásügyi államtitkár fogad délután 3 órakor.

Sorozás a Mária Terézia laktanyában I. korosztály, 601—800 sorsszámig. — Sorozás a központi városházán, II. korosztály, 901—1200 sorsszámig. — A Király- és Magyar Színház megnyitó előadásai este fél 8 órakor. — A Magyar Testgyakorlók Körének uszóversenyé délután 6 órakor a műlenáris versenypályán. — Löverseny délután 3 órakor. — Japánkiállítás a Terecz-körút 7. sz. alatt lévő földszinti termekben. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Petőfi-ház (Dajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7 óráig. — Néprajzi Múzeum 9—7-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tansermúzeum 3—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8 óráig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő képtárak: Vegyes kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39. sz.) Nyitva 9—7-ig. Belépődíj nincsen. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya. Nyitva 10—2-ig.

A bilincs és a művészet.

Finta Sándor, a szamosújvári rab szobrászművész kiszabadul. Annyiszor irtuk már le ezt a pár szót, annyiszor czáfolt rá az igazságszolgáltatás, hogy most már magunk is kétkedünk benne. Pedig pozitív formában jön folyton és folyton róla a hír, most is egy nagyváradi telegramm kopogtatja elénk az örömdetes híradást. A szegény anya könyörög a rab fiáért, már a királyig is eljutott térden esuszva, s most végre talán szívének melegsége mégis csak leolvassa a fű kezeiről a bilincset.

Finta még fogoly, de a börtön folyosóján már koppannak a léptek, a csoszogás folyton erősödik, csörren a szabadító kulcs, idő kérdése csak, hogy az ajtó felpattanjon... A szabadság szele már piritja a művész arcát, minden gondolata át van itatva a reménységgel. Egyenesen, bátran, hatalmas büszkeséggel hirdeti:

— A boldogulás már nem aggaszt! Azt érzem, hogy a jövőm ki van kövezve, mint Via Appia, Róma vagy Páris! Igen, Páris, Párisba megyek, ott biztosítva látom művészi haladásomat...

És igaza van. Neki csak most nyílt meg az élet. Eddig a sötétben botorkált, most hatalmas zöld mező int feléje. Vidám virágok csalogatják. Szomorúság, keserv után most, most igen végre boldogság!... Lelke a sötétben, a világosság után való vágyódásban nyílt meg. A gondolatai a keze alá szöktek, a mintázófa, a hideg, rideg agyag megtestesítették. Hevesen, erősen támadnak ránk az elnyomott, az agyagba gyurt érzések, csodálattal, szeretettel állunk meg a művész munkái előtt... A börtön rácsán nehezen hatol át valami, az öles falak felfogják a kitoró hangokat, a nagyvilágtól teljesen, tisztán el van zárva. És mégis! Finta Sándor híre átvergődött a fegyház, a börtön falain. először csak benn csodálták a munkáit, később már kis kör élvezte a remek alkotásokat. Nemsokára kipattant a nagy titok, valóságos szenzáció volt, tele voltak az újságok vele: hatalmas talentum a börtönben. Eleinte a két szavas érdekeség csábította a riportereket: rab szobrászművész. A szenzáció azonban elült, a különbség varázsa megszűnt, a ritka jelző is elmaradt, csak ez az egy szó tart ki még mindig mellette: *művész*.

És most kiszabadul! Erre a hirre megmozdult az ország. A képeklapok sietnek lekölni a munkái fotográfiáit, otthon, a szülőföldjén fogadtatásokat készítenek a legnagyobb titokban. Várják, mindenütt várják, lesik a kiszabadult fegyenczet!... Igen, itt van ez a két szó, amiért érdemes volt ezt a pár sort elírni. A két szó mögött nagyon sok rejtőzik, a két szó mögött egy tragédia húzódik meg: az előítélet tragédiája. Mert tényleg így van, bármily furcsán is hangzik. Az előítélet — eddig — kegyetlenebb, könyörtlenebb volt, mint a börtön. Mert a fegyház kapuja egy bizonyos idő elszaladásával mégis megnyílt, lehullottak a bilincsek, de az előítélet olyan erősen fonta a karikákat a szegény bűnös keze feje fölé, hogy a vörös folt mindig megmaradt. Hiába csinált bármit is, hiába akart becsületes ember lenni, a piros karika őt éktelenkedett a kezén, az emberek ijedten menekültek tőle, hiszen fegyházviselt ember, kiszabadult fegyenc!... És most mégis mindenki ünnepli, most kezdődik csak meg számára az élet. Eddig, ha a börtön kapuja becsukódott valaki mögött, mintha a kripta ajtaját csapták volna be a szegény delinkvens előtt, az életbe, a tisztességes életbe már nem térhetett vissza. Finta Sándornak a börtön kapui csukorgása az élet zenéje lett. Ott, a vasrács mögött, a bilincsek között fejlődött ki talentuma, a szabadsággal egyszerre jólétet, hirt, nevet kapott.

Laasan, még egészen bizonytalanul, de már ágaskodik az új morál: elszenvetve a büntetést, a bűnéért megvezekelt már. Az új morál ad a szegény, sorsüldözött művésznek életet, létjogosultságot.

És amit nem tudtak megtenni, kivinni a szociológusok, a bölcselek, megtette a művészet. Hiába okoskodtak, ütötték, verték az elavult gondolkodást a száraz agyu népboldogítók, az előítéletből a társadalom nem tudott engedni. Most a művészet kelt vele versenyre és győzött. Finta Sándor felemelt fejével indul meg előre az utján, senki se akasztja meg, boldogulhat úgy, ahogy tud. Az új morál laasan, észrevétlenül belopja magát a lelkiünkbe:

— Elszenvetve a büntetést, megvezekelt már. Most már ismét egész ember...

(p. ö.)

— **Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma.** Az *Egyetértés*, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószóloja volt, örökemlékü vezérünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tükröz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, színpadi nagyságának arcképe még pedig mindegyiknek autogrammos ajánléásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

— **A király gödöllői tartózkodása.** A király gödöllői időzésére vonatkozó hírt czáfolják. Bécsi jelentés szerint a király szeptember 9-ig marad Ischlben, azután Schönbrunnba megy. Budapesti, illetve gödöllői tartózkodására nézve eddig még semmiféle intézkedés se történt. Az azonban bizonyos, hogy unokájának, Ella főhercegnőnek Wallseeben október 4-én tartandó esküvőjén jelen lesz.

— **Személyi hir.** Baranyavári Ullmann Adólf főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója szabadságáról visszaérkezett és hivatalának vezetését átvette.

— **A kereskedelmi miniszter gyászja.** Nagyváradról jelentik: Beöthy László kereskedelmi miniszter csütörtökön délelben Nagyváradra érkezett és innen tovább utazott Esztár községbe, ahol ma délután részt vett nővérének, Szunyogh Szabolcsnénak a temetésén. Beöthy László holnap délelőtt Nagyváradra jön, megjelenik a nővére emlékére tartandó rekvizemén és vasárnap visszautazik Budapestre.

— **Az angol királyi pár Bécsben.** Bécsi jelentés szerint György angol király nejevel együtt szeptember végén vagy október elején Bécsbe érkezik, hogy Ferencz József királynál bemutatkozó látogatást tegyen.

— **Főhercegi garden-party.** Ischlből jelentik: Ma délután 4 órakor a Bauer-szállóban garden-party volt Mária Valéria főhercegnő védnöksége alatt. Az ünnepélyen részt vettek Mária Valéria főhercegnő, leányaival, Erzsébet, Franciska és Hedvig főhercegnőkkel, Gizella és Izabella hercegnők. A jelenlevők között volt gróf Berchtold külügyminiszter, gróf Szécheny párisi osztrák-magyar nagykövet, gróf Paár főhadsegéd, gróf Hoyos szárnysegéd stb.

— **A Windischgrätz hercegi pár automobil-turája.** Franzensbadból jelentik: Windischgrätz Erzsébet hercegnő ma délelőtt több heti üdülés után férjével, Windischgrätz Ottó herceggel automobilon elutazott Münchenen át Ischlbe.

— **Szeged és a királygyakorlatok.** Szegedről jelentik, hogy a szegedi ezredek már napok óta készülődnek a királygyakorlatokra. Kora hajnalról késő délutánig folynak a gyakorlatok; a tisztikar éppúgy, mint a legénység alig pihen valamit. Ötezer tartalékost hívtak be, kiknek elhelyezése nem csekély gondot okozott a parancsnokságnak. Alig van ház, hova katonákat ne szállásoltak volna. Meixner Ottó, a temesvári hadtest új parancsnoka tegnapi Szegeden szemlét tartott az ottani ezredék felett este pedig visszautazott Temesvárra.

— **A honvédelmi miniszter inkognitója.** Megemlékeztünk *Hazai* Samu honvédelmi miniszternek fiúmei időzészéről, midőn is a miniszter inkognitóban a Lidóra akart utazni. *Hazai* miniszter a kormányzóságot nem értesítette fiúmei tartózkodásáról, amely nem eshetett meg kaland nélkül. Az inkognitóban utazó miniszter kellemetlen kalandja most került nyilvánosságra. A következőkben adjuk:

Hazai miniszter ugyanis a délelőtt folyamán fel akarta használni fiúmei időzését arra, hogy megtekintse a *Ganz-Danubius* gyárat, ahol a monarchia *negyedik Dreadnoughtját* építik. Kocsira ült tehát *Karátson* Lajos államtitkárral, *Szent-iványi* őrnaggyal és *Vernáda* honvédfőhadnaggyal. Minden előzetes bejelentés nélkül hajtatott a hajógyár telepére s oda érkeve, a kapus nem bocsátotta be a társaságot. A szabályokra hivatkozott, arra kérte az urakat, hogy állítsák ki a bejelentő lapokat, mert *anélkül senki sem mehet be*. A miniszter is kénytelen volt megírni a bejelentő-ívet, abba a rovatba pedig, amelynek felírása: A jövetel célja, azt írta: *gyárlátogatás*. A portás beküldte a bejelentőlapokat a telepre az igazgatóhoz. Hosszu idő múlva visszajött a gyerek azzal, hogy hiába kereste az igazgatót. A társaság már türelmetlenkedett s a tiszték a portás előtt igazolták a honvédelmi minisztert, de a jámbor ember s szigorú szabályokra hivatkozott, még mindig nem akarta beengedni a polgári ruhás urat. Még egyszer visszaküldte a kis fiút a bejelentőlappal s utasította, hogy ha nem találja *Kaplanek* igazgató urat, adja oda valamely mérnök urnak. Több, mint egy negyedóra telt el így. A miniszter az államtitkárral és a tisztékkel ott álldogált a kapus bódéja előtt. Végre *Hazai* megunt a dolgot, intett s valamennyien kocsira szálltak, hogy visszatérjenek a városba. Ekkor futva jött *Ferdinánd* főmérnök és restelkedve kért bocsánatot a minisztertől, egyben invitálta, hogy tekintse meg a gyárat. *Hazai* már a kocsiból intett kezével s így szólt:

— *Nagyon köszönöm a kíséretet, most már nem veszem igénybe...* — Ugyanakkor ért a kapuhoz *Kaplanek* igazgató, de akkor már a miniszter kocsija messze járt. Az incidensről a gyár azt a felvilágosítást adja, hogy a kapusnak nem szabad helyéről elmozdulnia, házi telefonja pedig nincs a kis bódében, mert a faalkotmány csak ideiglenes, két hónap múlva már le is bontják. A kérdéses időben *Kaplanek* igazgató a gyár nagy kiterjedésű telepének legmagasabb pontján volt a robbantási munkákra felügyelni. *Ferdinánd* főmérnök pedig a *Dreadnought* tetején. Egyébként még gróf *Montecuccoli* tengerészeti parancsnok is betartja azt a szabályt, hogy előzetesen bejelenti jövetelét telefonon a hajógyárnak.

— **A király születésnapja és a budapesti helyőrség.** A budapesti helyőrség minden esztendőben a Vörmezőn tábori misével és díszszemlével ünnepli meg a király születésnapját. Az idén, mint már közöltük, arra való tekintettel, hogy a helyőrség csapatai a táborban vannak a díszszemle elmarad. Az itthon lévő lovasság és tüzérség a kerepesi-úti lovassági laktanyába vonul vasárnap reggel, hol tábori mise lesz. A tiszték, katonai hivatalnokok, az utászszázalój és a hadapródiskola a Várban a helyőrségi templomban gyűl össze, ahol ugyancsak misét mondanak.

— **Arad — dandárszékhely.** Aradról jelentik: A honvédelmi minisztériumból ma értesítették Arad város polgármesteri hivatalát, hogy a létszámemelés következtében előállott honvédezdrazsorítások folytán Arad a 32. honvédegyalgezeredet fogja kapni. Azonkívül a 34 és 40. számú honvéde dandárokból dandárparancsnokságot alakítanak, a melyek székhelye szintén Arad lesz.

— **Orosz kémkedés.** Az egyik przemisli kávéházban letartóztatták tegnap Bakmiczki diákok kémkedés gyanúja miatt. A diák lakásán házkutatást tartottak és több levelet lefoglaltak, amelyekből kitűnik, hogy a diák Oroszország javára kémkedett.

— **A mozdonyvezető balesete.** Aradról jelentik, hogy Berecka József, a hegyaljai vasút mozdonyvezetője a gyoroki állomás után kihajolt a mozdonyból és az ut mellett levő oszlopba úgy belevágta a fejét, hogy elszédült és kiesett a vonatból. Súlyos agyrázkódást szenvedett. Beszállították az aradi közkórházba.

— **A volapük-nyelv feltalálójá meghalt.** Konstanzból táviratozzák: *Schleyer* Márton prelátus, a volapük feltalálója 81 éves korában meghalt. A volapük világnyelvvél *Schleyer*nek az volt a célja, hogy a világ minden nemzetét közös nyelvben egyesítse, akárcsak a hasonlóképpen humoros alkotásu *esperanto*. 1879-ben kezdtek alakulni Európában a volapük-egyletek és tíz év múlva már 23 volapük újság jelent meg Németországban. De a volapüknek versenytársa támadt az *esperantóban* s követői ma már csekély számban vannak az első világnyelvnek.

— **Uj lovashadosztály Debreczenben.** Debreczenből jelentik: *Frohreich* tábornok Debreczente érkezett. Hír szerint Debreczenben egy lovashadosztályt állítanak fel külön parancsnoksággal, mely később honvédtüzérséggel bővítettnek ki. A polgári hatóságok erről hivatalosan még nem kaptak értesítést.

— **Függetlenségi zászlóavatás Csonoplyán.** A csonoplyai függetlenségi és 48-as pártkör csütörtökön tartotta zászlószentelési ünnepét, amelyen Bácsmegeyének csaknem valamennyi függetlenségi szervezete képviseltette magát. A zombori függetlenségi párt részéről 110 tagu küldöttség jelent meg, továbbá küldöttségekkel vettek részt a szabadkai, apatini, nemesmiliticsi, bezdáni, kerényi, bajmoki és zentai függetlenségi pártvezetők. A zászlóanyai tisztet *Fernbach* Károly országgyűlési képviselő, volt bácsmegeyi főispán neje töltötte be. A zászlóanya fogadtatására 50 tagu lovashadosztályt szerveztek, amelynek élén mintegy 200 féléruhás leány és ezernyi tömeg haladt. A zászlóanya megérkezésekor *Hervanek* Gyula, a csonoplyai függetlenségi párt elnöke üdvözölte, majd a nők nevében *Gaertner* Erzsébet kérte fel a zászló felavatására. A zászlószentelés ünnepélye a templom előtti téren folyt le, ahol a zászló egyházi megáldása után dr. *Donoszlóvic* Viktor méltatta az ünnep jelentőségét. Ezután *Fernbach* Károlyné eljenzésekként sűrűn félbeszakított nagyhatású beszédet mondott; majd a zombori ipartestületi dalárda hazafias dalokat adott elő, mire az ünnepélyt véget ért. Délben kétszáz terítékű bankett volt. A zászlóanya iszalagján ez a felirat van: „Az erőszak ellen is törhetetlenül küzdünk.“

— **Kivándorlók itthon.** Kassáról jelentik: Az *Oderberg* felől érkező vonatok az utóbbi időben tömve vannak Amerikából visszatért magyar kivándorlókkal. A visszatért kivándorlók mind azt panaszozzák, hogy az elnökválasztás miatt beállott munkaválság folytán munkahiány ütött ki az amerikai gyárakban és emiatt kénytelenek visszatérni hazájukba. A visszatérők túlnyomó részben *Abauj*, *Ung*, *Zemplén* és *Szatmármegye* kébe valók.

— **Manuel, a földönfutó király.** Londoni jelentés szerint György király a Kensington-palotában egy lakosztályt bocsátott Manuel portugál ex-király rendelkezésére. A trónjavesztett király eddig sir Harry Maclon vendégszeretettel vette igénybe Richmondban. Most elfogadta György király ajánlatát s átköltözik a kensingtoni kastélyba.

— **Pusztító felhőszakadás.** A korán beköszöntött őszi időjárás mindenütt az országban óriási károkat okoz a gazdáknak. A váratlan gyorsasággal megérkezett hűvös napok az őszi vetésekben nagy pusztításokat végeztek. Helyenként azonban valóságos kánikulai viharok járnak. — *Czegledi* tudósítónk jelenti: Ma reggel öt óraker villámlás és mennydörgés kíséretében nagy felhőszakadás volt és sűrű jégeső esett, mely a földet teljesen elborította és helyenként 10 centiméternyi magasan fektetett a jégeső. Sok pince vizzel telt meg és most tüzoltóság fáradozik a víz kiszivattyuzásán. Érdekes, hogy úgy a felhőszakadás, mint a jégeső a város külterületére terjedt csupán. Az eső mintegy háromnegyed óráig tartott. — *Kiskunhalasról* jelentik: Ma reggel 5 óraker *Kiskunhalason* villámlás és mennydörgés között erősebb záporosó volt. A villám több helyen beütött és sok fát hasított szét.

— **Bányászerezésatlenség Marienbergben.** Morva-Osrauból táviratozza tudósítónk: Az osztrák bánya- és kohóársaság marienbergi *Ignác* tárnáján augusztus 12-én délelőtt 11 óraker *Tomanek*, *Machodka*, *Semmler*, *Péter* és *Matula* bányászok a IV. déli szakaszban hirtelen előnyomult gázok által eszméletüket veszítették. *Semmlert*, *Péttert* és *Matulát* még életre tudták kelteni. *Tomanek* és *Machodka* azonban meghalt.

— **Napoca romjai.** Kolozsvárról jelentik: Az unió-utezai *Mikes-ház* lebontásánál római oltárkövet találtak igen becses felirattal. Az egyetemi régiségtárban ezen felirattól megállapították, hogy a Kolozsvár helyén feküdt *Napoca* nevű római város egy hivatalnokai állította fel az oltárt. Írásos emlékektől *Napoca* létezéséről eddig is tudtak, de romjaiból csak ezen oltárköre bukkantak.

— **Ferdinánd bolgár király jubileuma.** Tirnovói jelentés szerint *Ferdinánd* bolgár király huszonöt éves uralkodói jubileumán az ünnepségek programmszerűen folytak le. A szomszédos városokból és falvakból a lakosság tömegesen özönlött Tirnovóba és lelkes ovációban részesítette a királyt és családját. Az üdvkivánatoknál és a dezsónénél elhangzott beszédekben a miniszterelnök, a szobranje elnöke, a hadügyminiszter és egyéb személyiségek hangoztatták *Bulgária* haladását *Ferdinánd* király uralkodása alatt; az ország az uralkodója kiváló tulajdonságainál fogva a Balkánon a béke és civilizáció tényezőjévé vált. A király válaszában megígérte, hogy a jövőben is minden törekvésével *Bulgária* javának és nagyságának fogja szentelni és dicsőségben emlékeztet meg a bolgár nép tulajdonságairól, mert királyával összhangban meg tudta magának szerezni a civilizált világ rokonérzését s ki tudta vinni a Keleten öt megillető helyet. A királyi család és az ünnepre megérkezett személyiségek este visszatartak Szófiába. *Ferdinánd* bolgár király uralkodásának huszonöt éves jubileumát a külföldön is megünnepelték.

— **Eloltották az égő gázkutat.** Kolozsvárról jelentik: A kissármási kigyult gázkutat tüzet ma délelőtt 11 óraker sikerült teljesen eloltani. Az oltási munkálatokat *Szmolka* *Ferenc* mérnök vezette. A 10 méteres lángoszlopot részben erős légnyomással, részben vízzel fojtották el. A tüzoltók este visszaérkeztek Kolozsvárra. A gázkutat ideiglenes készülékekkel elzárták.

— **Sakkverseny.** Temesvárról jelentik: A nemzeti sakkverseny tegnapi fordulóján a *Baras-Székely* játszma remissel végződött, *Balla* megverte *Skerlet*, *Brayer* győzött *Mayer* ellen, *Merényi* *Taffler* ellen, míg *Havasi* *Persitz* kényszerítette megadásra. Az ötödik fordulóban *Persitz* *Brayer*rel szemben egy eldöntetlen játszmat játszott, *Mayer* legyőzte *Merényi*, *Havasi* *Sterk*, *Asztalos* *Réthy*vel szemben, *Székely* *Ballával* szemben remisek maradtak. A mai fordulóban *Mayer* győzött *Steiner* ellen, *Brayer* *Sterk* ellen. A versenyzők állása a mai hatodik forduló után a következő: *Brayer* 5 és fél, *Baras* és *Merényi* 4, dr. *Asztalos* 3 és fél, *Székely* és *Tiroler* 3, *Mayer* 2 és fél, *Balla*, *Havasi*, *Réthy* és *Sterk* 2, *Földes* 1 és fél, *Dalmy* és *Persitz* 1.

— **A pestisjárvány.** Pétervári jelentés szerint az *Ural*-hegység mellett elterülő *kirgiz*-területet és az *Ural* vidékét pestisveszélyesnek jelentették ki.

— **Halálos nászut a Montblanera.** Londoni jelentés szerint egy angol turistatársaság, amely *Johnes* cambridgei egyetemi tanárból és nejből, *Weiner* tanárból és dr. *Preuss* orvosból állott, egy német és egy svájci vezetővel elindult a *Montblancot* megmászni. A kirándulás célja volt a *Peterer* csuca. Dr. *Preuss* előre ment az utat megkeresni s a német vezető követte. A többiek nagyobb biztonság kedvéért kötélben fűzték magukat amazokhoz, a vezető pedig a kötél végét egy sziklára erősítette. Ennyi ember számára gyenge volt a kötél, vagy talán a szikla lazult meg, elég az hozzá, hogy valamennyien a mélységbe zuhantak. A turisták ég és föld között lebegtek, *Johnes* tanár és neje, akik legutolsóknak voltak a kötélre erősítve, fejfel zuhantak a szakadékba, mikor a kötél elszakadt. Az angol házaspár holttestét a hegycsucsról látni lehetett egy gleccseren, de felhozni még nem lehetett. A többi turista és a két vezető nyomtalanul eltűnt. Valószínűleg a sziklahasadékba zuhantak. A tragikus véget ért *Johnes* tanár csak két hét előtt esküdt meg nejevel s a *Montblancra* mentek nászutra.

— **Felborult komp.** Vágújhegyről jelentik: Ma éjjel *Jurák* *Rezső* bérkocsis a reá bizott lovakkal egyedül akart a komppal a *Vág* folyón átkelni; a kompot át is tudta vonni a tulsó partra, de már ott nem bírta megerősíteni. Ennélfogva az ár ismét a folyó közepe felé ragadta a kompot lovas-tól, kocsistól. A kocsis feltorult és a vízbe zuhant, magával ragadva a lovakat, melyek a vízbe fultak. *Jurák* holttestét mindeddig nem találták meg, amiből azt következtetik, hogy a kocsis talán nem is fult a *Vágba*, hanem a büntetéstől való félelemben megszökött.

— **Leleplezett uszorás.** Arany Győző mérnök Sajó-utca 5-ik számú ház harmadik emeletén lévő lakásán házkutatást tartott a rendőrség. A házkutatást dr. Németh Lipót rendőrfogalmazó vezetésével több detektív eszközölték. Arany Győző közismert uszorás. Okirathamisításért már hét hónapra volt elítélve. A nyomozás szerint fél millió korona *cabayo* van, amely különböző bankoknál álneveken van betétként elhelyezve. Arany Győző, aki valóban mérnök, nem úzi tanult mesterségét, hanem inkább uszorával foglalkozik. Tipikus műszegény. A felek előtt szegény, nyomorgó embernek tünteti fel magát, a legapróbb adósságait sem fizeti, folyton foglalások, árverések vannak ellene kitűzve. A feleknek mindig azt mondja, hogy csak szerzi a pénzt, de nem az övé. Valójában pedig úgy áll a dolog, hogy a pénzt ő adja, még pedig ötszáz, sőt ezer percentre. A klientúrája leginkább katonatisztekkel kerül ki, de akad sok fiatal *mágnás* és *álami tisztviselő* is. Az uszorás két ügyönkökkel dolgozik. Kaufman Ármin és Dröhlich Samu közismert, veszedelmes pénzügyönkök a megbízottal. Ezek szerzik az áldozatokat, akikkel aztán Arany alaposan végez. Néhány hét előtt feljelentés érkezett ellene. A detektívek huszonhét károsult nevét tudták meg. A félelmetes uszorás, ha valakinek 600 koronát adott kölcsön egy havi lejáratra, akkor 1200 koronát követelt érte. Ha az illető pontosan fizetni nem tudott, az 1200 koronáért 2400 koronás váltót adott ugyancsak egy havi lejáratra. A nyomozást tovább folytatják.

— **Tartalékos tisztek kinevezése.** Bécsből jelentik: A „Zeit“ értesülése szerint a közös hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki a hadtestparancsnokokhoz, melyben utasítja őket, hogy a tartalékos tisztek kinevezésénél a jövőben az illetőknek magánélete valamint alkalmasságuk megfigyelésében szigorúbb mértéket alkalmazzanak.

— **Öngyilkos ügyvéd.** Trencsénből jelentik: Dr. Izbiczky odesszai dúsgazdag ügyvéd, aki néhány hét óta nyaral Trencséntepliczen, tegnap a fürdő parkjában szívenlőtte magát. Az életunt ügyvéd nyomban meghalt. Hátrahagyott irásában kijelenti, hogy gyógyíthatatlan betegsége miatt lett öngyilkos. A fürdő igazgatója az esetről táviratilag értesítette az ügyvéd családját.

— **A Panama-csatorna építkezései.** Londonból jelentik: Egy reggeli lap panamai távirata szerint a Panama-csatorna építkezésénél még körülbelül 30 millió köbméter földet kell kiásni és ebből csak 10 millió esik a pulebrai átvágásra. A hajók áthaladása körülbelül 1913. december havában kezdődhetik.

— **A löverseny parázitái.** A rendőrségnek már régen gyanus volt Mezei Jenő 37 éves viselkedése, aki rendszerint a Kovács-kávéház s a Menton-kávéházban tanyázott. Mezei Jenő, amint a rendőrség újabbán kiderítette, tiltott löversenyfogadásokat kötött. Igen kiterjedt üzletkőre volt, úgy, hogy rendezkedett be, mint a nagy fogadóirodák, rendes tikketeket nyomtatott, amilyeneket a löversenyirodák szoktak használni. Ezek a nyomtatványokon a fogadások legapróbb feltételei is fel voltak tüntetve. A VI. kerületi kapitányság tegnap délelőtt ítélkezett Mezei Jenő fölött, aki ügyvédjeül az igazságügyminiszter fiát, dr. Székely Aladárt választotta. Az igazságügyminiszter fia sem tudott azonban segíteni, mert a rendőrség egy havi elzárásra és 150 korona pénzüntetésre ítélte Mezeit. Ezenkívül elítélte Pollák Ede pinczért viz napi elzárásra és 50 korona pénzbüntetésre. Ez a Pollák Ede a Mátyas király-kávéházban kötött fogadásokat Mezei nevében.

— **Öngyilkos orgazda.** Kecskemét város különböző részein már hónapok óta sok betöréses lopást követtek el. A rendőrség megtudta, hogy a lopott holmikat Kardos Ferenc vette meg. Mikor a detektívek az orgazdánál megjelentek, hogy letartóztassák, az revolvert rántott elő és szájába lőtt. Azonnal szörnyet halt.

— **Főbíró és ügyvéd.** Ma délután nagy utcai botrány esődtette össze a Karánsebes utczán járó-kelőket. Buda főszolgabíró felesége egy Gredinarin nevű ügyvédet, aki férjével hosszabb idő óta perben állott, a nyílt utczán esernyőjével össze-vissza verte. Hír szerint az inzultusra az adott okot, hogy Gredinarin a per folyamán igen sok kellemetlenséget szerzett a főbírónak.

— **Általános sztrájkok.** Spanyolországban a munkások elégedetlensége nagyarányú sztrájkban tört ki. Néhány nap múlva általánossá lesz a sztrájk, amelyről a sztrájkolók kijelentették, hogy tisztán gazdasági okokból mondották ki. Mint Madridból jelentik, a szállító-munkások hétfőn lépnek sztrájkba, a könyvnyomdászok munkabeszüntetése küszöbön áll, a fém munkások és az üzleti alkalmazottak valószínűleg szintén proklamálják az általános sztrájkot. A kávéházi pinczerek holnap kezdik meg a sztrájkot. Az építőipar munkaadói nem fogadták el a választott bíróságot. — Brüsszeli jelentés szerint Belgiumot is általános sztrájk fenyegeti. Miután a szocialista vezetőknek sikerült a charleroi bányaterületen közvetlenül a választások után kitört, szinte forradalmi jellegű sztrájkot elfojtani, a június 30-án Brüsszelben összehívott pártgyűlésen mégis az általános sztrájk proklamálása mellett kellett nyilatkoznia, abban a felfogásban, hogy ez az általános választói jog kiküzdésének leghatékonyabb eszköze. A sztrájk kitörésének időpontját nem alapították meg, de határozatba ment, hogy feltétlenül a kamara összeülése előtt novemberben kell proklamálni. — Rio de Janeiróból jelentik, hogy a santosi kikötőmunkások sztrájkba léptek.

— **Haynau véritélete.** Székesfehérváron a Haynau-korszak sötét napjaiból szomorú irás került elő augusztus 14-én, a véstörvényész által kivégeztetett hat székesfehérvári polgár kivégeztetésének hatvanharmadik évfordulója alkalmából. A hóhéri határozat így hangzik:

„HIRDETÉMÉNY. Hübner András székesfehérvári születésű, 45 éves, katolika vallású, nős cserzőtimár; Havelka Ferenc ugyanottani születésű, 29 éves katolika vallású, nős, szücs-mesterségű; Varga Mihály szintén székesfehérvári születésű, 68 éves, katolika vallású, nős, szücs-mesterségű; Gáncs Pál ugyanott született, 39 éves, katolika vallású, nős szücsmester; Kutoke Mihály pestmegyei kocskeméti születésű, 49 éves, katolika vallású, nős kovácsmester; Ujcz Ignác székesfehérvári születésű, 23 éves, katolika vallású, nőtlen, mesterségre kőműves, miután haditörvények alapján történt vizsgálati fogság folytán, jelesül az első három önként bevallották, az utóbbiak ellen pedig törvényesen bizonyítottat volna, hogy folyó év és hó 10-én Székesfehérvárról a cs. k. katonaság ellen felgyverkezett felkelésben, melyben elfogattak, résztvettek, báró Haynau tábornok és a cs. k. hadsereg főparancsnoka által Győrött f. é. július 1-én kiadott proklamációja 3. §. b) pontja s ezzel kapcsolatban levő haditörvénykönyv alapján 62. cikkének 4. §-a értelmében ön és puska-por által szenvedendő halálra ítéltetettek és rajtuk ezen ítélet ma reggel végrehajtott. Pesten, 1849. évi augusztus 14-én. A cs. kir. haditörvényészék.“

— **Rablótamadás a vonaton.** Steiner Jenő aradi építészvállalkozó az éjszakai személyvonattal Budapestre utazott és egy külön fülkében lefeküdt aludni. Mezőtúr környékén arra öbredt fel, hogy egy férfi a zsebében kotorász. Steiner felugrott, hogy a tolvajt lefogja, de ebben a pillanatban a tolvaj revolvert szegezett Steiner mellé. Az építész nem ijedt meg a feléje meredő revolvercsőtől, hanem derékon kapta a merénylet és kidobta a szakaszból. Mire a vonatot a vészfék meghúzása után megállították, a merényletnek nyoma veszett. Kiugrott a még robogó vonatból és ellillant.

— **Az esperantisták egymás ellen.** A krakói esperantista világkongresszusról érdekes hírt jelentenek. Az esperantó hívei között megbomlott az egyetértés. A többség a *szabadgondolkodás zászlaja* alá szegődött és azt hirdette, hogy az esperantómozgalomnak egyúttal a *szabadgondolkodás terjesztőjének is kell lenni.* Eppen ezért *Stromboli* olasz delegátus legutóbb azt indítványozta, hogy a jövő évi nemzetközi esperantó-konferenciát, mely *Genovában* lesz, egyúttal mint a szabadgondolkodók gyűlését tartsák meg. Ez ellen azonban tiltakoznak a *katolikus esperantisták*, akik tegnap a krakói esperantó-kongresszus alkalmával *Giesswein* Sándor kanonok, magyarországi delegátus elnöklete alatt *külön ülést* tartottak. Az ülésen elhatározták, hogy *Stromboli* indítványa ellen a leghatározottabban tiltakoznak és követelik, hogy az esperantó-kongresszusok *vallási kérdésekben* mindig szigorú szemlegességet tanusítsanak.

— **Tolvaj a temetőben.** Tegnap délután tettenérték az izraelita-temetőben Szikora István harminczöt éves gyárimunkást, amint egy sírról a bronzláncokat leszedegette. Az utóbbi időben több sírról lekapsolták a rézláncokat és egyéb tárgyakat, még a vízvezeték csövét is ellopták. A temetőőr Szikorát átadta a rendőrségnek, ahol a rovtmultu embert letartóztatták.

— **Letartóztatott család.** A rendőrség letartóztatta *Ullmann* Sándor huszonegy éves nős bank-tisztviselőt család és sikkasztás miatt. *Ullmann* esti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője volt, de sok adóssága miatt csnét elbocsátották. *Ullmann* azonban ezután is a bank tisztviselőjeként szerepelt és az utóbbi időben mintegy kétezer korona értékű holmit vett hitelbe, többnyire ékszereszeknél s a bank papirosán meghatalmazást adott a kereskedőknek, hogy elsejei fizetéséből felvehetik a bank pénztáránál. A család hamarosan ikderült. *Ullmann* ma letartóztatta a rendőrség.

— **Meghiusult nagyarányú betörés.** Nagykárolyi tudósítónk táviratozza: A városi adóhivatalba betörést követtek el. *Nagy* Antal adóügyi tanácsos fiókjából 407 koronát vittek el a betörők, akik a városi pénztárt akarták kirabolni, de az őrség munkájukban megzavarta őket.

— **A vonat és a kocs.** Ma reggel a Czegléd felől jövő 6562. számú személyvonat a Kispesti pályán a nyílt pályán elütötte *Léb* János 44 éves majoros kétfogatu kocsiját. A kocsin ülők közül *Léb*, valamint 14 éves *Ferencz* és 13 éves *János* nevű fiai megsebesültek. Mind a hármat a mentők a Rókus-kórházba vitték. A lovak elpusztultak. A vizsgálat megindult.

— **Leégett raktár.** Ujpesten az Uj-utca 7. szám alatt ma éjjel ismeretlen okból kigyuladt *Graner* Adolf olaj- és festékraktára. A tüzet a kivonult tűzoltóság csak nagynehezen tudta eloltani.

— **Az önkéntes titokzatos halála.** Pár napja az osztrák határon, *Monfalconéban* egy önkéntes holttestére akadtak. A holttest az elektromos művek táplálócatornájában feküdt. Megállapították, hogy a fiatalember *Ujváry* Sándor színvárajaival illetőségű vadászönkéntes. Ujváryt följobbalói nagyon szerették, az öngyilkosságot kizártnak tekintik. Sokkal valószínűbb, hogy Ujváry szolgálati bluzának kimosása közben szédült a csatornába. A vizsgálatot megindították.

— **Fővárosi Orfeum.** Waldmann igazgató új évadjának első műsora, amely zsufolt ház előtt zajlott le tegnap este, minden tekintetben elsőrangú. A számok összehangolásában finom izlés és nagy szakértelem nyilvánul meg. A publikum folyton fokozódó zajos tetszésével honorálta a műsor minden kiválóságát. Az est főnyom-pontja *Les Perceoff* óriási hatású kávéházi jelenete, amely harsogó kacagást keltett. Amit ezek az emberek véghez visznek, az a humor és ügyesség terén, igazán példátlan. Ritkán volt még variété-igazgatóknak ekkora szerencsése a művésznők kiválasztásában. Szépség, kecsesség és művészi tudás terén versenyeznek egymással a női starok. *Thienel* kisasszony, a bécsi *Raimund*-Theater művésznője nemcsak hangjával, hanem egyéni bájjával is remek operette-énekesnek bizonyul. *Lisa Graham*, az amerikai szépség a maga nemében páratlan. Rendkívül érdekesek *Demokritosnak*, a jeles festőnek család-lampa-mutatványai. *Mr. Robin* pedig tíz percen keresztül állandó nevetést idéz elő. Utánzásai igazán hasonlíthatatlanok. A műsornak még további tízenhat különleges száma van. Nem csoda, hogyha a konyhájáról és pinczéről is hírneves Fővárosi Orfeumban a közönség igazán kitünően szórakozik.

— **Életunt asszony.** Klein Sándorné huszonegy éves magánzó tegnap Ferencz-körút 43. szám alatti lakásán eczetsavat ivott. A Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** Kovács József csendőrmester Sárvaron meghalt. Holttestét Czellőmölkre szállították és ott helyezték örök nyugalomra.

Törzs Adolf, a *Neues Pester Journal* volt kiadóhivatali tisztviselője tegnap 60 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a rákoskereszturi izr. temető halottasházából, amelyen az újságkiadó tisztviselőék egyesülete testületileg fog részt venni. Az elhunytban *Törzs* Jenő, a Magyar Színház tagja édesapját gyászolja.

Thurner Nádor, a hercegegrímási uradalmak nyugalmazott jószágfelügyelője 78 éves korában Érsekújváron meghalt. Az elhunytat nagy részvéttel temették el a bakai temetőben.

Felsőbéri Nagy Aranka e hó 14-én 23-ik évében meghalt Kadarkuton.

Biró József debreczeni máv. üzletvezetőségi hivatalnok és tartalékos honvédhadnagy Trencséntepliczen 34 éves korában elhalt, ugyanott temettetett el nagy részvét mellett.

Mrazsini Krizianich Andor nyug. honvédezedes tegnap 63 éves korában Kaposvárott elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése ma délután fél 4 órakor volt.

× **Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme.** Különös gond fordították a gyermektorna- és vívársra.

× **Az Angol Park ünnepei,** amelyeket a király születésnapja és Szent István napja alkalmából rendez, a fővárosnak e héten és Szent István napjáig valóságos szennyezés lesznek. Felhívjuk a közönség és az érkező vendégek figyelmét, arra kérve, hogy ha jól akarják eltölteni az ünnepi napokat, keressék fel az Angol Parkot, ezt a nagyszerű családi mulatóhelyet. Az Angol Parkban lévő *Ujvári* variétében 16-ától kezdve egy univerzális művész, *Venturini*, a misztériumok királya lép fel.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Krisztinavárosi szinkör.** Új operettben új tagok, két fiatal énekesnő mutatkozott be ma este. Az operett zenéjét *Strausz* Oszkár írta, szövegét Hein Leó és dr. Wiilen; címe *A kis barátnő*. Meséje, hogy Artois gróf (*Tábori*) meg akarja házasítani fiát (*Bálint*) de ez elmarad az esküvőért, mert barátja van neki Párisban Filine egy virágárusleány személyében. — Ezt a szerepet a Pozsonyban elszerződött Fenyőné utódja: *Kovács* Viora játszotta, aki színpadra teremtett eleven fiatal leány, hangja is van, de énekelni még ezután kell tanulnia, hogy elődjét feledtetni tudja. Az ifjú Artois gróf jegyesének Clairenek szerepét *Pintér* Erzi, a másik új tag énekelte, kinek kissé gyöngye hangja van, de csinosan játszik. — Az operettben több nagyon szép melódia van, az első felvonásbeli barátnő dal, a másodikban egy dallamos keringő és mesteri finálé, a harmadikban a májusi dal, amely nagy népszerűsége tarthat számot. A férfiak közül *Tábori* és *Bálint* sok tetszést arattak; *Kovács* Viora kevé nagy virágkoszorút kapott. A színház zsúfolásig megtelt.

(*) **Heine-szobrok Németországban.** Hallei távirat jelenti: Halleban tudvalevőleg a Heine-egyesület kezdeményezésére mozgalom indult meg nemrégiben, hogy a nagy költőnek végre állítsanak emléket Németországban. Az eredmény nem késett, mert a napokban leplezték le az első Heine-szobrot Halleban. Igaz ugyan, hogy a szobor nem áll köztérben, hanem egy szerény kertészhelyen, de azért a hallei egyesület nagyon nagyra van sikerével. Számos üdvözlőlevelet kaptak különben az egyesület tagjai a leplezés alkalmából a birodalom minden városából Heine tisztelőitől. Ez a siker arra indította őket, hogy főkegyesületeket létesítsenek. Az egyesületeknek a célja, hogy minden német városban legalább egy-egy kertészhelyen hirdesse márványoszlop Heine halhatatlanságát.

(*) **Az ötvenévesek.** A németországi színpadok egyesülete nemrégiben elhatározta, hogy hírneves színművészek és zeneszerzők ötvenedik születésnapján, az ország összes színpadain az illető szerző egy-egy művét adatja elő. Ezt a határozatot az összes igazgatók helyesléssel fogadták. *Tulda* Lajos születésnapján a tervet nem hajhatták végre, mert az ő születésnapja a színházak szüneti idejére, július 15-ére esett. Ebben az esztendőben még *Dreyer* Miksa (szeptember 25), *Ernst* Ottó (október 7.) és *Hauptmann* Gerhart (november 15.) ötvenedik születésnapját ünneplik meg a német színházak.

(*) **A nagybányai képkiallítás.** Nagybányáról jelentik: Az e hó elején megnyílt országos képkiallítást állandóan igen sokan látogatják az ország minden részéből, de különösen a fővárosból. Tegnap a kultuszminisztérium képviselőiben a Szépművészeti Múzeum igazgatója és *Majovszky* Pál miniszteri osztálytanácsos érkeztek Nagybányára, hogy az állami képvásárlásokért a kiállítást megtekinthessék. A miniszteri küldötteket *Thorma* János, *Ferenczy* Károly s *Réthy* István festőművészek továbbá *Egry* Mihály városi főjegyző, rendezőbizottsági elnök kalauzolták a kiállításon.

(*) **Színházak hírei.** A Budapesti Színházban nagy érdeklődés mutatkozik az asszonyfaló szombati 75-ik jubileárius előadása iránt. A nézőteret ez alkalomra virágokkal díszít fel, a II-ik felvonásban vabaret keretében a *Les 4 Oyra-Oyra* nagyszerű táncosport, *Türk* Berta, a népszerű énekesnő, *Huszár* Károly, a Király Színház komikus, *Pregan* and *Rosje* apache-táncosok és a Himalaya szibériai énekes társulat lépnek fel.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Turócvármegyei kutatások.** Mint a hadak útjától félreeső buvóhely, Turóc az őskorban s a népvándorlások korában ugyancsak jelentős kulturális életnek lehetett színhelye. Erről tanuskodnak őskori várhegyei, terrasz-építményei, amelyekkel, a megyét bejárva, lépten-nyomon találkozunk az ember. A kutatás Turócvármegye területén nem igen foglalkozott tüzetszoborban s a kevés őskori emlék itt, mely nagyobbára a turócszentmártoni múzeumban látható, jóformán csak véletlenségből került felszínre. Nemrégiben folytattak csak itt alaposabb kutatásokat, melyek érdekes eredményre jutottak.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Diszkvalifikált aviatikusok.** A Fédération Aéronautique Internationale átiratilag értesítette a Magyar Aero Klubot, hogy az Amerikai Egyesült Államok Aero Klubjának előterjesztésére 1912. július 16-ától kezdődőleg december hó 31-ig terjedő hatályú diszkvalifikálta *Beachey*, *Martin*, *Hamilton*, *Page*, *Fish*, *Peck*, *Freemann* s *Terrill* aviatikusok. Az ítélet nemzetközi hatályú bir. A kemény ítélet, mely különösen a három első és *Freemann* mint a legkiválóbb amerikai pilótákat sújtja, azt jelenti, hogy nevezettek semmiféle versenyben nem indulhatnak, illetve amennyiben valamely verseny az illetőket mindazonáltal indítaná, az egész verseny és annak összes résztvevői diszkvalifikáltak.

© **A magyar aviatikusnő pilótavizsgálója.** Bécs-újhegyben *Steinschneider* Lili — aki már a múlt héten letette a pilótavizsga első részét, újabb jelentés szerint tegnap a vizsga másik részét is szép eredménnyel állotta ki a kisasszony. A pilótavizsgáló bizottság nevében *Uzelac* ezredes, az osztrák-magyar katonai léghajózási osztály parancsnoka, *Knirsch* főhadnagy és *Illner* voltak jelen. *Steinschneider* kisasszony nagy határozottsággal startolt, majd gépével biztosan emelkedett fel és a vizsgaszabályoknak megfelelőleg öt nyolcas kört írt le. Ezután a nehéz fordulók új sorozat következett. *Steinschneider* Lili szabályszerűen szállt le ezután a kijelölt helyre. *Minthogy* *Steinschneider* kisasszony a pilótavizsgát sikeresen állotta ki, megkapja a pilótajogositványt és így 5 lett hivatalosan is az első magyar-osztrák pilótanő. Vizsgálója után *Steinschneider* Lili *Uzelac* ezredest is felvitte magával és magassági repülést végzett. Először 1700, másodsor pedig 1800 méter magassáig repült fel utasával.

© **Szent István-napi repülés a Rákoson.** Az egyesült magyar aviatikusok Szent István-napi repülőnapja szép sikerűnek ígérkezik. Az országsterge megindult érdeklődés fellelkesítette a repülőket és már napok óta — minthogy szép idő is kedvez — eleven a Rákos. A repülő próbák folyton tartanak, más aviatikusok a gépeiket javítgatják és készítetik szorgosan, úgy hogy most már a közönség tizenegy aviatikus mutatványában fog gyönyörködhetni. Tegnap az Aero-Klub sürgönyileg üdvözölte *Steinschneider* Lilit, nemzetközi pilótavizsgálója alkalmából. A kisasszony, mint „osztrák-magyar pilótanő” fog Szent István-napkor szerepelni. Az egyesült aviatikusokhoz egy horvát testvér is csatlakozik, *Merzop* konstruktor, ki sürgönyileg jelentette be, részvételét és hangart kér, mert hétfőn 3 is pilóta-vizsgát tesz. A meeting jegyeit majdnem minden üzletben fogják árulni. A tetszetős belépőtíjegyeket, melyek egyszerűen emléklapok is, mert csinos kép lesz rajuk nyomva: „a Magyar Légi Flotta Rajonában”, 50 fillérréval annak is érdemes megvenni, aki nem mehet el a repülőnapra.

© **Aviatikai szenzáció.** Berliin jelentés szerint egy német mérnöknek sikerült olyan repülőgépet konstruálni, amely elmés szerkezete folytán hosszabb ideig mozdulatlanul egy helyben tarthatja magát a levegőben. Ez a találmány főleg katonai technikai szempontból igen fontos.

© **A lezuhant aviatikus érzései.** *Adone* *Nozari*, olasz pilóta és újságíró, aki már négyszer lezuhant repülőgépével, de mindannyiszor szerencsésen megmenekült, elmondja a *Mallino*-ban legutóbbi lukkan balesetét, amikor mint utas szállt föl *Marra* aviatikkussal.

— Repülőgépem, írja, biztosan szállt a levegőben a felhők között a San Giuliano-hegyek felé. Egyszerre észrevettem, hogy gépem ingadozik. Ekkor száz méter magasán repültünk. Mivel úgy láttam, mintha a mező gyorsan hozzánk emelkednék, ebből azt következtettem, hogy zuhanunk lefelé. A halál szelét éreztem. Azt kérdeztem magamban: átélem-e a katasztrófát vagy sem? És csodálatos, még a gyóntatószékben is ezt vallanám, a halál közelsége szinte kívánatosnak tetszett. Jobbra-balra tekintettem s minden tárgyat észrevettem a fant, féltem pedig már várta az elkövetkező reesegést. Gépem ingadozás nélkül, oldalra fordulva esett lefelé. Isten veled, élet! . . . Mig a pilóta hasztalan szorongatja jobbával a magassági kormányt, miközben baljával kétségbeesésében a homlokát veri, ez alatt én szilárdul megfogózkodva, dobogó szívvel lestem a történéseket. Végre földet ért a gép. Mintha egy láthatatlan kéz nyakon ragadott volna,

hogy rádöbjon *Marra* testére, amely kibukott a földre. Néhány pillanatra elkábultam. Amikor eszméletre tértem, kiástam magam a romok alól. *Marra* vérző arccal halottként feküdt. Kialtottam rá, rázogattam, majd csakhamar nagy néptömeg vett körül bennünket. Megsebesültünk, de életben maradtunk.

FŐVÁROS.

Rendőrség a közönség ellen.

— Megbirságotlók az Abbázia-kávéházat. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 16.

A fővárosi kávécsok és vendéglősök régóta harcban állanak egymással. A vendéglősök ugyanis sérelmesnek találják, hogy egyes nagyobb kávéházakban egész éjjelen át vendéglői ételeket is szolgáltatnak fel. Ebbe a harcokba most beleszólt a főkapitány és egy elhamarkodott rendelettel a harcot a vendéglősök javára döntötte el.

A vendéglős szabályrendelet úgy intézkedik, hogy a vendéglőket éjjeli egy óraker be kell zárni, míg a kávéházakat semmiféle záróra nem köti. Erre több nagyobb kávéház megszerezte a vendéglői iparendélyt, melynek alapján joguk volt eddigelé kávéházukban vendéglői ételeket is felszolgálatni. A szóban forgó főkapitányi rendelet pedig most, egyszerűen kimondja, hogy *amely kávéházban vendéglői ételeket is szolgáltatnak fel, azokra a kávéházakra nézve az egy órai vendéglői záróra kötelező*. Ha pedig kávéházat egy órán túl is nyitva akarja tartani tulajdonosa, úgy vendéglői ételeket felszolgálni nem szabad.

Egészen kétségtelen, hogy a főkapitány elvette a súlykot, amikor ezt a rendeletet kiadta, mert ezzel egyszerűen agyonütötte Budapest világvárosias éjjeli életét. A főkapitány bizonyára nem gondolt arra, hogy rendeletével nem annyira a kávéháztulajdonosokon, mint inkább a közönségen üt egy nagyot. Hiszen a főkapitánynak tudnia kellene, hogy éjjeli vendéglői élet Budapesten nincs és ilyet teremteni egy főkapitányi rendelettel nem lehet. Az a vendéglős bámulna legjobban, akinek vendéglőjébe éjjel — akár csak 11 óra után — valaki azzal a szándékkal lépne be, hogy friés vacsorát akar. — Ha tehát ez a lehetetlen főkapitányi rendelet érvényben marad, úgy azt éri el vele a főkapitány, hogy lehetlenné teszi Budapest éjjeli közönségének a vendéglői táplálkozást, vagy pedig — ami a főváros idegenforgalmi szempontjából még súlyosabb — visszaesünk abba a kisvárosi jellegre, hogy éjjeli egy óraker már siri csend és nyugalom borul az egész fővárosra.

Hogy a főkapitányi rendelet csak ilyen szomorú eredményre vezethet, amellett tanuskodik az Abbázia-kávéháznak esete. Amikor az átalakított Abbázia-kávéház újra megnyílt, a tulajdonos megszerezte a vendéglői iparendélyt is és az Abbáziaiban meleg ételeket is felszolgáltak. A főkapitányság a rendelet kibocsátása óta több ízben leirt a hatodik kerületi rendőrségre és mert közben *hét följelentés* is beadatott, *Jeszenszky* Gellért rendőrtanácsos, a hatodik kerületi rendőrség vezetője vette kezébe az ügyet. Egy rendőri közeg ellenőrizte a kávéházakat és miután a följelentések valóságáról meggyőződött, beidézte *Steuer* Marcellt, az Abbázia-kávéház tulajdonosát. Tegnap délelőtt volt a tárgyalás. Az Abbáziaát *Dr. Sömjén* Géza ügyvéd képviselte. *Jeszenszky* rendőrtanácsos záróra tulpép címén hét esetben ítélte el a kávéházat: egy szer ötven és hat ízben száz—száz, összesen hatszázötven koronára. Egyben értésére adta a kávéház tulajdonosának, ha tovább is hasonlóan folytatja, minden újabb följelentés nélkül, minden nap elítéli. A kávéház tulajdonosa megfélemberte az ítéletet, addig is azonban a további kellemetlenségek elkerülése végett kávéházát-czentul éjjeli egy óraker bezárja.

Ami ma az Abbázia-kávéházzal megesezt, az megeseik holnap-holnapután mindazokkal a nagy

kávéházakkal, melyek Budapest éjjeli életének a világvárosias jellegét megadják. Ez ellen pedig a főváros közönségének érdekében tiltakozunk. A vendéglősök és kávéosok harcának eldöntésére talán még sem a főkapitány az illetékes, de ha a döntést mégis magának tartja fenn: ne sértse meg a közönség jogos érdekeit és ne súlyosza le vele a fővárost vidéki kisvárossá. Ma, amikor a főkapitány rendelkezésének káros és veszedelmes hatását tisztán látja: *előrendü és halaszthatatlan kötelessége, hogy felforgató rendelkezését hatályon kívül helyezze.* Mert rendelkezésével szemben áll az osztatlan közvélemény, amelynek akarata talán mégis többet nyom a latban, mint a főkapitány ur megdolgotlan és szeszélyes ötlete.

(Munkáslakások Párisban. Páris város tanácsa kétszáz millió frankot szavazott meg munkáslakások építésének céljaira és Rousellő Henrik tanácselnök vezetése mellett egy hattagu bizottságot küldött ki, hogy a budapesti építkezéseket és terveket tanulmányozza. A francziák tegnap este érkeztek meg Budapestre s ma reggel megtekintették a fővárosi munkáslakásokat és a népszállót, délután pedig automobilon ellátogattak a Wekerle-telepre, az állami munkásházakba, végül megtekintették a telep homok-téglagyárdát és innen mintát is vittek magukkal. Tiszteletükre a fővárosi banketett rendezett a városligeti Gerbaud-pavilonban. — A francia kiküldöttek még holnap délelőtt több fővárosi intézményt megtekintenek és este elutaznak. A párisiak a munkásházakat a város belterületére tervezik, mert — mint mondják — a külterületeken megfelelő helylyel nem rendelkeznek. Ők a terület hiányát úgy akarják pótolni, hogy több emeletes házat emelnek.

(Tüdőbeteg kórháza. A fővárosi közgyűlés tudvalevőleg tavaly nagy kórházi programot dolgozott ki, amely az évtizedes mulasztások pótlására több új kórház építését tervezi. E kórházak közül az elmebetegkórház építését már megkezdték a Szent János-kórház mögötti térségen. Legközelebb a tüdőbeteg-kórház építését kezdik meg, ugyancsak azon a helyen, az épülő elmebeteg-kórház szomszédságában. A tüdőbeteg-kórház építését a közgyűlés az idén januárban határozta el és 4.191.000 korona költséget szavazott meg rá az új beruházási költségen terhére. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát most jóváhagyta, de a tervekben több kisebbrendű műszaki módosítás kérésével kívánja és felhívja a fővárost, hogy a módosítások kérésétől tartózkodjon, amelyeket az Országos Közegészségi Tanács kívánatosnak jelzett, annak idején tegyen hozzá jelentést. A főváros tudvalevőleg a kórházak építési költségei felének megtérítését várja a kormánytól. A tüdőbeteg kórházra vonatkozólag tudatja a belügyminiszter a fővárossal, hogy a pénzügyminiszterrel már tárgyalásba bocsátkozott az építkezésre nyújtandó kormánysegély tárgyában.

(Szatadságon. Dr. Márkus Jenő tanácsos, a városgazdasági ügyosztály vezetője szabadságra ment. Távollétében az ügyosztályt dr. Kemény Géza tanácsjegyző vezeti.

(Jóváhagyott közgyűlési határozatok. A belügyminiszter jóváhagyta a fővárosi közgyűlésnek azt a határozatát, amelylyel a VI. ker. Komáromi és Szönyi-uton a vízvezetési közcső lefektetését és három közcső felállítását rendelte el. Ugyancsak jóváhagyta a miniszter a Ranolder-intézet polgári leányiskolájának erre az évre megszavazott 3000 korona segélyét is, továbbá azt a határozatát, amelylyel az ország déli és keleti részében pusztított árvíz által sújtott városoknak és községeknek lakosai részére 20.000 korona segélyt adományozott. A II. kerületi állami főreáliskola épületének tatarozására a közgyűlés 36.716 koronát szavazott meg. A belügyminiszter ezt a határozatot jóváhagyta, ugyancsak a gyáli-uti közcsatorna megépítéséhez szükséges 3800 korona póthitelt, valamint a X. kerületi új köztemetői vízcsőhálózat meghosszabbítására folyó felmerült 19.500 korona költséget is.

(Istálló a központi város házán. A fővárosi fuvartelep igazgatója előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a város háza Városház-utcai szárnyának pinceszékhelyiségeit istállónak alakítsák át. Kifejtéi előterjesztésében a fuvartelep igazgatója, hogy a fuvartelep távolsága a kocsi használatát nehézkessé teszi és a lovak elfáradnak, mire egy fordulót tesznek. A városház majdnem egész épületmérete alá van pinceszéve. Rézében ugyanis porpinceszék voltak ott, amelyeket már évtizedek óta nem használnak. Ezek a helyiségek igen kevés költséggel volna istállókká átalakíthatók.

KÖZIGAZGATÁS

Nagy és kis óriások.

Bátorfalu, augusztus 16.

A „Közégségi Közlöny“ legutóbbi számában olvastott kongresszusi felirat számalomra méltó s hasonló az eddigiekhez. Nincs abban semmi erély s a meghunyászkodás jellegét viseli magán. Azon kitétel, hogy a jegyzői kar „hivatalos ügyködésén kívül eső idejét anyagi eszközök előteremtésére fordítja“, neveltség számba megy; hisz a miniszter azt nem bánja, attól nem ijed meg, csak végezze el kötelességét, azontul akár kapálni is mehet a jegyző, segédjegyzőjével együtt. Ezen félve leírt kitétel nyomán követi, hogy „ez azonban nem kíván fenyegetődzés lenni“, szóval visszazívja azt is, amit reszketve ki mert írni. „Hiszen érezzük csekélységünket és tudjuk, hogy talán fenyegetésünknek megéreghető fogantatja nem is lehetne...“ Igy ír a jegyzői kar nevében annak „ördeműs“, „nagydicőségű“, „hervadhatlan érdemű“, szobrot és vitézségi érmet érdemlő elnöke. Kiállítja a gyengeségi bizonyítványt a jegyzői karról. Többet sem a felirattal, sem annak írójával foglalkozni nem érdemes.

Jelen soraimnak célja tulajdonképpen rámutatni arra az elbizakodottságra, ami a vezetőséghez közel álló egyes vidéki „kisóriásokat“ jellemmez. Itt van például „Trencsén vármegyei jegyzői egyesület érdemes elnöke“, Ferényi, aki azt hiszi magáról, hogy ha nem is az egész ország (mert ezzel Uszky hűségét sértendő), de hogy legalább is Felsőmagyarország jegyzői karának ő a diktátora. Örökre ad ki vármegyéje jegyzői karának, hogy a „Közégségi jegyzői iroda“ felőli véleményét vegyék be. Azt hiszem, akad Trencsén vármegyében is kartárs, aki a basat rendreutasítja; mert van ott is maga lábán járó jegyző, aki nem fog Ferényitől engedelmet kérni arra nézve, hogy kormánypartit lapot, vagy az „Egyetértést“, avagy a Népszavát járassa-e. Az Egyetértést több előfizetést nem kérnek, sőt kevesebbet, mint a többi lapért s ha ennek fejében irodát is létesítenek, az csak előny, de hátrány szempontjára sem s az őszi igénybe, aki akarja, kényszerű nincs. Ne tolja fel magát tehát diktátor ur a kar egyetemének az Ön védelmére“, mert a kar egyetemének az Ön védelmére szüksége nincs.

Kováts nem azt kérte, hogy a „Jegyzői központi iroda“ létesítésére aldozzunk, hanem arra, hogy az Egyetértésre fizessünk elő. Már pedig napilapot ugyis járattunk s inkább fizetek elő oly lapra, mely érdekeinket védi, mint oly lapra, mely semmibe sem vesz benünket; mindeféle rovatjaik vannak, de közigazgatási rovatja egy napilapnak sincs. Ami pedig a lap politikai irányát illeti, bár az tisztelteméltó, azzal nem kell magát azonosítani, ha nem akarja. Hisz a miniszter is olvas ellenzéki lapot, de azért politikai meggyőződése csorbát nem szenved. Veszedelemtől tehát na tartson.

Helytelenem is Kováts abbéli eljárását, hogy ezen felhívásokat a vármegyei jegyző-egylet elnökeinek is elküldte, mert ismerve ezeknek a központhoz való vonzódásukat — tisztelet a kivételnek — bármily jó indítvány tétetnek is az ellenzék részéről, ha az nem a központból indul ki parancsokra, inkább ellenzik, csakhogy ők Uszkyval továbbra is parolázhassanak.

Miután a kolozsvári gyűlésen anyagi érdekünk kivívásában az elnökség mit sem fog tenni, legfeljebb megint hosszú beszédekkel és előterjesztésekkel az időt kihuzni (mint a kongresszuson), nem nyugszunk addig, míg Budapesten egy rendkívüli közgyűlés nem lesz — ha csak addig az erdélyrészi kartársak az elnökséget el nem söpriük — ott biztosan el fogjuk söpreni a vármegyei kisóriásokkal együtt.

Ha pedig másképp nem, hát kilépünk úgy az országos, mint megyei egyletekből s ha nem lesz tag, az elnökség önmagától összeomlik. Ha kell,

legyen szakadás, alakítsunk egy új egyesületet, egy új szaklapot „Jegyzők lapja“ címen s a „Közégségi Közlönyre“ ne fizessünk elő. Majd meglátjuk, hogy mi vagyunk-e az elnök jóvoltáért, vagy az elnök van a mi jóvoltunkért.

Szervekedjünk, alakítsunk egy radikálisabb irányú egyesületet, alapítsunk lapot s forduljunk el attól a gerinczelen s nem hozzánk, hanem a husosfazékhoz húzó, a kormányt szolgáló vezetőségtől, mely ügyünk további vezetésére méltatlannak bizonyult. Orrunknál fogva tovább vezetni ne engedjük magunkat, kigyót keblünkön továbbra ne tápláljunk, cselekedjünk, mert ha nem, megérdemeljük sorsunkat.

Tornyos József,
közigazgató.

A „Közigazgatás“ rovat olvasóihoz. A rovatunkat ellenőrző jegyzői szakbizottság ez uton kéri föl a közégségi és közigazgatók, nemkülönben a vármegyei, városi és közigazgatási tisztviselőket, akiknek érdekeit e rovat képviseli, hogy mindennemű panaszaiikkal, különben ha velük szolgálatukkal kapcsolatos ügyben méltánytalanság vagy igazságtalan dolgot történik, az Egyetértés közigazgatási rovatát bizalommal keressék föl. E rovat számukra mindenkor nyitva áll és pedig az elvi jelentőségű esetekben nemcsak panaszaiikkal közlésérről vállalkozunk, de azokra a magasabb hatóságok figyelmét is fel fogjuk hívni és az igazságos elintézés biztosítására minden rendelkezésünkre álló eszközt felhasználunk.

A békésmegyei jegyzők gyűlése. A békésmegyei jegyzők f. hó 11-én tartották gyűlésüket, amelyből kifolyólag a következő indítványt adják be „a közégségi és közigazgatók országos központi egyesületé“ 1912. évi közgyűléséhez:

„Mondja ki a közgyűlés, hogy az ügyrend 36. szakaszának 2-ik bekezdését a következő módon módosítja: A tisztújítás előtt a közgyűlés saját kebeléből 7 tagú kijelölő bizottságot választ.“

Indokok: Valamely egyesületnek legfőbb ténykedése a tisztviselőinek megválasztása, mert ezzel mutatja ki a vezetőség iránti bizalmát, mert ezen választással kívánja megjelölni a vezetés szellemét is, szükséges tehát, hogy a közgyűlés ezen működése teljesen szabadon és minden korlátozás nélkül nyilvánulhasson meg, már pedig az ügyrend azon intézkedése, hogy a kijelölő bizottságot a választmány válassza, kétségessé teszi a közgyűlés szabad akaratának megnyilvánulását. Az ügyrend mostani intézkedése mellett nem várhatunk elfogulatlan működést a választmánytól akkor, amidőn ő is választás alá kerül, ha a választmány választja a kijelölő bizottságot, előbb-utóbb egy zárt társaság kezébe kerülhetne a vezetés, amely maga közé idegen új embereket nem eresztene be, ily eljárás mellett a közgyűlés úgy az egész tisztikart, mint a választmányt — ha azzal nincs megelégedve — soha sem tudná teljesen felcserélni, mert a választmány kijelölő bizottsága — mint érdekelt — utját állja a régi emberek megcserélésének. A mostani rendszer mellett a választmány tagjai és a tisztikar együtt működő, nem lehet elfogulatlan, tisztán látó bírja a saját tevékenységének, azt csak maga a közgyűlés gyakorolhatja mindenek megnyugvására. Petneházy Ferenc, egyleti elnök. Papp Károly, egyleti jegyző.

A győri jegyzőintézet. Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Vas, Veszprém és Zala vármegyék jegyzői egyesületei pár év előtt fiúnevelő intézetet alapítottak Győrben. A jegyzőegyletek tagjai számának megfelelően évenként annyiszor 1 koronát fizetnek a fenntartáshoz, ahány tagja az illető vármegyei egyesületnek van. Ezenkívül vannak rendes tagok évi 10 K és pártoló tagok 2 K tagdíjjal. Az alapító tagok 200 K-t fizetnek. Ezek száma 29, a rendes tagoké 371, a pártoló tagoké 109. A belügyminisztérium 6000 K-t adott egyszersmindenkorra. Ebből kifizették a felszerelés hátralékos költségeit s most az intézménynek nincs adóssága. A központi jegyzőegylet is adott 1000 K-t. A második évi jelentés, mely az 1911—12-ik évi működéséről számol be, most jelent meg és sajnálatos panaszolja, hogy a jegyzők a saját alkotásukért, az ő fiaik javára szolgáló intézményért nem lelkesednek eléggé, sőt elhanyagolják. Az intézetben lakott 38 tanuló, kik különböző iskolákba jártak. Élelmezésért és mosásért egy tanuló után 40 K volt a díj.

Megszűnt szolgálói kirendeltség. A belügy-miniszter a Torda-Aranyos vármegyeyebeli aranyosbányai szolgálói kirendeltség működését 1912. évi július 31-ével megszüntette.

A teljeskorúak gyámisága. A hivatalos lap vasárnapi száma közli a minisztérium rendeletét a teljeskorúak gyámiságára és hasonló védelmi intézkedésekre vonatkozólag az 1905. évi július 17-én Hágában kelt, s az 1912. LII. törvény-cikkbe iktatott nemzetközi egyezmény hatályba lépése tárgyában. Eszerint az említett nemzetközi egyezmény a magyar szent korona országában az 1912. évi augusztus 24-én lép hatályba.

TANÜGY.

= A tanítók gyógyfürdőjéről. Általánosan ismeretes a tanítók amaz értékes mozgalma, hogy a tanítók és más társadalmi állású egyének fárasztó munkában meggyengült idegzetének erősítése, a meghűlésből származó összes betegségek gyógyítása, kellemes nyári üdülése s így a további, intenzív munkához szükséges új erő gyűjtése szempontjából egy gyógyfürdő és üdülőhely létesítését vették tervebe. Mert míg egyik-másik fürdőn létesített tanítók lakóházával a tanítók olcsó fürdői üdülésének és gyógyulásának csak egy része, az olcsóbb lakáskérdése nyer megoldást, a betegségyógyító alapok szervezésével szintén csak néhány tanító juthat olcsón fürdőhelyekre, addig a tanítók társadalmi gyógyfürdőjének szervezésével ezer meg ezer tanító és tanítóné is üdülhet és gyógyulhat az otthoni költsége mellett. E föltevésről a valóságban is meggyőződést szereztek a tanítók, mert a szervezés alá vett székelyudvarhelyi Szejkefürdőn, bérleti alapon már most, a jelen nyári időnyben megnyitották a tervezett fürdő és üdülőhelyüket s számos tanító és tanítóné is és más társadalmi állású egyén üdül és gyógyul ezen értékes bõforrás, kényszer, a herkulési források vízzel csaknem azonos összetételű gyógyvízű, erdős helyen fekvő *Szejke-fürdő*. Szerzett tapasztalataik alapján egytől-egyik elragadtatással beszélnek ezen nagy kincséről és a fürdő hatásáról, gyógyerejéről s erős elhatározással vannak ennek megszerzése és készletre kiépítése érdekében szervezés alá vett részvénytársasági mozgalom támogatása érdekében. A közeli napokban kibocsátandó részvénytársasági „Alapítási tervezet” szerint, a készen levő építési tervek és költségvetések alapján a részvénytöke 500.000 korona lesz s egy részvény ára alapítási költségekkel együtt 52 korona, melyet a tanítók és más állású, foglalkozású egyének is jegyezhetnek. A tanítók eme társadalmi mozgalmahoz való csatlakozásra az Udvarhelymegyei Jegyzői Egylet a napokban hozott közgyűlési határozata alapján az ország összes jegyzői egyesületeit felhívja, hogy a kibocsátandó részvények 50 százalékát a jegyzők vegyék meg, hogy így segítsék mielőbb céljához jutni ezen üdvös mozgalom, a tanítók társadalmi gyógyfürdőjének kiépítését. Részvények és villatelkek vásárlása iránti szándékát bárki bejelentheti már most *Gyerkés Mihály* igazgató-tanítónál Székelyudvarhelyen. Részvénytársasági és a magánépítkezések az alakulás után azonnal megkezdődnek.

= Az igazgatói tiszteletdíj és a nyugdíj. A napokban értesítette a miniszter az egyházi főhatóságokat, hogy a nem állami középiskolák igazgatóinak tiszteletdíja ezután szintén beszámíttatik a nyugdíjba. De csak akkor, ha az illető egyén legalább is egyfolytában hat évig volt igazgató. Ez az intézkedés a miniszternek nagyon méltányos volt. Most már azután a középiskolai tanárok között fizetés tekintetében nincs semmi különbség. Mikor megjelent ez a miniszteri rendelet, keresték a pártját, amely a nem állami népiszkolák igazgatóinak tiszteletdíját is rendezi. De úgy látszik, a tanítókról most is megfeleledkezett a miniszter. Tudjuk, hogy a tanítóság csak mostohagyermeké az államnak, de ezt az egyenlőtlenséget, amely állami és nem állami tanító között van, már régen megszüntethette volna a miniszter. A középiskolai tanárok anyagi ügyeit már rendezték teljesen egyenlő alapon, most már itt az ideje, hogy a tanítókra is rá kerüljön a sor.

= A nőnevelés szervezése. Mozgalom indult meg egy Országos Leánynevelő Egyesület létesítése érdekében. A cél, országosan szervezni a leánynevelés ügyét. Nevelőintézeteket, polgári leányiskolákat, felsőbb leányiskolákat, leánygimnáziumokat, kenyérkereseti, háztartási szaktanfolyamokat, művészeti, műveltségi és nyelvtanítási továbbképző nevelési intézeteket létesíteni, fenntartani és segíteni. E tárgyban a megalakulás céljából október hó másodikán délelőtt 10 órakor kongresszust tartanak Budapesten.

= Hitoktatók óradíjai. Az állami közép- és elemi iskolákban működő hitoktatók a közoktatásiügyi minisztériumnak óradíjaikra vonatkozó újabb rendeleteit sérelmesnek tartják. Több helyről kaptunk ugyanis értesítést afelől, hogy a minisztérium az állami elemi iskolai hitoktatóknak már korábban megállapított és évek óta fizetett óradíjait az idén lejjebb szállította. Azután, bár az 1911-ik évi 161.801. számú miniszteri rendelet az 1911-12. év második felétől kezdve a hitoktatók honoráriumát a fővárosban száznolcvan, a vidéken száznegyven koronában állapította meg évenként, a hitoktatók még sem ezt, hanem a régi honoráriumot kapták csak meg az iskolai év második felére, mivel a magasabb javadalmazás kulosa még csak a „közeljövőben” fog megállapíttatni. Az illetékes egyházi hatóságok lépéseket fognak tenni ez ügyben, mivel egyfelől a régi díjak leszállításával, másfelől a megígért díjak ki nem fizetésével a minisztérium nagy zavarokat idézett már is elő egyes, hitoktatókat tartó gyülekezetek anyagi ügyében.

= Tanítói jubileum. Balogh József erdőhegyi református tanító a napokban ülte meg érdemes munkásságának negyven éves jubileumát. A jubileumi ünnepélyt az egyházi és világi előljáróság, a vidéki papság és tanítóság részvételével tartották meg. Az üdvözlések után a pályatársak és az egyháztanács értékes ajándékkal lepték meg a jubilánst.

EGYESÜLETEK.

(—) **Magyar eszperantisták kongresszusa Budapesten.** A Magyar Országos Eszperantó Egyesület 1912. augusztus hó 20—23-án rendezte első országos kongresszusát, mely alkalommal számos külföldi eszperantista fogja meglátogatni fővárosunkat. A kongresszus tagjai 20-án este a Margitszigeten ismerkedési estére gyűlnek össze, hol koncert és eszperanto-kabaré fogja szórakoztatni a tagokat és vendégeket. 21-én délelőtt 11 órakor a kongresszus ünnepélyes megnyitása a Nemzeti Múzeum dísztermében. Délután az Állatkert meglátogatása, este kirándulás a Svábhegyre. 22-én délelőtt 10 órától déli 1 óráig szakülés a Tudomány-Egyetem bölcsészeti karának termében. Délután 4 órakor eszperanto-előadás az Uránia Színházban, hol eszperantista műkedvelők által színperekrül Herceg Ferencz „A háromtestőr” című vígjátéka, Liebner Olga kisasszony fordításában. 23-án délelőtt a megkezdett ülések folytatása. Délután kirándulások. A kongresszusi fogadó iroda a bölcsészeti kar erre a célra kijelölt helyiségében van felállítva (VIII., Muzsunkörút 6—8.), hol a kongresszusra vonatkozó összes felvilágosítások, u. m. tagjegyek, elszállások, az Uránia Színház előadására jegyek stb. kaphatók. Egyebekben felvilágosítással szolgál még Bulyovszky Gyula h. titkár (VI., Nagymező-utca 12.).

(—) **Misszióegyesületi közgyűlés.** Az evangélikus egyház misszióegyesülete e hó 24. és 25. napján Poprádon tartja meg évi közgyűlését. Augusztus 24-én este ünnepélyt tartanak, amelyen Müller Ede, a lipcei misszióegyesület Kelet-Afrikában működött misszionáriusa előadást fog tartani. Következő napon délelőtt lesz az egyesületi közgyűlés. Az eziránt hozzáfolyamodó vendégeknek a poprádi evangélikus gyülekezet ingyen lakást nyújt, az egyesület vezetősége pedig megtette a lépéseket kedvezményes vasúti jegyek utalványozása iránt. Az erre igényt tartó résztvevők megkeresései az utirány megjelölésével és ötven fillér ára helyeg csatolásával Scholtz Ödön Iekészhez Áglavára (Sopronmegye) intézendők.

(—) **Német tanítónők és nevelőnők otthona.** A m. kir. kormány a „Német Tanítónők és Nevelőnők Otthonának” felállítására Gerstenberger Emil királyi tanácsos elnöklésével megalakult egyesületnek alapszabályait jóváhagyta. Az Otthon a Gerstenberger királyi tanácsos által nagylelkűen rendelkezésre bocsátott villában (Thököly-ut 77.) van, ahol Gerstenberger Emilné elnöknő körültekintő és kipróbált igazgatása alatt áll s a legcélszerűbb módon berendezve lép életbe. Tanítónői és nevelőnői állásokat az Otthon vezetősége díjazással közvetít.

(—) **A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének rendező bizottsága** végleg összeállította már a Veszprémben augusztus hó 24-től 28-ig tartandó vándorgyűlés programját. Ez a program a következő:

1912. augusztus 24-én: Ismerkedési estély. Augusztus 25-én: délelőtt 11 órakor ünnepélyes megnyitó közgyűlés a Városi Színházban. Tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. Tartja báró Hornig Károly megyéspüspök, a nagygyűlés elnöke. 2. Titkári jelentés. Tartja: dr. Kerekes Pál, a központi választmány titkára. 3. Elnöki előterjesztés gróf Andrássy Dénes örökös taggá való megválasztása tárgyában. 4. „Dr. Kovács József”-elő-

adás: Radiactivitás. Tartja: dr. Lengyel Béla egyetemi tanár. 5. „Dr. Chyser Kornél”-előadás. Az orvos általános természettudományi műveltsége. Tartja: Udvarnszky László egyetemi tanár. Augusztus 26-án délelőtt a szakosztályok megnyitása és megalakulása a Városi Színházban. 1. Az orvostudományi szakosztályt megnyitja 8 és fél órakor dr. Makara Lajos egyetemi tanár: „Az orvosi tudományok hatása egymásra, tekintettel a sebeszet fejlődésére” című előadásával. 2. A természettudományi szakosztályt megnyitja 9 és fél órakor dr. Lóczy Lajos egyetemi tanár: „A Balaton tágabb környékének geomorphológiája” című előadásával. 3. A társadalomtudományi szakosztályt megnyitja 10 és fél órakor Békési Remig főpap: „Orvosok és gyógyítási mód Magyarországon az Árpádok korában” című előadásával. A szakosztályok megalakulása után szakosztályi előadások a piarista gimnáziumban délután 2 óráig. Augusztus 27-én: szakosztályi előadások. Délután 4 órakor ünnepélyes záróülés a megyeház dísztermében. 1. Elnöki megnyitó. Tartja: báró Hornig Károly, a nagygyűlés elnöke. 2. Titkári jelentés a nagygyűlés lefolyásáról. 3. dr. Schaechter Miksa előadása: „Két jeles veszprémi orvosról”. 2. Elnöki bezáró. A nagygyűlés keretében a magyarországi iskolatorvosok és egészségügyi tanárok III. országos értekezletét fogják megtartani. Különös érdeklődésre tarthat számot a vándorgyűléssel kapcsolatos egészségügyi kiállítás, melyet a kereskedelmi miniszter támogatásával a Társadalmi Múzeum fog rendezni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Kovács Gyula levélborítékja.** Kovács Gyula ügyében a vizsgálat nagy súlyt fektetett arra hogy Kovács mely napon küldötte el a kabinetirodának a királyhoz intézett levelét? Fontos volt ez a kérdés annak a tisztázására, hogy az öngyilkosság kísérlete napján, vagy pedig napokkal előbb került a levél postára. Ha a levél a nevezetes parlamentárium napján adódott fel, ez a védelem előnyére szolgálna. Ellenben, ha napokkal előbb küldetett el, akkor nincs kizárva annak a feltevésnek a lehetősége, hogy Kovács időközben változtatott a tervén, olyan módon, hogy ha már öngyilkos lesz, előbbi gróf Tisza Istvánt is. A vizsgálóbíró ezért átiratban felterjesztést küldött a királyi kabinetirodának, hogy állapítsa meg a levél megérkezése napját s ha lehet magát a borítékot is küldje le a törvényszékre. A kabinetiroda válasza ma érkezett le és így szól: „A boríték nincs meg s a kérdésről dátum már meg nem állapítható.” A válasz szerint tehát felderíteleml marad a sokat firtatott kérdés, mikor küldte el Kovács Gyula levelét a királynak. — Itt megemlítjük, hogy a tábla valószínűleg holnap fog dönteni Kovács Gyula szabadlábra helyezése ügyében.

§ **Finta Sándor.** Az érdekes művész-rabról nagyváradi tudósítónk a következőket jelenti: Tegnap este özvegy Finta Sándorné táviratot kapott Szamosújvárról: „Csütörtökön utazom, várjatok.” — A táviratot Finta Sándor küldte az édesanyjának, a szamosújvári fegyház híres szobrász-rabja, aki éjszaka utazott át Nagyváradon s Kishartára ment eltölteni az utolsó esztendejét. Az éjszaka tizenegy órakor a pályaudvaron volt az édes anyjának. Az öreg Fintáné két leányával: Rózsival és Mariskával, asszonyok, gyerekek jöttek virággal, kalácsal az átutazó rab elé. A találkozás megható volt. Finta, akit Manger fegyháztisztviselő kísért, elmondta, hogy az igazságügyminiszter, aki a napokban meglátogatta a szamosújvári fegyházat, maga elé hívatta s apróra kikérdezte, hogy mint van, nincs-e valami kívánsága.

— Sokat hallottam és még többet olvastam magáról — mondta a miniszter — és az édesanyja is sürgönyözött az érdekében. Aztán megnézte az ikonosztázt, amit a javítóintézetnek az állam megrendelésére festett. Szobrot nem igen mutathatót neki, mert jóformán mindent hazaküldött. A miniszter intézkedésére aztán elszállították kishartára. Finta reméli, hogy 2—3 hónap múlva kiszabadul s azután Rómába megy, dolgozni.

§ **Ryhliczky bűntársa.** A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank agyafurt, de peches csalóját, Bauer-Bajor Lajost, ma hazahozták Amerikából. Negyedmillió korona erejéig károsította meg a bankot és Amerikába szökött. Newyorkban egy pincesz ismerte fel, aki négyezer korona jutalomért azután kiszolgáltatta őt az igazságosztásnak. A kiadatást eljárás gyorsan megtörtént. Bauer erős rendőri fedezettel hajóra ültették és elindították Európá felé. Hamburgban már várták a tengerjáró gőzöst a budapesti detektívek és a kiküldött két foghazór. Kölden este érkezett meg a német kikötővárosba a hajó. A mólón átvették a detektívek a foglyot, bevitték az ottani rendőrségi fogházba, onnét szerdán reggel vonaton utnak indultak vele Magyar-

ország felé. Csacszán az utazó publikum valóságos megrohanta a vonatot, hogy láthassa a hírhedt Bauert. A detektívek azonban elrejtették a kíváncsi tömeg elől féltve őrzött foglyukat. A rabszállító küldöttség ma reggel nyolcz órakor érkezett meg a nyugati pályaudvaron. Innen rabszállító kocsin behozták Bauert az ügyészség fogházába. Érdekes jelenet volt, amikor Bauert vitték a fogház udvarába. Épp akkor kísérték fel czelláikba a sétáló rabokat. Ezek között volt Ryhliczky Zoltán is, Bauer biutársa. A két ember szembe találkozott egymással. Bauer-Bajor Lajos dühösen végignézett czinkosán. Ryhliczky megbícszentette a fejét, mintha köszönni akarna, de látva Bauer magatartását, elfordult s a többi rabokkal együtt felsétált az emeleten lévő czellájába. A Ryhliczky-Bauer-ügy most már györsen megéri a főtárgyalásra. Ryhliczky ellen az eljárás már teljesen be van fejezve. Már a tárgyalást is megtartották volna, ha közben nem érkezett volna híre, hogy Ryhliczky büntetését Newyorkban letartóztatták. Bauer-Bajor Lajost holnap délelőtt hallgatja ki dr. Bajusz Gábor vizsgálóbíró. Miután Bauer Newyorkban részletes és beismerő vallomást tett, igen valószínű, hogy ezt idehaza is fenntartja. Ebben az esetben a vizsgálóbíró még a héten átteszi az összes iratokat az ügyészséghez, amely hamarosan megszerkeszti a vádiratát. A két bankesaló ügye valószínűleg október elején kerül főtárgyalásra. Ma délután háromnegyed kettőkor vezetette fel a fogházból dr. Margalics Ede vizsgálóbíró az Amerikából hazaszállított bankesalót. Bauer-Bajor Lajost szemmel láthatólag nagyon megtörte a hosszú tengeri út. Sápadt arca erősen borotvátlan. Sötétkék ruhája gyűrött, pecsétes, cipője pedig sáros volt. Idegesen tekintgetett jobbra-balra a folyosón, mikor a börtönőr kísérte. Kihallgatása délután három óráig tartott, de még mincsem befejezve. A kihallgatás után a vizsgálóbíró az ügyészség indítványára alapján elrendeli el-lene, épp úgy mint tettétársra, Ryhliczky Zoltán ellen az előzetes letartóztatást kilencz rendbéli magánokirathamisítás büntetése miatt.

§ **Akinek kevés a büntetés.** Dr. Rados Gusztáv műegyetemi tanár Ferenczkört 38. sz. alatti lakásán fényes nappal, a déli órákban feltörte Szabó Márton, egy számtalanszor büntetett volt magánhivatalnok aki a tanár lakásából mintegy 1800 korona értékű ezüst evőkészletet lopott el. A lopott tárgyakat tsvére, Szabó Emil zálogosította el, de közben Szabót tetten érték és letartóztatták. Lopás, illetve orgazdaság miatt vádolva állottak ma a törvényszék előtt a Szabó testvérek és tagadták bűnösségüket. A törvényszék Szabó Mártont két és felévi fegyházra, Szabó Emilt pedig egy évi börtönre ítélte. Szabó Márton, aki ellen még husz rendbéli lopás miatt folyik az eljárás, az elnök kérdésére, hogy megnyugszik-e vagy felebbez, kijelentette, hogy felebbez ugyan, de csak azért, mert kevésnek tartja a reá kiszabott büntetést. Szabó Emil szintén felebbezett. Minthogy az ügyész szintén keveselte Szabó Márton büntetését, ő is felebbezett az ítélet súlycsbitása ellen.

Nyilttér.

Erőteljén kizárólag nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**FRANÇOIS
TRANSYLVANIA
SEC.**

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Béautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

SPORT.

Budapesti nyári löversenyek.

— Negyedik nap. —

A meeting szombati programja még a budapesti, éppenséggel nem elkényeztetett turfközönség leszállított igényei mellett sem mondható valami gazdagnak és változatosnak.

A két 5000 koronával díjazott futam dacára is a csak 4000 koronás Elnöki díj versenye lesz a nap főeseménye. A csekély számú startjogosultsággal bíró ló közül legtöbb győzelmi eséllyel *Poker* indul — ha indul. Mellette *Marat* jön kombinációba. A *Lágymányosi díj*-ban *Auwinkel* megfogja verni *Bartek*-et és *Barna legény*-t, de az utóbbi alkalmasint nem is fog startolni, a *Nyeretlen két-évesek versenyében* *Apant* győztes futását várjuk, de elég jó chancea van *Madelon*-nak is. Jelöltjeink:

- I. *Auwinkel*—*Bartek*.
- II. *Akác*—*Titi II*.
- III. *Poker*—*Marat*.
- IV. *Apant*—*Madelon*.
- V. *Springer-ist*.—*Baltazzi-ist*.
- VI. *Reclame*—*Vendetta*.
- VII. *Theodora II*.—*Fury*—*Csóka*.

() **Az MTK. uszóversenye.** Szombaton és vasárnap este rendezi a Magyar Testgyakorlók Köre ezidén harmadik nagy uszóversenyét a Millenáris uszoda medenczében. A kétnapos meeting keretében dől el uszósportunk egyik legszebb trofeájának, a Brüll-vándordíjnak sorsa. E díjat tavaly a MAFC. hatalmas küzdelem után ragadta magához 10 ponttal az MTK. 8 pontja ellenében. Az idén a küzdelem előreláthatólag elkeseredett lesz az MTK., MAFC. és a MAC. között. A verseny programja a következő:

1. 3-szor 100 méteres mellúzó staféta. (Röser vándordíj.) 2. 66 és kétharmad méteres mellúzás-handicap. 4. 66% méteres hátúzás-handicap. 5. 3×66% m. sprintstaféta-handicap. 6. 100 m. mellúzás. (Brüll-vándordíj.) 7. Buvárszás 33% m. (Összetett verseny.) 8. 3×100 m. vegyes staféta. (MTK igazg. vándordíj.) 9. 400 méteres junior-uszás. 10. Vízpoló 5-ös csapatoknak. 11. 100 m. hátúzás. (Brüll-vándordíj.) 12. 200 yardos mellúzás Magyarország bajnokságáért 1912. évre. 13. 3-szor 66% m. junior vegyes staféta. 14. 100 m. gyorsúzás. (Brüll-vándordíj.) 15. Müugrás. (Összetett verseny.) 5 előírt gyakorlat: a) Császárfej, b) másfél saltó előre, c) tuka-ugrás, d) negyed csavar, e) Saltó előre. 16. 300 m. uszás (Háber-vándordíj.) 17. 66% m. hölgyszás. 18. 3-szor 66% m. junior sprintstaféta. 19. 100 m. oldal uszás. (Összetett verseny.) 20. 100 m. vegyesúzás. (Mell 33%, hát 33%, oldal 33%, magyar 33%), 21. Vízpoló. (Döntő).

() **Atlétika a gyermekeknézetorium javára.** Szent István napján a MAC országos ifjúsági és szenior-versenyt rendez a margitszigeti sporttelepen. A versenyeket a közönség minden különdíj nélkül nézheti végig. Nevezés határnapja augusztus 13. A nevezések a MAC titkárhoz, *Szerelme-hegyi Jenő*-hez, a tétek dr. *Weisz Gyulá*-hoz, a MAC gondnokához küldendők. A tét az ifjúsági számokban egy korona, a szenior-számokban két korona, a tiszteletdíjas versenyekben 3 korona, a staféta versenyekben ugyanannyi. A rendezést vállaló MAC ezzel a versennyel lehetővé akarta tenni, hogy a vidékről a Szent István napjára feljövők szintén lássanak atlétikai versenyt. A sporttelepra külön omnibuszjáratok fognak közlekedni.

A verseny programja a következő: I. csoport: 1. 100 méteres handicap ifjúsági előfutamai. 2. Helyből magasugrás. 3. 100 méteres handicap előfutamai. 4. Diszkoszvetés handicap. 5. 200 méteres ifjúsági előfutamai vidékiek részére. 6. Helyből távolugrás. 7. 1000 méteres ifjúsági síkfutás. — II. csoport: 1. 100 méteres ifjúsági döntő. 2. Magasugrás, ifjúsági. Tiszteletdíj. 3. 100 méteres döntő. 4. Súlydobás. 5. 600 méteres handicap. 6. Magasugrás. Tiszteletdíj. 7. 200 méteres ifjúsági döntő vidékiek részére. 8. Súlydobás, ifjúsági. 9. 1000 méteres junior. 100 400 méteres handicap, ifjúsági. 11. Távolugrás, junior. 12. 1500 méteres handicap, ifjúsági. 13. 200 yard. Tiszteletdíj. 14. Diszkoszvetés, ifjúsági. 15. 800 méteres ifjúsági. 16. Háromnegyed angol mérföldes síkfutás, junior. 17. Kalapásvetés. Tiszteletdíj. 18. 2 angol mérföldes síkfutás, bajnokok kizárva. 19. 100+200+300+400 méteres stafétafutás, botváltással. Tiszteletdíj. 20. Gerelyvetés, junior. — Az I. csoport versenyei délelőtt 10 órakor, a II. csoporté délután 3 órakor kezdődnek.

() **Tennisverseny.** Pöstyénből jelentik: A Pöstyénben folyó hó 14-én és 15-én gróf *Erdödy Imre* kamarás védnöksége alatt tartott fűrdővendégek nemzetközi tennisversenyén a férfiegyesben *Thonet M.* lett első, *Harzel* második. A női egyesben *Molnár* első, *Szekula* második. A vegyes páros handicapben *Segeer testvérek* első, *Molnár* és *Strasser* második. A versenyeket *Schmidt Ödön*, az Orsz. Tenniszszövetség elnöke vezette.

KÖZGAZDASÁG.

A mobilitás.

Budapest, augusztus 16.

Mióta a bankbukások napirenden vannak, az óta sokszor esik arról szó, hogy egyik-másik pénzintézet válságának kizárólag az immobilitás volt az oka. Sőt nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy a pénzválság óta bajba került vidéki intézetek válságát a saját és idegen tőkék hosszú lejáratu hitel alakjában való lekötése, azaz az immobilitás idézte elő. Egy mobil bank könnyen megbirkózik egy pénzválsággal, mert ha vissza is utasítják a fővárosi intézetek a váltóit, még mindig nyitva állanak számára azok a pénzforrások, melyeket a mobilitás révén biztosított önmagának. A mobilitás éppen olyan fontos a pénzintézet életében, mint a sziv működése a szervezetben.

Pénzintézeteink már nem egy pénzválságot átvésztak s nem hullott el közülök annyi évek hosszú során át, mint most egy fél év alatt. A bankok teljén óvatosabb hitelpolitikát folytattak, a vállalkozási kedv mindig arányban állott az illető intézet tőkéivel s így könnyen megbirkózhattak egy pénzválsággal. Az utóbbi néhány év alatt azonban nagyot változott a gazdasági helyzet. Erős gazdasági élet alapjai látszódtak kialakulni s e megalapozásban elől jártak a pénzintézetek. Nagy tőkék koncentrálására törekedtek a bankok, új pénzintézetek alapítása volt napirenden. Mire a gazdasági élet többi ága is belejutott volna a fejlődés e menetébe, arra előállott a tíz hónap óta tartó pénzválság, mely minden vonalon súlyos nyomokat hagy maga után.

A hitelválságnak mintegy előbírőkei a bankbukások voltak. Pénzintézeteinket a hirtelenül kitört pénzválság készületlenül találta. Az intézetek tőkéi ugyanis úgy voltak elhelyezve, hogy azok rövid időn belül a bankok pénztáraiba vissza nem folyhattak. A bankok szem elől tévesztették hivatásukat és a rájuk bízott pénzekkel olyan üzletek kultiválásába fogtak, amelyek teljesen lekötötték az összes rendelkezésre álló tőkéket.

A pénzintézeteket a nagy verseny-utalta arra, hogy olyan üzletágakat is fölvegyenek ügykörükbe, melyek kultiválásától ezeltől távol tartották magukat. Az utolsó három év valóságos megkésztetése a vidéki pénzintézetek számát. A gazdasági élet fejlődése nem kívánt annyi pénzintézetet, mint amennyi a nagy alapítási láz idejében keletkezett. Az új bankok erős versenytársaival szegődtek a régiéknél. A nagy, évtizedek óta fennálló régi pénzintézeteknek ki kellett lépniük régi, esődes üzleti kerékvágásukból s ha életképeseknek akartak bizonyulni, olyan üzletágak gyakorlásába kellett kezdeniük, amelyek összes mobil tőkéiket lekötötték. Így második- és harmadhelyű kölcsönöket engedélyeztek, teleparcellázási üzletekhez fogtak, áruosztályt létesítettek. Ezek az üzletágak lekötötték a tőkét s a bankok vezetői nem gondoltak arra, hogy jöhet olyan idő is, amikor a rezeskomptáló intézetek visszaküldik elfogadványukat.

Nem kizárólag az új intézetek túlságos elszáporodása idézte elő, hogy a bankok nem örködtek a mobilitáson s fölületesen jártak el tőkéik kihelyezésénél, hanem a másfél és két év előtti nagy pénzbőség is elősegítette ezt. A vidéki intézetek könnyen jutottak hitelhez, mert annyi volt a pénzforrás, hogy alig győzték kimeríteni. A könnyen szerzett hitelt könnyelműen helyezték ki. Váltótárcájuk óriási mértékben megduzzadt, már pedig egy vidéki bank váltótárcájának háromnegyed része sohasem mobil tőkebefektetés. Elsősorban nem mobil, mert a parasztyáltóknál százalékos a tör-

lesztés, tehát egy akármilyen kisösszegű váltó 5-6 esztendő alatt fizetteték vissza. Továbbá egy ilyen váltótárczában nagyon sok a finánczáló, amit a jegybank — mint minden laikus pénzügyes is tudja — szilárd pénzügyi viszonyok mellett nem számítol le. Ha pedig a jegybank nem fogadja el a váltóanyagot, akkor a reeszkompáló intézet is visszautasítja, mert hiszen a közös pénzügyes, a jegybank tőle sem fogadja el.

A mobil banküzlet kultiválása már eleve föltételezi, hogy a pénzügyes a rá bízott tőkét s a saját tőkét egy köti le, hogy azok könnyen pénzügyesül, gyorsan mobilizálhatók. Ezzel szemben a pénzügyesek beleestek abba a nagy hibába, hogy a könnyű — s látszólag nagy nyereséget biztosító — üzletekbe fektették be a tőkéiket. Innen származott a két utolsó évi nagy nyereség, de ennek a következménye a jelenlegi tömeges bankbukás. Ha bankjaink óvatosabb hitelpolitikát üzték volna s a mobilitásra több figyelmet fordítanak, úgy ma a válságba jutott vidéki pénzügyesek száma jóval kisebb lenne. **D. Gy.**

A pénzügyesről. A sokat emlegetett őszi kampany már érezteti a hatását a piacon. A magánkamatláb egytízszázalékos százalékkal négykilenc-tízszázalékosra emelkedett. Nagy a pénzkéréslet, ezzel szemben abszolút nincs ajánlat. Valami csekély párisi pénz ugyan jött be a héten váltópénz formájában, de ez olyan minimális volt, hogy a piac gyorsan felszívta. A benyújtás ugyan csökkent a jegybankhoz, azonban a médióntul a jegybankkal szemben nagy igényeket nem szoktak támasztani, úgy, hogy több a felszabadult pénz, mint amennyit lekötnek. Most fordítva van, mert dacára a csendes konjunkturának, mégis tömeges a benyújtás. Berlinben is emelkedő irányzatot mutat a magánkamatláb. A napi pénz ára 4 és fél százalékos, utolsó pénzügyes azonban 4 háromnegyed százalékos fizetnek. Londonban a magánkamatláb túlhaladta a hivatalos bankkamatlábat egynyolczadszázalékkal. — A járadékpiac csendes, csekély vásárlásokra a 4 százalékos koronajáradék 10 fillérrel emelkedett és 87.50 koronás kurzusra zárult.

Tejszövetkezetek országos gyűlése. Az országban hatszáznál több tejszövetkezet működik, amelyek országos szervezet híján eddig nem szoktak összegyűlni országos tanácskozással, a tejtermelés és értékesítés kérdéseinek a megoldása végett. Legutóbb Pécsen foglalkozott a tejszövetkezetek országos gyűlése az ország gazdasági egyesületei is csatlakoztak, hogy a tejszövetkezetek alakulása és működése külön törvény, továbbá, egy országos központi szervezése útján könnyítessék meg. A tejszövetkezeteknek most nyílik először alkalmuk arra, hogy országos gyűlésre összejöjjenek, hogy a második országos szövetkezeti kongresszus őszszül Budapesten október 24-én. A kongresszuson a tejszövetkezeti kérdés előadója gazdasági és szövetkezeti életünk egyik legkiválóbb szaktekin-télye, Ujhelyi Imre lesz, akinek a tervezete elé érthető érdeklődéssel tekint az egész szövetkezeti világ, mert tőle várja a tejszövetkezeti mozgalom fellendülését. A kongresszus előkészületeit a földművelésügyi kormányzat és a tejszövetkezeti kö-telékkel érintkezésben a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége végzi.

A vidéki bankok és a takarékpénztárak. Helyen ezimben csütörtöki számunkban megírtuk, hogy a Gyöngyösön székelt Agrár bank részvénytársaság betétei után hat és fél százalékos nettó kamatot fizet. Nevezett intézet most azt közli velünk, hogy ő a normális öt százalékos betétkamaton felül eddig még nagyobb kamatot betéteseknek nem tértett meg. Helyt adunk a relikvicióziónak, jöhetnek nemcsak az az egy, hanem számtalan vidéki pénzügyes is fizet ma betétek után olyan magas kamatot, mint amilyen magas kamatra szokta ő máskor a pénzt elhelyezni. Nem a vidéki intézetek hibája, ha ők

olyan magas kamatozást kénytelenek biztosítani a betétek után, hanem ez annak a szomorú pénzügyi helyzetnek a következménye, amelyben már tizenegy hónapja vagyunk s nincs is kilátás arra, hogy rövidesen túl lesünk rajta.

Balaton elektromos művek. A Balaton Szövetség által alkotott balatoni elektromos művek központi telepe javában épül és néhány hét kérdése, hogy az előtelep megkezdje a működését. A telep a villamvilágításon kívül a vízmű- és csatornaműveket is hajtani fogja és előreláthatólag még augusztus hónapban megkezdje működését. A fürdők közül eddig Almádi, Alsó- és Felsőörs, Aracs, Balatonfüred, Köröshely, Balatonföldvár, Siófok és Kilitly között a vállalat szerződést az elektromos áram szükségletének fedezésére. A gépház eredetileg Szántódra tervezték, azonban újabb megállapodáshoz képest Aszófőn építik, mert a két helyen végzett talajkutató Aszófőt juttatta előnybe. A szállítás költsége is kevesebb itt, mint Szántódra. A tervek szerint a mű mezőgazdasági célokra is fog szolgálni s pedig már ez év augusztus havától kezdve és éjjel-nappal üzemben fogják tartani. A siófoki vízvezeték és csatornázás berendezésének szivattyút is az elektromos műhöz kapcsolt elektromotorok fogják hajtani. Balatonföldváron a vállalat ideiglenes művet létesített oly célból, hogy itt az áramszolgáltatás a szállókban és a nyaralókban is azonnal megkezdhető legyen.

A munkásbiztosítási törvény és a kisiparosok. Az a kedvezmény, hogy a kisiparos a gyárossal szemben a munkabérek legfeljebb 2 százalékát tartozik járulék fejében beszállítani, ez évi július 1-én lejárt és habár több kisipari tömörülés, köztük az Ipartestületek Országos Szövetsége is már régen és többször fordult a kormányhoz és képviselőházhoz ebben a kérdésben, még sem tudta elérni ennek napirendre tűzését. Az Ipartestületek Országos Szövetsége ennek folytán elhatározta, hogy először országos iparos nagygyűlést hív össze és ennek napirendjére kitűzi a kérdést, milyen módon volna kieszközölhető a magyar kisipar munkásbiztosítási követeléseinek megvalósítása. A nagygyűlés napirendjét a legközelebbi végrehajtó bizottsági ülésben állapítják meg.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy 1912. évi március hó 1-től érvényes helyi áruhátszabás I. rész B) szakaszához 1912. évi szeptember 1-vel a 2. sz. helyesbítő és kiegészítő jegyzék lép érvénybe, amely a díjszámítási határozatok egységesítésének módosításán kívül, az áruhátszabásnak és a fekbérszámításról szóló fejezetnek kiegészítéseit tartalmazza. E helyesbítő jegyzék egyes példányai, megjelenésük után 10 fillért leszenek kaphatók. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási r. t. igazgatósága közli, hogy a gyors- és teheráru szállítására 1912. március hó 1-től érvényes helyi áruhátszabásnak II. részében folyó év szeptember 1-vel a következő módosítások lépnek érvénybe: A díjszabás 75. oldalán „A kivételes díjszabásokba sorolt áruk betűsoros jegyzéké” helyett „Burgonya zsákokban 42. tétel szám, 1. 5. kiv. díjszabás” törölendő, ellenben felveendő: „Burgonya zsákokban 42-a, 42-b.—2. tétel 1. 5. kiv. díjszabás. Burgonya zsákokban 42-b.—1. tétel 2. kiv. díjszabás. Festőanyagok 96-b tétel 1.5. kiv. díjszabás. Monacithomok 238-A tétel 1. 5. kiv. díjszabás. A 77. és a 82. oldalakon az 1. kiv. díjszabás és az 5. kiv. díjszabás betűsoros árjegyzékében, „Burgonya zsákokban 42 tétel” törölendő, ellenben felveendő: „Burgonya zsákokban 42-a, 42-b.—2. tétel. Festőanyagok 96-b tétel. Monacithomok 238-A tétel. A 79. oldalán a 2. kiv. díjszabás betűsoros jegyzékében felveendő: „Burgonya, zsákokban 42-b.—1. tétel.”

Gazdasági haladás és az új nemzedék. A Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja, a „Gazdaszövetség” legutóbbi számában a „Tanév küszöbén” cím alatt intellemmel fordult a földművelésügyi miniszterhez és azt fejté ki, hogy a földművelésügyi iskola látogatása a gazdák gyermekeire nézve milyen nagyfontosságú. A több termelés már igazán jelszó lett és szükséges is, hogy ezen a téren is megáll-hassunk a versenyt a külfölddel, azonban — írja a „Gazdaszövetség” — mindaddig jelszó is marad a több termelés, amíg a gazdák komolyan nem látnak hozzá egy olyan új nemzedék kiképzéséhez, amely igazán a haladás útjára tudja vezetni a mezőgazdaságot. Nem kell sajnálni sem az arra fordított csekély tandíjat, sem pedig az időmulasztást, mert ezek mind olyan befektetések, amelyek majd bőven hozzák kamatukat.

Uj vasut a Bácskában. Zomborból jelentik: E hó 15-én adták át forgalomnak a Zombor—Szond közötti új vasuti vonalat. Az új vonal Zombor állomásról kiindulva, Bácskertes, Apatin, Szilágyi községeket érinti és Szond állomásnál a szabadka—dáljai elsőrendű vasuti vonalba torkollik. Az új vicinálisnak nagy jelentősége abban áll, hogy egyrészt a gazdasági háziiparral rendelkező dunamenti Apatin nagyközséget köti össze a fővonallal, másrészt Bácskertes község lakosai, akik az országban ugyiszóván a legkiterjedtebb konyhakertészetet üzik, ezenül vasuton szállítják a községből terményeiket.

Rossz hagymatermés. Makóról jelentik: Igen kedvezőtlen körülmények között vette kezdetét Makón az idei hagymakampány. Makón és környékén ez idén a közepesen jóval rosszabb termés volt. Még nagyobb baj, hogy azon országokban melyekbe más években Makóról hagymát exportáltak, ezidén kitűnő termés volt, úgy hogy a makói hagyma elvesztette exportjelentőségét, ami sok ezer makói kisexistencia pusztulását jelenti. Míg a vöröshagyma métermázsája tavaly Makón 18 koronájával kelt el, sőt ezen áron is csak nehezen lehetett a termelőktől vásárolni, addig most a termelők a legszebb árut is alig tudják elhelyezni 4—5 koronáért métermázsánként. A foghagyma tavaly 30 korona volt, most csak 6 korona métermázsánként. Ezen alacsony árak dacára szünetel a forgalom, a kereskedők nem vásárolnak, mert a külföld ajánlataikra egyáltalában nem reflektálnak.

Automobiljáratok. Kolozsvárról jelentik: Az Erdélyi Automobil Forgalmi Részvénytársaság Kolozsvár utcáin automobiljáratokat létesít. A város kiállításba helyezte az engedély megadását, mivel ezáltal ideiglenes megoldást nyer a régóta vajdú közúti villamos kérdése. A társaság, mely tisztán erdélyi főuri tőkén alapult, a jövő héten tartja közgyűlést, melyen alaptőkét 100.000 koronáról 500.000 koronára fogja felemelni.

Vonatösszeköttetés Nagyvárad—Fiume között. A kereskedelmi miniszter már régebben megígérte, hogy Nagyvárad—Fiume között Budapest elkerüléseével gyorsvonatot állít be a menetrendbe. De bizony az ígért eddig csak ígért maradt. Azon alföldi városokban, amelyeket a vonat érintene, mozgalom indult meg, hogy a kormányt ígértetének betartására felhívandó, küldöttséget menesszenek Beöthy László kereskedelmi miniszterhez. Legközelebb Szegeden értekezletet tartanak, hogy a teendőket és a küldöttség tisztségének idejét megbeszéljék.

Országos méhészeti kongresszus és kiállítás Kolozsvárott. Az Erdélyi Méhész Egylet által augusztus hónap 18—19. napjain Kolozsvárott rendezendő országos méhészeti kongresszus és kiállítás rendkívül nagyarányúnak és mozgalmasnak ígérkezik. A kiállítás a két év előtt Budapesten rendezett nemzetközi méhészeti kiállítás méreteit túl fogja szárnyalni. Bemutatják Kolozsvárott a minap lezajlott bodenbachi kiállítás magyar kollekcióját és kiemelkedő része lesz a kiállításnak a gödöllői állami méhészgazdaság csoportja is, mely egy egész termet tölt be változatos anyagával. A kongresszust augusztus 18-án délután 4 órakor nyitják meg s a tanácskozásokat augusztus 19-én reggel 8 órakor folytatják. A kóstolóval egybekötött kiállításra 200 métermázsán felüli mézmennyiséget jelentettek be s a földművelésügyi kormányzat és a méhészeti szervezetek kívül az OMGE, az Erdélyi Gazdasági Egyesület, több város és vármegye tiszteletdíjakat és érmekeket ajánlottak fel a hatalmas anyag díjazási céljaira.

Az Osztályorsorsjáték mai húzásán a következő nyerményeket húzták ki:

Kilencvenezzer koronát nyert: 67434.
Tíz ezer koronát nyertek: 63934 76710.
Ötezer koronát nyertek: 18917 55879.
Kétezer koronát nyert: 100716.
Ezer koronát nyertek: 66155 87521.
Ötszáz koronát nyertek: 1566 2052 8871 9240 12421 23098 28160 34436 36497 36157 36810 53243 58999 64974 67019 67761 74118 87743 90140 94231 95305 103125 10734. Kihúztak még 170 koronás nyerményeket.

A mai napon kihúzott 90.000 koronás főnyerményt a 67434 számra ismét Török A. és Tsa. szerencsés vetői nyerték.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használati valódi áldás gyomorbetegségeknél és székesorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

A nemzetközi szállítványbiztosítási kötelék ez évi randes közgyűlését szeptember 14-16-ig Baden-Badenben fogja megtartani.

Sorsjegyek húzása. Bécsből jelentik: Ma ment végbe az 1880-i első kiadású 3 százalékos osztrák földhitelsorsjegyek húzása. A főnyereményt, 90.000 koronát, a 3653. sorszámú 27. számú sorsjegy, a második, 4000 koronás nyereményt a 70. sorszámú 24. számú sorsjegy nyerte. 2000-2000 koronát nyertek 1888. sorszámú 52. számú és 1259. sorszámú 3. számú sorsjegyek. A törlesztési húzásnál a következő sorsszámokat húzták ki, melyek egyenként 1-100 számig tartalmazzanak és 200 koronával váltathatók be: 46, 104, 472, 552, 622, 822, 1020, 1084, 1645, 1915, 2256, 2707, 2760, 2792, 2961, 3125, 3135, 3244, 3352, 3369, 3640 és 3697.

VIZÁLLÁS.

		aug. 15. aug. 16.				aug. 15. aug. 16.	
		méter				méter	
Duna	Schürding	2.44	2.66	Tisza	M.-Sziget	1.14	0.56
	Passau	4.07	4.26		Tekeháza	0.00	0.68
	Linz	1.47	1.76		V.-Námény	0.25	1.82
	Bécs	1.22	1.34		Tokaj	2.22	2.60
	Pozsony	3.04	3.05		Tiszafüred	2.21	2.40
	Komárom	3.87	3.77		Szolnok	1.31	2.22
	Budapest	3.52	3.48		Csongrád	0.33	2.09
	Paks	2.90	2.60		Szeged	0.80	2.24
	Mónács	3.79	4.12		T.-Bécs	1.25	2.53
	Gombos	0.00	0.00		Titel	0.30	3.26
Morva Vág	Ujvidék	3.39	3.52	Ondova	0.40	0.00	
	Pancsova	1.76	2.02	Tapoly	0.40	0.40	
	Orsova	2.25	2.34	Bodrog	2.29	1.13	
	Morvafalu	2.64	1.66	Ladimécza	1.32	1.34	
	Zsolna	0.00	0.38	Sajó	0.00	0.55	
	Trencsén	0.40	0.38	Hernád	0.00	0.55	
	Szered	0.72	0.58	Bereettyó	0.67	0.10	
	Szt.-Gothárd	0.26	0.10	B.-Ujfalva	0.04	0.04	
	Sárvár	0.01	0.04	Csuusa	0.60	0.42	
	Győr	3.09	3.30	N.-Várad	0.44	0.04	
Dráva	Varasd	2.10	2.10	Belényes	0.90	0.45	
	Zákány	0.58	0.26	Tenke	1.21	0.26	
	Barcs	0.78	0.54	Gurabonc	1.20	0.61	
	Eszék	1.78	1.88	Borosjenő	1.50	0.08	
	M.-Szerdah.	0.74	1.00	Békes	0.23	1.74	
	Zágráb	0.08	0.46	Gyoma	0.66	2.34	
	Sziszék	0.64	1.12	Gy.-Fehérvár	0.00	1.12	
	Mitrovicza	0.88	1.17	Branyicska	1.52	1.80	
	Deés	0.72	0.30	Soborsin	0.00	0.00	
	Szatmár	0.64	1.20	Arad	0.12	1.43	
Mura Száva	N.-Majtény	0.36	0.64	Makó	0.67	1.25	
	Latorozs	0.36	0.16	K.-Kostály	1.34	0.82	
	Laboroz	0.78	0.15	Kiszató	0.86	0.72	
	Homonna	0.00	0.00	Temesvár	0.28	0.34	
	Perecsény	0.00	0.00	Beckerek	1.18	1.03	

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Vállalat.
Igazgató: ERDOS ARMAND.

TŐZSDÉK.
A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
Gabonatőzsde.

Budapest, augusztus 16.

A készáru piacra ma barátságos volt a hangulat. Bőséges kínálattal szemben a malmok kezdetben kissé nehézkesek voltak és rossz árakat ígértek, amellelt csak keveset vásároltak, később azonban az igen szilárd határidőpiacra való tekintettel jobb vételkedvet mutattak és mérsékelték a jobb árak fizetése elől sem zárkóztak el egészen. A forgalom elég élénk fejlődött. A határidőpiacra az utóbbi napok óta egyre fokozódó érdeklődés mutatkozik a zab iránt. A spekuláció felforrva vásárolja ugy az októberi, valamint az áprilisi zabot, különösen pedig az előbbi, ami odavezetett, hogy ennek az árfolyama már eddig is olyan magas színvonalat ért el, mint aminőt bizonyára csak nagyon kevesen reméltek. Eme jelenséget az idézi elő, hogy az eddig Budapestre érkezett új zab küldemények nagyon alarendelt minőségűek, amiből azt következtetik a gabonatőzsdén, hogy az októberi kötések nem lesz majd megfelelő felmondási anyag, ami aztán a kontremint sürgős fedezésekre kényszeríti, az ellenpártot pedig véleményes vásárlásokra ösztönzi. A zab körül támadt mozgalom áthúzódott a többi czikkekre is, amelyek szintén kifejezetten szilárd irányt követnek. Az augusztusi ügyletekre ma 15.000 q tengerit mondtak fel folyó hónap 21-iki szállításra, ami azonban semmiképen sem befolyásolta az augusztusi tengeri áralakulását. A mai üzlet különben, noha igen viharosan, de azért mégis körülbelül az utolsó zárlat jegyzéseivel indult meg. Kezdetben elég élénk kínálat mutatkozott, később azonban egyre jobban tulsulyra jutott a kereslet, minek folytán erősen szilárdult az irányzat és lényege-

sen emelkedtek az árfolyamok. Az októberi buza 11.41 koronán indult, előbb 11.39-re gyöngült, aztán 11.51-ig szökött fel és zárlatkor 11.49 koronán maradt. Az októberi zab 2 fillérrel a szerdai zárlaton alul, 9.73 koronán indult, igen gyors egymásutánban 9.92-ig emelkedett és zárlatkor 9.91 koronán maradt, eszerint tehát elég szilárdan zárult.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki uj	75	—	79	22.70—23.20
"	76	—	80	22.90—23.40
"	77	22.50—22.80	81	23.—23.40
"	78	22.60—23.—	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	22.50—23.—
"	76	—	80	22.70—23.0
"	77	22.20—2.60	81	22.8.—23.20
"	78	22.50—22.80	82	—
Pestvidéki uj	75	—	79	22.70—23.10
"	76	—	80	22.80—23.20
"	77	22.30—2.70	81	22.90—23.30
"	78	22.50—22.90	82	—
Bánsági uj	75	—	79	—
"	76	22.20—22.50	80	—
"	77	22.30—22.70	81	—
"	78	22.50—23.70	82	—
Bácskai uj	75	—	79	—
"	76	22.20—22.50	80	—
"	77	22.30—22.70	81	—
"	78	23.50—23.80	82	—
Rozs				
I. rendű uj	—	—	—	18.60—18.80
középmínőségű uj	—	—	—	18.40—18.60
Arpa takarmány				
I. rendű	—	—	—	18.40—18.80
II.	—	—	—	—
Zab				
I. rendű	—	—	—	21.80—21.10
II.	—	—	—	19.80—20.20
Tengeri belföldi uj				
—	—	—	—	18.55—18.85
Kölés				
—	—	—	—	—

Kötöttet:

O-buza. Tiszavidéki: 200 q 80 k 23.80 K, 250 q 79 k 23.70 K.
Buza. Tiszavidéki: 700 q 81 k 23.40 K felső, 1300 q 80 k 23.25 K felső, 100 q 80 k 22.60 K felső, kev., 200 q 80 k 23.25 K felső, 100 q 79.5 k 23.40 K, 100 q 79.5 k 23.30 K, 200 q 79.3 k 22.70 K, 200 q 79.5 k 22.70 K kev., 100 q 80 k 22.70 K, 500 q 79 k 23.55 K, 1500 q 79 k 23.50 K, 300 q 79 k 23.50 K, 300 q 79 k 23.40 K, 1000 q 79 k 23.55 K, 600 q 80 k 23.55 K, 200 q 79 k 23.45 K, 200 q 79 k 23.40 K, 200 q 79 k 23.20 K, 100 q 79 k 23.10 K, 400 q 79 k 23.05

ÉLŐESZKÖZÖK
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN
VI., Teréz-körút 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

K felső, 200 q 78.5 k 23.30 K, 200 q 78.5 k 23.15 K kev., 100 78 k 23.— K kev., 300 q 78 k 23.— K, 1500 q 78 k 23.30 K, 600 q 77.5 k 23.30 K felső, kev., 100 q 77 k 22.80 K, felső, 100 q 77 k 22.50 K.

Fejérmegyei: 1350 q 79.5 k 23.40 K, 1530 q 79.5 k 23.40 K, 1750 q 78 k 23.40 K, 2250 q 78 k 23.40 K.

Pestvidéki: 300 q 82 k 23.40 K, 400 k 80.5 k 23.65 K, 400 q 80 k 23.65 K, 100 q 80 k 23.20 K, 100 q 80 k 23.— K, 1350 q 79.5 k 23.40 K, 500 q 79.5 k 23.10 K, 300 q 79.5 k 23.25 K, 400 q 79 k 23.30 K, 300 q 79 k 23.20 K, 1200 q 79 k 23.25 K, 250 q 79 k 22.95 K, 600 q 78 k 23.20 K, 100 q 78 k 21.20 K üszkös.

Felsőmagyarországi: 200 q 77.5 k 22.20 K. Rozs: 400 q 18.50 K, 100 q 18.50 K, 1050 q 18.60 K, 500 q 18.60 K, 100 q 18.60 K, 1500 q 18.60 K mind pp.

Zab: 200 q 20.20 K, 100 q 21.5 K, 100 q 20.20 K, 100 q 19.75 K, 300 q 20.20 K, 200 q 20.— K, 200 q 19.80 K, 100 q 19.80 K, mind kp. mellett.

Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.

A határidőpiacon kötöttet:

Déllet:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1912-re.

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Buza 1913 áprilsra, Buza októberre, Rozs októberre, Zab októberre, Tengeri 1913 májusra, Tengeri augusztusra, Tengeri szept. 9.22-20-24, Káposztarepce.

1 óra 30 perccor zárulnak:

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Buza 1913. áprilsra, Buza októberre, Rozs októberre, Zab októberre, Tengeri 1913. májusra, Tengeri augusztusra, Tengeri szeptemberre, Káposztarepce augusztusra.

Budapesti gabonaforgalom: 1912. aug. 13-16/1912. aug. 14-16.

Érkezett Elszállított métermázs

Table with 2 columns: Item and Quantity. Items include Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa.

Értéktőzsde.

A középnapirokban ma is igen élénk volt a vásárlókedv, mert a nagyközönség részéről tömegesen érkeznek a vásárló megbízások. Az Általános közén 30, a Salgó 15, Szászvári 10, ezenkívül az Adria és az Atlantica 5-5 koronával emelkedett. A határidős papírok forgalma azonban teljesen megcsappant, az árnívó az egész vonalon lemerzsolódott. A zárlat csöndes maradt.

Az előtőzsdén kötöttet: Osztrák hitel 654.25-654.75, Magyar hitel 858.25-859.25, Rimamurányi 787-787.50, Városi villamos 409.50, Közúti vasút 769.75-770.25, Magyar bank 664.50, Szászvári 390-398, Atlantica 300-311, Adria 562-563, Általános közén 1112-1145, Salgószén 782-797, Magyar villamosági 484-486 K.

A déli tőzsdén kötöttet: Osztrák hitel 653.25-653.50, Magyar hitel 857.75-859, Rimamurányi 785-787.50, Közúti vasút 768.50-769.75, Kereskedelmi bank 4005, Telepítőbank 404.50, Északszén 396-398, Általános közén 1123-1144, Salgószén 7850-795, Temesvári szesz 552-554, Adria 551-557, Atlantica 310, Hazai sorsjegy 118.50.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, aug. 16. (Magyar értékek zárlata), 4 száza léko arany-járadék 107.75 Tiszal és szegedi kölcsön orsjege — Magyar hitelbank részvény 859.50 Magyar leszámító és váltó részvény — Rimamurányi 789.— Magyar cukoripar — Adria hajózási részvénytársaság 570.— Magyar koronajáradék 87.40, 4 százalékos magyar földtöherm. kötvény — Magy. nyerem.-kölcs. sorsjegy 423.50, Kassa-Oderbergi Vasutárs. — Magyar jelzálogbank — Magy. kereskedelmi bank —

Bécs, aug. 16. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 száza lékos papír-járadék 87.60, 4 százalékos osztrák aran

járadék 113,05 1860-as sorsjegy 1595, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 835.20 Bécsi Bankvereln 538.— Osztrák-magyar bank 2067, Déli vasút 105.— Dunagőzhajózási r.-t. 1347, Dohány részv. 345.— Cs. k. arany (vált) 11.38, Német bankv. 117.73 Osztr. Lloyd 589.— 4.2 száz. oszist jár. 87.60—90.85 Osztr. koronajáradék 87.65, 1864-es sorsj. — Osztrák hitelintézeti részvény 654.75 Union-Bank 617.25 Osztrák Länderbank 537.45 Osztrák-magyar államvasút 714.60 Elbevdőlyi vasút —, Alpesi részvény 1037.50 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 24,12 Lipótkohó 856.— Török sorsjegy 242.50

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, augusztus 16. (Értéktőzsde.) A vidékről érkezett eladási megbízások, valamint az előző emelkedésre beállott realizációs hajlandóság mindjárt a megnyitás után általános elgyengülés felé vezetett. Nyomasztólag hatott továbbá a többi piac bágyadt irányzat jelentése is, valamint az ujabban beállott politikai aggodalom. Mindazonáltal az árfolyamvesztések személyi határok között mozogtak. Ugy a bányáértékek, valamint a hajózási részvényekben is. Az utóbbiak közül Hanza-értékek szenvedtek erősebb veszteségeket. A forgalmi értékek közül Kanada Pacific-részvények irányzata volt gyöngye és a társaság alapítókefelemeléséről ki-szivárgott régi hír megerősítése sem gyakorolt hatást. Emellett London is mélyebb árfolyamokat jelentett. Az első tőzseóra zárlata felé az üzlet megtartása barátságosabb lett, ami mellett bányáértékek és Hanza-értékek eleinte szenvedett veszteségeiket részben pótolhatták. Zárlat felé a Kanada Pacific-részvények is erőteljesen javultak s a bányáértékek közül harpeniek kerültek élénkebb forgalomba. A tőzsde általánosságban csöndes irányzatban zárult alig említésreméltó árfolyamváltozás mellett. A készpénzpiac ipari értékei értékei között hatása alatt túlyomolag gyöngébb irányzatok voltak. Napi pénz 4 százalék, magánkamatláb 4 százalék.

Berlin, aug. 16. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék 96.25 4. százalékos osztrák aranyjáradék — osztr. hitelrészvény — Déli vasút 19.30 orosz bankjegyek

Main table titled 'Budapesti értéktőzsde' containing financial data for various companies and sectors. Columns include 'Mai záró ár-folyam', 'Részvények száma', 'Bécsi értéktőzsde', 'Közzalmok', 'Iparvállalatok', 'Sorsjegyek', and 'Közzalmok'. Rows list numerous companies like 'Allamadósság', 'Bankok', 'Takarékpénztárak', 'Biztosító társaságok', 'Gözzalmok', 'Iparvállalatok', 'Sorsjegyek', and 'Közzalmok'.

216.30, 4 százalékos új orosz kölcsön 94.—, Discóntó Commandit 187.10, Dinamittruszt 188.30, Harpeni 200.—, Unifikált török járadék 91.80, 4.2 százalékos ezüst jár 87.40, 4 százalékos magyar aranyjáradék 99.30, Magyar koronajáradék 87.20 Osztrák-magyar államvasut 152.40 Bécsi váltóár 848.75 Olasz járadék —, Alt. villamos sági Edison —, Gelsenkircheni 200.50, Laurakohó 177.90.

Frankfurt, aug. 16. Zárlat. 4.20% papírjáradék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 96.10 Magy. ar-jár. 90.45 Osztr. hitelint. részv. 204.75 Osztrák-magyar államvasut 152.75 Északnyugati vasut —, Bústleh radi vasut —, Londoni váltóár 204.42, Bécsi Bank verein 134.60 Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 78.10, 4.2 százalékos ezüstjáradék 90.40, Osztrák koronajáradék 87.25, Magyar koronajáradék 87.10 Osztrák-magyar bank 143.25 Déli vasut részvény 19.50 Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 848.50, Párisi váltóár 810.—, Union bank részv. —

Hamburg, aug. 16. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 90.50, 1860. sorsjegy 165.— Déli vasut 19.25 4 százalékos aranyjáradék 96.50, Osztrák hitelrészvény 205.—, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 97.25, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —

London, aug. 16. Angol consol 75 1/4.

Páris, aug. 16. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 92.45 Osztr. aranyjáradék 97.—, Magyar arany járadék 92.—, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 505.— 3 3/4 százalékos Olasz járadék 97.40 Déli vasut elsőbbségi kötv. 265.—, 5 százalékos marokkói járadék 527.—, 4 százalékos 1890. román köles —, 4 százalékos amori román jár. 93.25, 5 százalékos orosz járadék 106.—, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 100.32, 4 százalékos spanyol jár. 93.90 4 százalékos unifikált török jár. 91.40 Török sorsjegy 207.50 Török dollár részvény 363.— Osztrák földhitelintézet 1399. Osztrák Länderbank 575.— Magyarjelző bank —, Banque de Paris 17.20, Banque Ottomane 693.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut 598.— Hartman gépgyár 833.— Rio Tinto 18.90, Sucrerie d'Égypte —, Tula 1026, Uríkányi kőszén 410.—, Chartered 37.25 De Beers 523.50 East Rand 76.—, Jagersfontein 160.50 Trans. Land Compan 41.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.25, Váltó német piacokra (rövid) 123.37, Váltó Bécsre (rövid) 104.75 Váltó Belgiumra (rövid) 1/4 Olasz arany váltó (rövid) 1 1/2 Váltó Svájcra (rövid) 1/2 Csekk Londonra 252.70 Magánkamatláb 2 3/4

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra --- 11.90—12.10
1913. aug. --- 11.60—11.80
szeptember—december 11.40—11.60

Durva korpa azonnali szállításra --- 11.90—12.10
1913. aug. --- 11.60—11.80
szeptember—december 11.80—12.—

Zsiradékok.

Dísznözsir budapesti --- 157.—158.—
vidéki --- ---
Skalonna. --- ---
Városi 8 drbos --- 144.—145.—
4 --- 134.—135.—

Kőbányai sertésvásár.

Aug. 16. Magyar elsőrendű: Fiala; nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—162 fillér. Fiala közép (páronkint 251—320 kg.-ig terjedő súlyban) 164—166 fillér. Közép (páronkint 240—280 kg.-ig) 170—174 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi aug. 14. napján volt készlet 37190 drb. — 1912. aug. 15-én felhajtás 108 drb. — 1912. aug. 15-én elszállított 513 drb. — 1912. aug. 16. napjára maradt készletben 30785 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: élénk.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és küzvághid igazgatóságától. 1911. aug. 16.) Előző napi eladatlan maradvány 865 drb sertés, 23 drb süldő. Mai felhajtás (egy-negyed 4-ig) 1331 drb sertés. Összesen 2196 drb sertés, 23 drb süldő. Eladatott 2042 drb sertés, 23 drb süldő. Mai maradvány 154 drb sertés.

Árjegyzés. Zsirterítés. Öreg I. rendű 350 kg. felüli ételsúlylevonással 154—160 fillér. Öreg II. rendű 280—350 kg. ételsúlylevonással 150—158 fillér. Fiala nehéz 300 kg. felüli ételsúlylevonással 160—168 fillér. Fiala közép 220—300 kg.-ig ételsúlylevonással 162—172 fillér. Fiala könnyű 120 kg.-ig ételsúlylevonással 160—176 fillér. Süldő 50 kg.-ig belföldi elősúlyban 144 fillér. A vásár irányzata élénk. A árak szilárdak.

Budapesti szurómarhavásár.

Aug. 16. Felhajtott: 1410 drb élő borjú. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 112—120 fillérig, kivételesen 122—132 fillér, középminőségű élő borjúkért 100—110 fillérig, silány és rugott borjúkért 80—90 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat élénk volt, az árak 4—6 fillérrel kgr.-ként emelkedtek.

BELATINY PEZSGÓ

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése: Hazánkban nagyobb csapadék már csak a kis Alföldön és környékén, továbbá elvétve a Maros vidékén esett. Kiseb csapadék volt a terület szomszédságában. A hőmérséklet keveset változott; északon kissé süllyedt, délen meg nyugaton, bár lényegtelenül, de ekissé emelkedett és maximuma 33 C fok volt Verseczen, minimuma 5 C fok Árvaváralján.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz idő várható, hőmérséklettel.

Sürgöny-prog.: Száraz, melegebb.

Table with columns: Állomás, Légsúly, Hőmérséklet, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék, Hőmérséklet. Lists various stations like A-Szatina, Ungvár, Késmárk, etc.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

BENYOVSZKY EZREDES ELTŰNÉSE

Történelmi regény az alkotmányosság első éveiből.

IRTA: DÉRI GYULA.

No és erről a Godda Freddemről utólag behozonyult, hogy viszonyt kötött Benyovszkyval.

Mindenki megtudhatta volna ezt 1868-ban, de senkinek sem jutott eszébe a dolog iránt érdeklődni. Pedig, hogy minden gyilkossági esetben az asszonyt kell keresni — ezt a jelszót már akkor világszerte elterjesztette a párisi rendőrség. Nálunk azonban annyira tele volt a világ politikával, hogy a büntényben senki sem keresett egyebet, politikai gyilkosságnál. Pedig csak kérdezősködni kellett volna a mulató világban és minden éjjeli alak, férfi úgy, mint nő, megmondhatta volna, hogy Benyovszky után egy olyan leány bolondult, akinek a szeretője már vagy három embert eltett az utból.

Ez óriási hiba volt és most csak az a kérdés, hogy lehet-e 32 év múlva valami bizonyítékot találni erre?

Találtunk! — válaszoltam én. — Először van rá élő tanunk, hogy ez a hír általános el volt terjedve. Itt van Vályi Antal, ennek a vendéglőnek a tulajdonosa. De Vályinak vannak régi ismerősei, kik szintén tudnak a dologról, még többet is, mint Vályi. Megtaláltuk annak a szállóháznak egy alkalmazottját, ahol az énekesnő és az ő lordja lakott. Ez ma maga is szállótulajdonos, jó módú, becsületes, szavahihető, értelmes ember és esküvel kész bizonyítani, hogy Godda Freddemről néhány levelet vitt Benyovszky Lászlóhoz. Arra is emlékszik, hogy mikor Benyovszky eltűnésének híre futott, az énekesnő egész nap küldözte őt a rendőrségre, a lakókhöz, az eltűnt szállására és rokonaihoz újabb hírekért és mindezekért gazdagon fizette. A Godda Freddemmel való viszony

ideje tehát teljesen egybeesik az eltűnés idejével.

Ez mindenestre eléggé érdekes adat. De hasznos-e annyira, mint érdekes? Nem lehetett-e egy olyan daliás, nagyhírű, elegáns katonának, mint Benyovszkynak számos ilyen kalandja? Hiszen nőtlen ember volt. A rendőrségnek okai lehettek rá, hogy ezeket a kalandokat ne nyomonozza. Bizonyára nem voltak alkalmasak arra, hogy tragédiát sejtessenek mögöttük. Egy Fitzmaurice lordról pedig, aki 17 párbajt vívott, úgy látszik, senkinek tételezte föl az orgyilkosságot.

Álljunk meg ennél a névnel és ennél a megjegyzésnél. Mikor én ujabban ezzel az ügygel foglalkozni kezdtem, és chez a névhez jutottam, első dolgom volt először is megállapítani ennek a lordnak a valódi teljes nevét. Az egykoru lapok mindenütt Fitzmaurice Gaston lordnak, Argyl herceg második fiának nevezik. Kíváncsi lettem rá, hogy milyen néven jelentette be magát? és találonra bementem a szállóba megkérdezni, hogy a régi vendégeknyveket nem szokták-e eltenni. És esoda történt! A Frohner-szállóban megvannak az összes ilyen könyvek, alapítása óta, aminek az ideje visszanyulik a negyvenes évekbe. Az Újépület közelsége hozta létre ezt a szállót, és akit érdekel, a legfontosabbban megtudhatja például a könyvből, hogy a rettenetes 1849-ik év őszén, mikor az Újépület halálra váró foglyokkal volt tele, kiknek a hozzátartozói szálltak itt meg, hogy közel legyenek az élet és halál uraihoz, kik itt hozták kegyetlen ítéleteiket. Batthyány Lajosné is ide szállott 1849 október 3-án, Komárom feladása napján és innen járt könyörögni férje életéért — hiába.

Szóval, önnek az 1868-iki vendégkönyvet megmutatták.

Meg és benne feltaláltam a lord sajátkezü aláírását. A nevet egészen úgy írta, amint a lapok közölték. Megtaláltam az elutazása napját is, — augusztus 4-én távoztak a fővárosból, tízenyolcz nappal a Be-

nyovszky László eltűnése után. Kérésre megengedték, hogy a lord aláírását lefényképeztessem. Néhány nap múlva a fényképek készen lesznek, majd ön is meg fog győződhetni, hogy az az írás nem egy lordnak az írása.

A komornyikjéé talán?
A komornyik írása is meg van és a lordtól különböző. Kétségtelen, hogy mindegyik maga írta be a nevével.
És ennek a fölfedezésnek van valami becase?

Akarom, hogy ön pontosan beszámolhasson Bérczynének kutatásom eddigi eredményével és ezért részletesen elmondok mindent. Az írás félművelt emberre vallott, s hogy az angol arisztokrácia gyermekeit miképpen nevelik, mily gondnal, szigorúsággal és mily eredményesen, az köztudomású. Olyan írása, mint ennek, nem lehet semmiféle angol lordnak és én kétségbevonam, hogy az az ember az lett volna, akinek kiadta magát. Efelől nem volt nehéz bizonyosságot szerezniem.

Már meg is szerezte?
A zsebében van. Az első lépésem az volt, hogy meghozattam „Az angol nemesség nemzedék-rendjét“, egy a gótai almanachhoz hasonló könyvet. Az 1868-iki évfolyamot néztem meg legelőször is, és abban több Fitzmaurice lordot találtam ugyan, de egyet se hívtak közülök Gastonnak. Ez már viz volt az én malmomra. Tovább nyomoztam és az Enciclopedia Britannica I. kötetéből egy üllőhelyemben megtudtam, amire mások is rájöhettek volna, hogy Argyl hercegnek a második fiát sohasem hívták Fitzmaurice-nak, hanem John Douglas Southerland Campbellnek. Ami pedig a Fitzmauriceokat illeti, ebben a családban a másodsülöttet Lansdown markinak, a harmadikat Shellborn grófjának hívják.

Szóval, Godda Freddem lordja, egy alnév alatt utazó csaló volt.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Szombat, 1912. augusztus 17-én.

KIRÁLY SZINHÁZ.

A csokszanatorium.
Operett 3 felvonásban Irta Felner
Pál Zeneje szerelte Báron Rud.
Fordította Liptai Imre.

Személyek:
Dr. Kontár Kardos
Krisztina Beackyné
Róberting Hudacsék
Brúnolin Németh
Asszalia, a felesége Erdei
Nóric, a fia Király
Katoncser Latabár
Gr. Záray Neó. Raskó
Niml hercegnő Medgyaszay
Moruz Barnabás Hajnal Gy.

Kezdete 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

Ma este 8 órakor legelsőrangú színházi és variété előadás.

Az utólérhetetlen augusztusi műsor.
A bicikliző Klein-család Budapest kedvencei. Lydia & Amelys, Smaragda, Bros. Redam, Gügü, A mexikói nagybácsi, Tihamer találmánya, The 7 Bathing Belles, Solti Hermin, Szász Ilona, Virág Jenő új szövegekkel és a többi elsőrendű attrakció. Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal-Orfeum pénztárána és a városi jegyárúsió helyeken. Előadás után Royal-Cabaret!

MAGYAR SZINHÁZ.

A Frankfurtiak.

(Die fünf Frankfurter).
Vígjáték 3 felvonásban. Irta:
Rössler Károly. Ford. Molnár F.

Személyek:
Gudula asszony T. Forrai R.
Anselm Vagó
Náthán Szirmai
Salamon Sebestyén
Carl Kriész
Jacob Pető
Charlotte Nagy T.
Gustav hercege Törzs
Christoph úrgróf Dobi
Eveline hercegnő Tóth I.
Agordó herceg Pártos
A hercegnő Csatai J.
A braunberg gróf Papp

Kezdete 8 órakor.

BUDAPESTI SZINHÁZ.

Kristóf, te csalsz!

Enekes-bóhozát 4 felvonásban
Irta: Lauf Károly.

Kezdete 8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

(BUDAI SZINKÓR).

A kis barát.

Kezdete 8 órakor.

Heti műsor:

Augusztus hó	Budapesti Színház	Fővárosi Nyári Színház (Budai Szinkór)
18. Vasárnap	Délután: Az asszonyfaló Este: Kristóf te csalsz!	Abrahám a menyorszámban A kis barát

A nm. vallás és közokt. miniszter elismerő leiratával kftüntetve
Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTÉZETE
Áthelyezve: Károly-körut 10. sz. alá.
Fájós fogak meggyógyítása. Szájpadlásánküli műfogak, Tartós fogtömések. aranyhidak, koronák. Foghúzóeszközök (aitatásbón is). Jól használható fogorok elkészítése és behelyezése.
Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

CIRKUSZ-BEKETOW
Városliget. Telefon 167-64.
Ma este 8 órakor
Uj fellépések
A világ legnagyobb szenzációja!
CLIMA Japán birkózás. Védkezés apachok ellen.
9 RAINATS - A LEVEGŐ URAI.

Royal Cabaret
Erzsébet-körut 31. Telefon 110-22.
Ma és minden este pont éjfélkor nagy nemzetközi cabaret előadás.
40 szenzációs ének- és táncatrakció! Többek közt: Alice Allings, Hella Wenig, Berta Watero, The English Mermaids, Mary Byron, Helene Kirchofer, The Beautiful Lovers, Mirka Franka, Klein Sextett, Lydia & Amelys, Sisters Sylvester, Arany Sári, Regina de Matignon, Fodor Vilma, Kelemen Böske, Antal Irén, Olina Elza, Feleki Margit, Daisy Grey, Szalóky Szidi, stb. stb. Kukó Vince zenekara. Bal-mabile. Keringőverseny péggel. Uj nóták, uj táncok. Kedélyes mulatság.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Augusztus hó 17-étől naponta Kezdete 8 órakor. 9 órakor:
A vörös Bernát
és 11 órakor:
Zavaros rokonság
Bóhozatok. Irta: Glinger és Taussig. Ford. és átdolg. Steinhardt Steinhardt, Hnuyadi, Ricza Giza új kuplékkal. Éjféltől hajnalig a remek telikertben cabaret és tánc és Sárközi Pista cigányzenekara.
Jegyek: délelőtti 10-1 óráig és délután 3-6-ig a mulató pénztárána, egész nap a Hirsch-fele nagytársaságban Andrassy-ut 19. és a Langaria fürdő pénztárána kapthatók.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Ma és minden este
LES PEREZOFF
Jelenet a Café Americainban.

A csodalámpa. A legújabb a vetítő-művészet terén.
Mr. Robins Utánzó-tehetség **Permanés** A csalogány-duett.

PHILLI THIENEL
a bécsi Rajmundtheater tagja és további 14 különleges szám.

Előadás kezdete 8 órakor.
Jegyelővételi a nappali pénztárnál 10-11-ig és 3-6 óráig elővételi díj nélkül.

A mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozom, hogy **Képviselőházi étterem és kávéházamban** az eddigi árakat a nappali forgalomban tetemesen leszállítottam, hogy azáltal a t. közönségnek eme páratlanul álló, kellemes szórakozó helyet hozzáférhetőbbé tegyem. Minden este művészi zene **Silving Berthold** karmester-vezetése alatt.
Teljes tisztelettel
Czipóth József tulajdonos.

Jardin de Paris

Erzsébet királyné-ut 1. Telefon: 167-25.

Kezdete 9 órakor. Kezdete 9 órakor.

UJ SLAGEREK! ALWIN NEUSS

szenzációs sikere folytán prolongálva.
ANNY BAUER | **KONDOR ERNŐ**
a bécsi „Hölle” divája. | legnépszerűbb nótaszerző
KORNAI BERTA és **Ferenczy Károly.**
Uj aktualitások: Soroznak, A bérkocsis Iskola. A fehér néger. A kecskedajka, Szerelmi részletre stb. Klaira Kretschmer, Maud Haroley, Fritz Schönhof.
A Tabarinban éjféltől: Tonny and Chica, Oyra-Oyra, Just and Gabriella, Rozsnyai duo stb. stb.

Kiváltunk
ZÁLOGBAN
levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
■■■■■■ (Főpostával szemben) ■■■■■■

Weinberger és Fodor
az 55205
sportcikkék áruháza.
FOOTBALL
cikkekben az ország legnagyobb raktára.
IV., Harischbazar 4.
Telefon 113-59.
Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

ROYAL-ORFEUM:

Erzsébet-körut 31. Telefon 110-22.

Minden este 8 órakor
az utólérhetetlen augusztusi műsor.

A bicikliző Klein-család.
Budapest kedvencei.

Lydia & Amelys | **A mexikói nagybácsi**
Smaragda | **Gügü**
Bros. Redam | **Tihamer találmánya**

The 7 Bathing Belles
Solti Hermin, Szász Ilona, Virág Jenő új szövegekkel és a többi elsőrendű attrakció.

Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal-Orfeum pénztárána és a városi jegyárúsió helyeken.
Előadás után ROYAL-CABARET

ANGOL PARK.

Városliget. Hermina-ut 57-65.

A legnagyobb családi mulatóhely.
17, 18, 19 és 20-án nagy ünnepélyek

A király születésnapja
és **Szent István napja tiszteletére.**

Szombat este: Hódolat a királynak. Nagy zenés takaró. Számos meglepetés.
Vasárnap este: Nagy népiünnepély.
Hétfő este: Tündéri túzijáték!
Kedden, Szt. István estében: ünnepély és István-napi búcsú. A táncteremben nagy bál és csárdás verseny.
A park gyönyörűen feldiszitve! Csupa meglepetés!
Az Ujvári-Variété-**VENTURINI,**
ben 10-11-ig: A legnagyobb sláger!
a misztériumok királya! | A legnagyobb sláger!

ALKALMI SZÖNYEGEK BUTOROK CSILLÁROK
Alkalmi Butoráruházban
VIII. ker., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

IPAROSOK OLVASÓTÁRA

XVIII. évfolyam Szerkeszti **MÁRTONYFY MÁRTON**
1-2 sz.: Resofszy Viktor. Az asztalosság költségvetésana különös tekintettel a kisiparra 1 K 20 f.
3. « Orel Géza dr. A technologia köréből. 60 f.
4-5. « Hasznos olvasmányok. 1 K 20 f.
6. « Tarcai György. Apró történetek. 60 f.
7. « Kerekes György. Kassa város gazdasági viszonyai a XVII. században 60 f.
8-9. « Simkó Endre. Az emberiség jövővi. Nevesebb felfedezők a természet-tudományok és az ipar terén. 1 K 20 f.
10. « Cserjési Károly. Az ötvösség technológiája. 60 f.
Kaphatók:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részv. társ.-nál
BUDAPEST, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturállamokban szabadalmazott, különösen páratlan csélszerűségi kicserélhető nyomleppal ellátott MULTIFORME sérvkötőkről prospektust kérjenek. Ezen

Sérvkötő a legmészebbmenő igé-nyeknek is megfelel **Műláb** a lehető leg-**Műkéz** a legizlésebb kiállításban **Műfüző**

Támgépek, egyenestartók, haskötők, gumiharlanycák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

Modern tőkeértékesítés.

Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szükségletei túlhaladják vagyonuk kamatait, kiknek inkább áll érdekükben, hogy maguknak minden veszteség nélkül élethossziglan nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkéjüket örökösök részére megőrizsék, legalkalmasabb egy életjáradék megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól kamatokban 3,5% = 350 K-t kap évente, ellenben életjáradék fejében 10,68% = 1068 K-t kap évente, tehát több, mint háromszoros jövedelmet szerez magának, ha a szerszödést

„AZ ANKER“

élet- és járadék-biztosító társaságnál

Budapest, VI., Deák-tér „Anker-palota“
köti meg.

Alomány
1000. végén

Összes vagyon —	195.126.550,02	korona.
Biztosítási állomány	90.008	Kötvény
596.142.373,27	korona	biztosítási tőke
1.701.779,11		évi járadék

Steiner József és Fia

BUDAPEST.
Gyár, főszület és iroda: IX., Vámház-körút 9. szám. Telefon 68-32.
Fióküzletek: VI., Király-utca 70 (telefon 16-03), IV., Keoskeméti-utca 14 és Régi posta-utca 13. II. ker., Fehérvári-ut 11-13. IX., Lónyai-utca 41. szám.
Gőzüzemre berendezett szöm sütőde, cukrászda és plátkógyár. Alapítástól 1874. évben. Naponta friss sütemény. — Különlegességek kétszázfajta.

Finom uralt fehérneműk legmodernebb kivitelben

SÓS BERNÁT

uridivat özeégnél
VI., Budapest, Andrássy-ut 50. sz.

The Champion és Premier

A világhírű eredeti angol kerékpárokat dupla harang-osapágygyal és szabadonfutóval, 5 és 6 évi jótállással, minden ártalmatlan és nélkül szigorúan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és kerékpár-alkatrészeket az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat láncokat, kónuszokat és csészéket őrési forgalmunk következtében mélyen leszállított nagybani eredeti gyári árban szállítunk vidékre is kerékpár- és alkatrészs nagykereskedők Budapest, VIII., kerület, József-körút 41. sz. Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. Diszárjegyzékünk 1500 képpel kerékpár- és alkatrészekről ingyen. és bérn.

DARANYI LEGUJABB MODELLO Számoló

ÉS LÁTHATÓ IRÁSU összeadó gépei

nem szorúlnak reklámra. Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén. Telefon 139-54. Budapest, VI., Váci-körút 37.

Szállítási hirdetmény.

A polai cs és kir. tengerészeti arzenál parancsnoksága 1913-ik évi szükségleteinek biztosítására az alábbi sorszámokba beosztott anyagok szállítására általános pályázatot hirdet:

Sorszám	II. Festékek	Sorszám XIX.	Vászonlapok
IV.	Bőrárúk	XX.	Vékony kötőfajták, valamint hasonló kender gyártmányok
VII.	Szóda	XXI.	Göngyölégszerűen és kábelszerűen vert kötőfajták
VIII.	Közönséges mosószappanok, káli-szappan, stearin és gazdasági gyertyák	XXII.	Spárga, kátránytalan kenderből
IX.	Seprók	XXIII.	Takarók
X.	Ecsetek és kefék	XXIV.	Acszöldróttömölök
XI.	Faszén	XXVII.	Nyerskenderőtömölök kenderőtömölök vízesapokhoz. Túzóító vedrek
XII.	Kátrány, szurok és gyanta	XXIX.	Terpentin-olaj
XIII.	Kötegek, drót, bádóg, szeg rézből	XXX.	Dörzsölő czíkek
XIV. a)	Vörösrézcsövek	XXXI.	Fém-tömölök
XIV. b)	Sárgarézcsövek	XXXII.	Petroleum, benzín, benzol
XV.	Kötegek, surolóbádóg, beszegő-bádóg öntött fémből	XXXIII.	Sütőedények, lámpák, bádógedények, zsákszámok.
XVI.	Kaucsuktárgyak		
XVII.	Sárgaréz-kötegek, sárgarézrudak, sárgarézlapok, sárgarézdrót		

Az egyes eladásra kerülő czikkekre, a szükségeltető mennyiség, minőség és szállítási határidőit illetőleg az ajánlati minta és a föltételi füzet adatai mérvadók.

Az ajánlatok legkésőbb a polai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál az alant jegyzett határidőig nyújtandók be:

A	sorszámra	1912. október 7-ig
IV. IX. X. XI. és XII.	"	1912. " 10-ig
VIII. XIII. XIV. a és XIV. b	"	1912. " 15-ig
XX. XXI. XXII. XXIV.	"	1912. " 18-ig
XXVII. XXX. XXXI. és XXXII.	"	1912. " 23-ig
II. VII. XIX. XXIX. és XXXIII.	"	1912. " 29-ig
A XV. XVI. XVII. és XXIII.	"	1912. " 29-ig

Az ajánlatok e határidőket követő napokon bontatnak fel. Ajánlati úrlapok és kellékek beszerezhetők, illetve megtekinthetők a cs. és kir. közös hadügyminisztérium irodalgazgatóságánál, a bécsi tengerészeti osztálynál a polai tengerészeti arzenál parancsnokságánál, a trieszti tengerészeti kerületi parancsnokságánál, a budapesti tengerészeti detachement parancsnokságánál, valamint Ausztria-Magyarország minden kereskedelmi és iparkamara-jánál, és a bécsi osztrák, valamint a magyar kereskedelmiügyi minisztériumnál Budapesten.

Amennyiben a különleges szállítási feltételek minták beküldését is kifejezetten megkövetelik, ezen minták a bemutatás határideje előtt megvizsgálás, illetve jóváhagyás céljából okvetlenül bemutatandók, különben az ajánlat figyelembe nem vétetik. Olyan versenyzők, akik a folyó évben is szállítót az ajánlott czikkeknél, a mintaadás alól mentesek, ha csak a szállítási módzatokban valami változás nem történt.

Polai 1912 augusztus havában.
A polai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságától.

OLÁH GÁBOR: KORUNK HÖSE

Verses regény. Ára 3 korona. Kladjja a FRANKLIN-TÁRSULAT. Kapható: Lampel R. Könyvkereskedésében (Wodianer F. és fia) r.-t. Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Illusztrált korrajz a párisi kommunáról! RÁKOSI VIKTOR A PÁRISI GYUJTOGATÓK

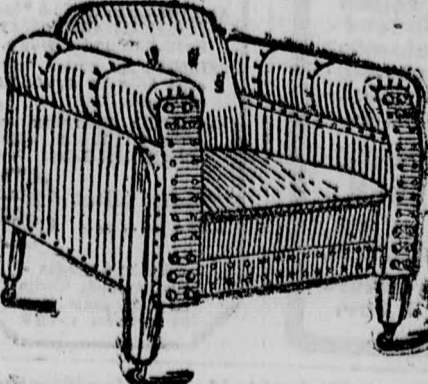
(A kommun története) Regényes korrajz Ára füzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona. Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és fia) r.-t. nál Budapest, Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Részletfizetésre is!

Amerikai redőnyös írászítalók. — Összevapható könyvszekrények. — Angol bürgeraiturák. — Redőnyös aktaszekrények. — Teljes írodabereendezések. UJLAKI BELA modern amerikai írodabutortelepe, Budapest, VII., Erzsébet-körút 28. sz. Árjegyzék ingyen. Telefon 122-60.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Bőrbutoripar!

Kendi Antal, Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédő székek, foteuilok, férőszobák és írodahelyiségek butorzása! Bőrbutor bevasárlása bizalmi dolog!

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

Csemegeszlőt, Tokvárbarackot postakosaranként K 7.50...

Ananászbarackot, csemegeszlőt postakosaranként K 8...

Cseplőkészletek minden nagyságban, legkisebb szerkezetben...

Boroshordók új és keveset használtak, minden nagyságban...

Könyvtár, araságoknak, műkedvelőknek, magánzóknak...

Még nem létezett rendkívül kedvező fizetési feltételekkel...

Hercefi gépek minden nagyságban, legteljesebb szavatossággal...

Soványtság Az egyedüli eredménytől kísért házisor a dr. William Hartly tanár...

Ügyvédjelöltet keresek szeptember 1-re Dr. Izsó Bertalan ügyvéd...

Tátral málnaszörp 5 kilós postakosarokban K 8...

Csillárok rézből és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra...

Zálogcédulát, brilliánt, gyöngyöt, ékszert, aranyat...

Opera-pensio Bpest, VI. Andrassy-ut 21. Gyönyörű szobák...

Tokaji szamorodni 1906. évi 5 liter 11 korona, tokaji édes asszu bor...

Nappali kereskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezett 40988-1910 sz. min. szervezett alapján)...

Soha nem létezett rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett...

Német szóra elfogad szépségi uri család elemibe járó gyereket...

Ajtók, Ablakok vasredőnyök, használtak és újak...

Wiener A. utódnál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3...

Zálogcédulákat vesznek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket...

Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz.

AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁR legújabb kötete: Minden idők legnagyobb írójának két tomeretlen remekműve...

Kitűnő fegyverek öröknek, önvédelemre, vadászatra és szobadisznak...

Gyorsírás és gyorsgépirás. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamai...

A magyar memoár-irodalom érdekessége I ZICHY GÉZA GRÓF EMLÉKEIM

„Hungária beszélő-gépek” töltszernékiek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány...

Deményi és Társa Budapest, VI., Teréz-kört 4. Kérjen árjegyzéket.

Saját gyártmányú fűrdőkádak 14 kor.-tól feljebb...

INGYEN küld értékes árjegyzéket fényképezőgépek és-kellékekről Chmura S. Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. sz.

GYULAI PÁL KRITIKAI DOLGOZATOK 1854-1861. Ára 5 korona.

Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál...

Részpénzért vagy hitelképes egyneknek kedvező feltételek mellett...

ADORJÁN ANDOR könyve: SORSOK ÉS PÁLYÁK Irodalmi arcképek Ára 3 kor.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-ut 21.

BÉRCZI-VITRAGE 60/85 cm. nagy borsóúrló Point-Lace szalag munka...

Szingardag természeti leírások! Makay Béla Hegyen-Völgyön Természeti és vadászkiépek

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-ut 21

FATIME és SEMIRAMIS övszer-külföldiségűek a világ legkiválóbb minőségű...

MAKAY BÉLA új könyve: A LÁP VIRÁGA és egyéb írások Ebben az új könyvében is megmarad a természet bűbájosa...